

Bulletin slovenskej advokácie

Nový predseda SAK

Deň advokácie

Rôznorodosť prístupov
k legálnej definícii
pojmu „organizovaná
kriminalita“
s akcentom na
trestnoprávne hľadiská

Vyjednávaná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť?

Všeobecne ku
„kontradiktórnemu“
výsluchu svedka
v prípravnom konaní

Divácke násilie –
komparatívny prehľad
anglickej a slovenskej
legislatívy

AKTUÁLNE

- 2 JUDr. Ľubomír Hreždovič –
nový predseda Slovenskej advokátskej komory
- ROZHOVOR**
- 3 Advokát je subjektom, ktorý svojou prácou
pomáha občanom
- DISKUSIA**
- 6 Doručovanie predbežného opatrenia správe katastra
- 7 Letný seminár advokátov (POZVÁNKA)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Rôznorodosť prístupov k legálnej definícii
pojmu „organizovaná kriminalita“
s akcentom na trestnoprávne hľadiská
Mgr. Štefan Zeman
- 18 Vyjednávacia spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť?
JUDr. Bystrík Šramel
- 26 Všeobecne ku „kontradiktórnemu“ výsluchu svedka
v prípravnom konaní
JUDr. Daniela Harkabusová
- 35 Divácke násilie –
komparatívny prehľad anglickej a slovenskej legislatívy
Mgr. Michal Zuzik
- JUDIKATÚRA**
- 44 Postupiteľnosť práva na zaplatenie preddavku
na odmenu advokáta

ADVOKÁCIA

SAK

- 46 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 46 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 47 Prenášanie a odovzdávanie korešpondencie
klientovi vo výkone väzby
- 50 Deň otvorených dverí SAK
- 51 Galavečer v Redute
- ZAHRANIČIE**
- 57 Bulletin advokácie prináša...
- 58 Pozvánka na Karlovarské právnické dni
- 59 Informácie o výkone advokácie a reklama – k otázke pre-
mlčania disciplinárneho previnenia pri trvajúcim delikte
- 60 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

ZAUJÍMAVOSTI

DO VAŠEJ KNIŽNICE

- 61 Občiansky zákonník. Veľký komentár
- 62 Ochrana osobnosti a medicínske právo

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

dostáva sa Vám do rúk obsahovo nezvyčajné vydanie bulletinu – monotematické číslo zamerané na trestné právo. Príspevky autorov s touto problematikou prichádzali do redakcie skôr zriedkavo, o to viac sme privítali zvýšenú aktivitu prispievateľov a rozhodli sme sa pre jednu tému s tým, že našim zámerom je motivovať k väčšej aktivite aj ďalších kolegov, pre ktorých je trestné právo „chlebíkom každodenným“.

Trestné právo hmotné aj procesné prešlo za posledných 20 rokov značnými zmenami, nie vždy prospernými. Kolegovia, ktorí sa v praxi zaoberajú trestným právom, vedia, aké výkladové problémy vznikajú v základných otázkach trestného procesu a rovnako v aplikácii hmotného práva. Podnetov na písanie je viac ako dost... Verejnosť pomerne problematicky a negatívne vníma úlohu advokáta – obhajcu v trestnom konaní, k čomu nemalou mierou prispievajú nie veľmi korektne medializované trestné kauzy. Z mediálnej prezentácie občania často nadobúdajú nesprávny dojem, že na niektorých trestných veciach majú najväčší podiel viny samotní advokáti, ktorí pritom iba dôsledne uplatňovali všetky práva obvinených na obhajobu v rozsahu zákona.

Advokát je v trestnom procese predovšetkým garantom zákonnosti. Rámce na plnenie tejto úlohy určuje najmä ústava a trestnoprávne predpisy. Výklad základných zákonov tak, že je možné za určitých okolností tolerovať ich porušenie alebo obídenie, pokiaľ to slúži postihu páchatela trestného činu, je cestou do pekla nezákonnosti. Ak pravidlá pripúšťajú možnosť zneužitia, treba ich upraviť. Ide o začarovaný kruh, z ktorého sa nedá vystúpiť. Prijímanie účelových zmien zákonov, ktoré má za následok narúšanie systému, znamená jeho znefunkčnenie. Prepúšťaním obvinených jednými dverami väznice a druhými dverami ich vracat späť vyzerá vo všetkej vážnosti niekedy komicky. Polovičné kontradiktórne konanie jednoznačne upravené len v konaní pred súdom porušuje právo obvineného na obhajobu. Dohoda o vine a treste uzavretá preto, aby sa osoba obvinená z trestného činu vyhla trestnému procesu, v spravodlivosti ktorého neverí, hoci skutok nikdy nespáchala, znamená vyslovenie nedôvery celej justícii a justičnému systému. Napriek niektorým nesporným výhodám tohto inštitútu sa málo hovorí o nevýhodách a o jeho umelom vsadení do slovenského právneho poriadku. Najmä advokáti, ktorí sú garantmi zákonnosti trestného procesu, musia o veciach nahlas hovoriť a vyjadrovať sa k nim.

JUDr. Jozef Brázdil

K fotografii na obálke

Ocenení advokáti a zástupcovia ocenených na gala večere v Redute 27. apríla 2012. Viac na s. 51. Foto Katarína Obermanova

JUDr. Ľubomír Hrežd'ovič – nový predseda Slovenskej advokátskej komory

Vzhľadom na to, že JUDr. Tomáš Borec bol 4. apríla 2012 vymenovaný do funkcie ministra spravodlivosti a vzdal sa členstva v predsedníctve SAK, ako aj funkcie predsedu SAK, bolo potrebné zvoliť jeho nového nástupcu.

V tajnom hlasovaní dňa 12. apríla 2012 zvolili členovia predsedníctva SAK spomedzi seba za predsedu Slovenskej advokátskej komory JUDr. Ľubomíra Hrežd'oviča a za podpredsedu doc. JUDr. Radoslava Procházku.

Bezprostredne po zvolení sa predseda SAK JUDr. Hrežd'ovič poďakoval členom predsedníctva za dôveru a dodal: „Mojím prvoradým cieľom bude zachovať kontinuitu práce komory a nastavený trend tak, ako sme to spolu strategicky naplánovali ešte v roku 2010. Chcel by som komoru a jej činnosti v prvom rade priblížiť viac všetkým advokátom, ale i širokej verejnosti“.

Na miesto riadneho člena predsedníctva SAK nastupuje na základe výsledkov volieb Konferencie advokátov 2010 Mgr. Boris Draškaba, ktorý bol zvolený ako prvý náhradný člen P SAK a na miesto náhradného člena nastupuje s účinnosťou od 13. apríla 2012 JUDr. Vladimír Bajtoš.

JUDr. Ľubomír Hrežd'ovič

absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave v roku 1981, kde získal titul JUDr. V rokoch 1981 – 88 bol sudcom na Okresnom súde vo Zvolene, neskôr bol sudcom na Krajskom súde v Banskej Bystrici (1988 – 1992), z toho 2 roky podpredseda krajského súdu. Od 1. júna 1992 je advokátom.

Práca v orgánoch Slovenskej advokátskej komory:

- predseda Slovenskej advokátskej komory (od apríla 2012)
- podpredseda Slovenskej advokátskej komory (2007 – apríl 2012)
- člen skúšobného senátu (od 2002)
- člen pracovnej skupiny pre trestné právo (od 2003)
- člen disciplinárnej komisie SAK (2004 – 2007)
- prednášateľ na koncipientských a advokátských seminároch k otázkam o trestnom práve.

ROZHOVOR

Advokát je subjektom, ktorý svojou prácou pomáha občanom

*Pokračujeme v cykle rozhovorov s členmi predsedníctva Slovenskej advokátskej komory a predstavujeme **JUDr. Ondreja Mularčíka**, člena pracovnej skupiny pre trestné právo a Vzdelávacieho kolégia.*

■ Čo Vás priviedlo k advokácii? Prečo ste sa rozhodli pre toto povolanie?

Bol som vychovaný v duchu spravodlivosti a vyrastal som v prostredí s veľmi čulým spoločenským životom a kontaktom s množstvom ľudí rôznych profesií a spoločenského postavenia. Môj otec bol šéfom rekreačného zariadenia, kde sme žili prakticky do doby, kým som sa nevydal na samostatnú dráhu životom. Sústavným kontaktom s pestrou paletou osobností sa vo mne prebúdza túžba ľuďom pomáhať, zastupovať ich a presadzovať ich záujmy. Po rôznych životných peripetiách som vyštudoval Právnickú fakultu UK v Bratislave. Medzičasom som si založil rodinu a po skončení vysokoškolského štúdia som pracoval v Slovenskej polygrafii.

Po revolúcii sa naskytli nové možnosti podnikáť a vykonávať rôzne povolania samostatne a nezávisle. Rozhodol som sa zužitkovať svoje vzdelanie a prax právnika, a tak som sa stal advokátskym koncipientom u skúsenej a renomovanej advokátky JUDr. Eleny Praženkovej. Práca v advokácii ma doslova chytila za srdce, našiel som sa v nej a keď som sa pred dvadsiatimi rokmi stal advokátom, cítil som, že práve advokácia je to, čo chcem naozaj robiť a čomu sa chcem všetkými silami venovať.

■ V orgánoch SAK pôsobíte už úctyhodnú dobu. Čo Vám osobne aktivita v prospech komory prináša, resp. čo pre Vás znamená angažovanie sa vo veciach advokátskej samosprávy?

Do práce v SAK ma priviedla túžba angažovať sa v prostredí, ktoré môže prirodzene ovplyvňovať našu profesiu, a to v pozitívnom zmysle, v prostredí, ktoré môže skvalitniť činnosť všetkých advokátov a vytvárať o advokácii lepší obraz. Záleží mi na tom, aby advokátov spoločnosť vnímala pozitívne, aby ľudia pochopili, že primárnou úlohou advokátov je občanom pomáhať a že ich nemožno považovať iba za zbohatlíkov, ktorí občanov zdierajú.

Advokácia je po všetkých stránkach veľmi náročná profesia. Vyžaduje si sústavné vzdelávanie a správanie na požadovanej úrovni, na advokáta kladie obrovskú psychickú záťaž a vo vzťahu ku klientom vyvoláva pocit zodpovednosti za riešenie ich bytostných problémov.

Mňa osobne práca v orgánoch komory vždy obohacovala a neustále ma obohacuje a naplňuje. Poznatky dokážem zužitkovať aj vo vlastnej činnosti, mám možnosť stretávať sa s vynikajúcimi odborníkmi pôsobiacimi v advokácii aj mimo nej a prispieť svojimi názormi k lepšiemu fungovaniu komory a k zlepšovaniu nášho stavu. Práca v orgánoch komory je síce z pohľadu fungovania vlastnej advokátskej kancelárie časovo náročná, ale pre mňa má nesmierny význam. Vždy sa veľmi teším, keď advokátska komora kvalifikovane pôsobí v legislatívnom procese, na druhej strane sa „čertím“, ak dôjde k novelizácii najvýznamnejších kódexov bez toho, aby mali racionálny základ a aby boli prospešné pre občana aj pre právnickú obec.

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje

■ Považujete z pohľadu člena Vzdelávacieho kolégia súčasný systém a úroveň vzdelávania advokátov a advokátskych koncipientov za adekvátny?

Nie, systém vzdelávania nepovažujem za adekvátny. Podľa môjho názoru je zastaraný a nedostatočne reaguje na modernú dobu najmä preto, že sa síce venuje odborným témam, ale výchove a vzdelávaniu advokátov a koncipientov smerom k výkonu advokátskeho povolania, smerom k uvedomenosti o poslaní advokácie a smerom k nadobudnutiu spolupatričnosti k advokátskemu stavu vyčleňuje nedostačujúci priestor. Málo robíme preto, aby sme u advokátov a koncipientov posilňovali pocit hrdosti na to, že môžu vykonávať toto povolanie a že ho môžu v tomto smere aj reprezentovať.

Sám sa do vzdelávania aktívne zapájam, pomerne často prednášam advokátom, ale veľa sa venujem aj vzdelávaniu čakatel'ov na výkon advokátskeho povolania. Incioval som tzv. úvodné semináre pre advokátskych koncipientov, ktoré sa realizujú od minulého roka. Ide o podujatia, na ktorých skúsení lektori z prostredia advokácie pomerne zoširoka prezentujú koncipientom najpodstatnejšie témy súvisiace s etikou advokátskeho povolania.

■ V čom by sa malo vzdelávanie advokátskych koncipientov zmeniť k lepšiemu?

Viac by sme sa mali sústrediť na prezentovanie advokátskeho povolania z hľadiska základných predpokladov na jeho vý-

kon. Auditórium na seminároch advokátskych koncipientov tvoria vysokoškolsky vzdelaní absolventi študijného odboru právo, viaceré prednášky zaradené do programu jednotlivých vzdelávacích podujatí sa zhodujú s predmetmi, z ktorých koncipienti zložili štátnu záverečnú skúšku. Mali by sme sa v maximálnej možnej miere snažiť, aby sme v rámci vzdelávacieho procesu upriamili ich pozornosť na to, čo je nevyhnutné na výkon advokátskeho povolania, viac by sme sa mali sústrediť na psychológiu, prácu s klientmi, na vedenie advokátskej kancelárie a v neposlednom rade, žiaľ, aj na elementárne zásady etiky a slušnosti ako takej (od obliekania po slušné vystupovanie). Je pravdou, že lektori, ktorí prednášajú advokátskym koncipientom, sú poväčšine aktívni a skúsení advokáti, zástupcovia iných právnických profesií z praxe vrátane sudcov a prokurátorov, ale aj teoretici, ktorí sa sústreďujú predovšetkým na odbornú úroveň prednášok na danú tému.

■ Má úroveň vzdelávania priamy dopad aj na pripravenosť koncipientov na advokátske skúšky, alebo je to v tomto smere individuálne?

Môžem povedať, že vzdelávanie na odborných seminároch určite prispieva k lepšej pripravenosti koncipientov na advokátske skúšky. Semináre im však nezaručia dobré výsledky bez individuálneho štúdia. Zastávam názor, že vo všeobecnosti z roka na rok úroveň pripravenosti koncipientov na skúšky klesá, musím však spomenúť, že na previerku odborných vedomostí prichádzajú aj vynikajúco pripravení mladí právnici, ktorých je radosť skúšať.

Mne osobne najviac prekáža, že hoci sú koncipienti na skúšky pripravení a vedia reagovať na otázky, ich vystupovanie pred skúšobnými senátmi mnohokrát nie je na žiaducej úrovni, chýba im esencia advokátskeho povolania, schopnosť byť advokátom po všetkých stránkach. Tu vidím najväčšie rezervy a potenciál na zmenu v systematike vzdelávania.

■ Dlhodobu pôsobíte aj v pracovnej skupine SAK pre trestné právo. Čím sa skupina aktuálne zaoberá?

Pracovná skupina pre trestné právo je podľa môjho názoru najaktívnejšou pracovnou skupinou zo všetkých poradných orgánov, ktoré v rámci komory pôsobia. Pracovnú skupinu tvoria skúsení a renomovaní advokáti, ktorí sa zameriavajú na trestné právo a ktorí k jej činnosti pristupujú s osobným nasadením. Schádzame sa viac ako štyrikrát ročne, podľa potreby aj častejšie. Najviac sa zaoberáme otázkami, ktoré súvisia s legislatívnymi zmenami, ale aj vecami spojenými s výkonnou činnosťou advokátov, ako sú domové prehliadky a prehliadky nebytových priestorov v advokátskych kanceláriách. Venujeme sa aj trestnému stíhaniu advokátov, väzbe advokátov a ich zadržaniu. Naša práca je rozmanitá, vypracúvame podnety pre príslušné orgány, a to až po ústredné orgány, pripravujeme oponentúry pre legislatívny proces a zaoberáme sa aj statusovými vecami, pokiaľ sa dotknú práce advokáta v spojení s trestným právom. Aktuálne sme sa asi pred mesiacom zaoberali väzbou konkrétneho advokáta a vypracovali sme stanovisko pre ústavný súd ohľadom tzv. asperačnej zásady pri ukladaní trestu.

■ **Možno z Vášho pohľadu označiť dôvody, pre ktoré osobne inklinujete prevažne k trestnému právu?**

Trestné právo je disciplína, ktorá sa prelína s mnohými právnymi odvetviami a vedeckými odbormi. V trestnom práve si nevystačíme len s poznatkami a vedomosťami výlučne z Trestného zákona a Trestného poriadku. Je spojené s náročnou prácou s klientom, pretože trestná činnosť má mnohokrát za následok veľké morálne a ekonomické škody; tieto škody nevznikajú iba na strane poškodených, ale aj na strane obvinených a rodín týchto osôb. Obhajca sa musí vedieť vysporiadať nielen s obvinením klienta, ale často aj so spoločenským či mediálnym tlakom. Ja osobne inklinujem k trestnému právu vďaka jeho rozmanitosti, náročnosti a zodpovednosti. Vo vedomí spoločnosti sa často vytvára asociácia, že obhajcovia obhajujú zlo, a preto ich mnohokrát nielen spája, ale aj odsudzuje s klientmi. Je na nás, ako sa s týmto fenoménom vysporiadať, a preto pri každej príležitosti vysvetľujem, v čom spočíva práca obhajcu a aké je poslanie advokáta v procese obhajoby. Zároveň sa snažím venovať aj ostatným odvetviam práva, pretože chcem udržať krok s dobou a mojím cieľom je byť dobrý v profesii ako celku.

■ **V úvodníku v Bulletin slovenskej advokácie č. 3/2011 ste uviedli, že „Spoločnosť advokátov vníma negatívne“. Bude podľa Vás možné tento dojem napraviť?**

Na svojom názore som dosiaľ nezmenil nič. Z mediálnych výstupov zisťujeme, že o advokátoch sa píše najmä negatívne veci. Vždy je senzáciou, keď sa advokátovi „podarí“ vyrobiť prešľap, resp. keď je trestne stíhaný. Mediálne správy tohto druhu vrhajú zlé svetlo generalizovane na všetkých advokátov, pretože pozitívnych informácií o advokátoch a ich práci je veľmi málo a nie každé printové či televízne médium je ochotné odprezentovať ich.

Advokácia má osud vo vlastných rukách, všetci by sme sa mali správať tak, aby verejnosť považovala za vhodné oceniť advokátov za ich prácu v prospech klientov, ale aj v prospech spoločnosti. Musíme sa snažiť doslova vyzdvihnúť vlastné klady. Spoločnosť by mala pochopiť, že advokát nie je ten, kto sa v súvislosti s výkonom povolania automaticky dostáva na stranu čohosi negatívneho, ale že je subjektom, ktorý svojou prácou pomáha občanom pri uplatňovaní a presadzovaní ich základných práv a slobôd. Nápravu reputácie advokátskeho povolania v spoločnosti môžeme dosiahnuť tak, že sa budeme viac zviditeľňovať v médiách kladne.

Pre advokáciu je cťou, že po posledných parlamentných voľbách zasadol do kresla ministra spravodlivosti predseda Slovenskej advokátskej komory. Túto skutočnosť považujem za veľmi pozitívnu v tom smere, že minister spravodlivosti vyšiel z našich radov a má široké spektrum skúseností. Pri výkone náročnej ministerskej funkcie mu držíme palce.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

DISKUSIA

Doručovanie predbežného opatrenia správe katastra

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

Nadpis príspevku predznamenáva jeho pragmatické a konkrétne okolnosťami advokátskej praxe inšpirované zameranie. Téma vychádza z pomerne rozhorčeného podnetu advokáta, ktorého negatívna skúsenosť je rozhodne prinajmenšom povšimnutiahodná. Ako zástupca navrhovateľa podal v jeho mene žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci. Spolu s návrhom na začatie konania sa domáhal aj nariadenia predbežného opatrenia, ktorým by súd odporcovi uložil, aby vo vymedzenom rozsahu so sporou nehnuteľnosťou nenakladal (§ 76 ods. 1 písm. e) OSP).

Súd prvého stupňa návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel, v zákonnej lehote „bezodkladne najneskôr do 30 dní po doručení návrhu“ predbežné opatrenie v požadovanom znení nariadil a doručil ho účastníkom konania, resp. v prípade navrhovateľa jeho advokátovi. Odporcovi bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia doručený až spolu so samotným uznesením (ustanovenie druhej vety § 75 ods. 8 OSP – zavedené novelizáciou OSP zákonom č. 384/2008 Z. z.). Proti tomuto rozhodnutiu podal odporca v zákonnej lehote odvolanie, ktoré prvostupňový súd poslal advokátovi navrhovateľa spolu s výzvou, aby sa k odvolaniu vyjadril v lehote 15 dní.

Vzhľadom na to, že výzvou na vyjadrenie k odvolaniu odporcu a stanovením lehoty na tento úkon postupoval súd v rozpore s § 209a ods. 1 OSP, pokúsil sa advokát telefonicky na súde preveriť, či nedošlo aj k iným formálnym pochybeniam a najmä, či bolo rozhodnutie o predbežnom opatrení poslané príslušnej správe katastra. Poverená zamestnankyňa súdu advokátovi navrhovateľa oznámila, že predbežné opatrenie nebolo správe katastra poslané, pretože je proti tomuto rozhodnutiu prípustné odvolanie s odkladným (suspenzívnym) účinkom vo vzťahu k jeho právoplatnosti a správe katastra súd zasiela rovnopisy rozhodnutí o právach k nehnuteľnostiam iba vtedy, ak sú opatrené doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti.

Z verejne dostupného tzv. katastrálneho portálu Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (<https://www.katasterportal.sk>) advokát navyše v tom čase zistil, že na dotknutom liste vlastníctva správa katastra vyznačila „V“

plombu o zmene práva k nehnuteľnosti v zmysle § 44 ods. 1 zákona NR SR č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKN“). V priebehu ďalšieho súdneho konania bolo potvrdené, že odporca niekoľko dní po doručení predbežného opatrenia previedol vlastnícke právo k nehnuteľnosti na tretiu osobu. Pritom sa údajne domnieval, že v dôsledku ním podaného odvolania nebolo predbežné opatrenie v čase prevodu ešte právoplatné a transakčnej dispozícii s nehnuteľnosťou nebránila žiadna objektívna prekážka.

Na účely tohto príspevku možno abstrahovať od konkrétneho právneho riešenia vzniknutej situácie a v krátkosti poukázať iba na fakt, že v zmysle § 171 ods. 2 OSP je uvedené predbežné opatrenie vykonateľné doručením, bez ohľadu na právoplatnosť, a na tom nič nemení ani prípadné podanie odvolania. Navyše, v súlade s českou judikatúrou – R(ČR) 59/2011 civ. „Kúpna zmluva, ktorou predávajúci porušil zákaz prevodu veci (nehnuteľnosti), uložený mu vykonateľným predbežným opatrením v zmysle § 76 ods. 1 písm. e) OSP, je pre rozpor so zákonom absolútne neplatná“. Toto súdne rozhodnutie je citované aj v slovenských komentároch k civilnému procesnému kódexu: ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. a kol.: **Občiansky súdny poriadok. Komentár. I. diel. 2. vydanie.** C. H. Beck, Praha 2012, s. 232; KRAJČO, J. a kol.: **Občiansky súdny poriadok. I. diel. Komentár. 4. vydanie.** Eurounion, Bratislava 2006, s. 218.

Je však nepochybné, že akýmkoľvek právnym komplikáciám spojeným s posúdením platnosti prevodu spornej nehnuteľnosti na tretiu osobu po doručení predbežného opatrenia bolo za daných okolností možné predísť včasným vyznačením obmedzujúcej poznámky o predbežnom opatrení v katastri nehnuteľností. Na tento účelom bolo nevyhnutné, aby súd predbežné opatrenie poslal aj príslušnej správe katastra, aby do katastra nehnuteľností zapísala poznámku v zmysle § 39 ods. 1 ZKN a § 29 ods. 1 vyhl. č. 461/2009 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon NR SR č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov.

Po zápise obmedzujúcej poznámky by bolo prípadné následné konanie o návrhu odporcu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech tretej osoby ako nadobúdateľa prerušené v zmysle § 31a písm. e) ZKN a k vkladu vlastníckeho práva by reálne nedošlo.

Osobitne treba zdôrazniť, že pri nariadení predbežného opatrenia, ktorým dochádza k obmedzeniu dispozičného oprávnenia účastníka vo vzťahu k jeho nehnuteľnej veci, sa súd musí spravovať jednak ust. § 168 ods. 2 OSP „Uznesenie súd doručí účastníkom, ak je proti nemu odvolanie alebo ak to je pre vedenie konania potrebné alebo ak ide o uznesenie, ktorým sa účastníkom ukladá nejaká povinnosť“, ďalej ust. prvej vety § 75 ods. 9 OSP „Rozhodnutie o predbežnom opatrení súd odošle najneskôr do troch dní od jeho nariadenia.“ a vo vzťahu ku katastru nehnuteľností predovšetkým znením druhej vety § 48 ods. 6 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov „Rovnopis predbežného opatrenia, ktorým sa dočasne upravujú práva k nehnuteľnostiam, sa zašle príslušnej správe katastra ihneď po jeho vyhotovení“.

Citovaná právna úprava teda práve v záujme efektívnosti a zmysluplnosti súdnej ochrany vyžaduje, aby bolo predbežné opatrenie zaslané správe katastra ihneď po jeho vyhotovení. Pri tomto úkone súdu nie je zohľadňovaná právoplatnosť ani vykonateľnosť uznesenia o predbežnom opatrení. Tým možno zabezpečiť, že za účelom zápisu obmedzujúcej poznámky bude uznesenie súdu správe katastra doručené najneskôr v deň, kedy bude doručené samotnej osobe, ktorej *ius disponendi* je predbežným opatrením obmedzované. Pokiaľ súd prvého stupňa z vyššie uvedených dôvodov túto svoju povinnosť opomenul a predbežné opatrenie doručil iba účastníkom konania, nemožno jeho postup v tomto smere označiť za právne konformný. V danom prípade navyše viedol na strane navrhovateľa k výrazne negatívnym dôsledkom a komplikáciám.

Vzhľadom na to, že reálna prax prináša so sebou ne jeden obdobný prípad, javí sa v záujme ochrany práv klienta ako vhodné preveriť podľa okolností *ad hoc* riadne doručovanie predbežného opatrenia správe katastra súdom. Pri pochybnostiach je táto informácia spravidla bežne dostupná zo spisu a zo strany súdov je (väčšinou) poskytovaná aj telefonicky. Prinajmenšom prichádza do úvahy preverenie zápisu obmedzujúcej poznámky do katastra nehnuteľností prostredníctvom uvedeného katastrálneho portálu, ktorý je aktualizovaný týždenne (zväčša vždy v pracovný pondelok).

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

POZVÁNKA Letný seminár advokátov

Slovenská advokátska komora organizuje **8. a 9. júna 2012** letný seminár advokátov v priestoroch hotela Partizán **na Táloch** s nasledovným programom:

Piatok 8. 6. 2012

9:30 – 11:00

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva

Lektorka: JUDr. Marica Pirošiková,

zástupkyňa SR pred Európskym súdom pre ľudské práva

11:00 – 11:15 Prestávka

11:15 – 12:30 Pokračovanie prednášky

14:30 – 15:30

Judikatúra Ústavného súdu SR

Lektor: JUDr. Milan Ľalík, sudca Ústavného súdu SR

15:30 – 16:00 Prestávka

16:00 – 17:00 Pokračovanie prednášky

20:00 Raut v Tálскеj Bašte

Sobota 9. 6. 2012

10:00 – 12:30

Etiketa advokáta pri výkone povolania – najčastejšie chyby vo vystupovaní, obliekaní, stolovaní a ako sa ich vystríhať

Lektor: Ing. Tomáš Borec, PhD.

Ing. Tomáš Borec, PhD. viedol protokol v Kancelárii prezidenta SR a na ministerstve hospodárstva, pôsobil ako diplomat ministerstva zahraničných vecí, je autorom publikácií *Moderná biznis etiketa pre manažérov, Manažéri na cudzom parkete (Ako prekonávať nástrahy interkultúrnej komunikácie), seriálov článkov na témy Biznis & Etiketa a Manažér vo svete. V súčasnosti pôsobí ako konzultant pre biznis etiketu, diplomatický protokol, interkultúrnu komunikáciu a modernú kultúru stolovania.*

Informácie o prihlásení sa na seminár nájdete na stránke www.sak.sk v sekcii *Vzdelávanie a podujatia*, alebo kontaktujte p. Janu Pelikánovú: pelikanova@sak.sk, tel.: 02/204 227 27.

Súčasťou seminára je aj **3. ročník golfového advokátskeho turnaja**, ktorý sa uskutoční vo štvrtok **7. 6. 2012** na golfovom ihrisku Gray bear. Bližšie informácie k turnaju budú oznámené všetkým záujemcom, ktorí sa prihlásia e-mailom na adrese pelikanova@sak.sk.

Rôznorodosť prístupov k legálnej definícii pojmu „organizovaná kriminalita“ s akcentom na trestnoprávne hľadiská

Mgr. Štefan Zeman

Organizovaná kriminalita je mimoriadne aktuálny jav, ktorý však stále nie je dostatočne poznaný a preskúmaný. O to viac to platí v podmienkach Slovenskej republiky, kde chýba nielen systematické štatistické spracovanie, ale aj relevantné empirické výskumy. Nasledujúci príspevok si stanovil za cieľ poskytnúť stručný náhľad na rôznorodosť prístupov k legálnej definícii „organizovanej kriminality“.

I. Všeobecný úvod

Každým rokom sa o organizovanej kriminalite hovorí častejšie a s väčšou naliehavosťou. Rovnako možno často počuť informáciu, že organizovaný zločin preniká či prenikol do štruktúr verejnej správy, polície, a vôbec, politických a ekonomických kruhov.

Odborná literatúra však pritom poukazuje aj na skutočnosť, že „organizovaná kriminalita nie je v celosvetovom meradle javom novým, aj keď sa v poslednej dobe stala jedným z najzávažnejších globálnych problémov súčasnosti, jedným z najväčších rizík ohrozujúcich stabilitu, bezpečnosť a vývoj občianskej spoločnosti. Občanov ohrozuje tento jav bezprostredne tým, že podstatne

znižuje kvalitu ich spoločenského života, ohrozuje ich životy, zdravie, osobnú integritu, majetok a ostatné ústavou zaručené práva a slobody, súčasne však znižuje ich dôveru ku štátu a jeho orgánom. Organizovaná kriminalita potlačuje prirodzené pôsobenie právnych a etických noriem v spoločnosti, podkopáva demokratické procesy, hlboko zasahuje verejnú správu a politické štruktúry, vrátane ozbrojených a poriadkových zložiek. Vážne tak môže byť narušená bezpečnosť štátu, ktorá je predpokladom osobnej bezpečnosti občanov a zároveň základom ich dôvery v štát a jeho inštitúcie“.¹

Podľa Eichlera možno organizovanú kriminalitu priradiť do skupiny tzv. nových bezpečnostných hrozieb nevojenského charakteru.²

Mgr. Štefan Zeman absolvent Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Už počas štúdia sa aktívne venoval problematike organizovanej kriminality, v roku 2009 sa zúčastnil na Tretej vedeckej konferencii študentov práva so svojím odborným príspevkom *Organizovaná kriminalita v USA a Európe s akcentom na Slovenskú republiku*, s ktorým sa umiestnil na prvom mieste. Pravidelne publikuje a momentálne sa pripravuje na rigorózne skúšky.

To potvrdzuje aj Musil, podľa ktorého organizovaná kriminalita disponuje schopnosťou absorbovať vymoženosti moderných technológií a organizačných princípov, a keďže, navyše, neuznáva žiadne obmedzenia, či už vo forme právnych alebo morálnych pravidiel, ktoré však spoločenské inštitúcie musia rešpektovať, dosahuje vysoké zisky, ktoré jej dávajú ekonomickú a v neskorších štádiách aj politickú silu.³ Pre svoju vysokú organizovanosť, disponovanie značnými finančnými prostriedkami, špičkovou technológiou, či dokonalými informáciami, ako aj

1 KUCHTA, J. – VÁLKOVÁ, H. a kol.: **Základy kriminologie a trestní politiky**. Praha : C. H. Beck, 2005, s. 464.

2 EICHLER, J.: **Aktéři bezpečnostních hrozeb nevojenského charakteru**. In: ZEMAN, P.: *Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základních pojmů*. Brno : MPÚ MU a ÚSS VA, 2002, s. 180.

3 MUSIL, J.: **Organizovaná kriminalita v Evropě v druhé polovině devadesátých let – nové jevy**. In: *Kriminalistika. Ročník XXXII, 1999*, č. 3, s. 177 – 185.

4 SMOLÍK, J. – ŠMÍD, T., – VAŘURA, V. a kol.: **Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě**. Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, s. 12.

5 KUCHTA, J. – VÁLKOVÁ, H.
a kol.: **Základy kriminologie a trestní politiky.**
Praha : C. H. Beck, Praha,
s. 464.

6 *Problems and dangers posed by organised transnational crime in the various regions of the world.* Dokument svetovej ministerskej konferencie OSN o organizovanom nadnárodnom zločine v Neapole, E/CONF. 88/2, odst. 11.
In: SCHEINOST, M.: **Pojetí organizovaného zločinu a jeho vztah k dalším kategoriím kriminality.** In: Kriminalistika. Ročník XXXVII, 2004, č. 4, s. 264.

7 KAISER, G.: **Kriminologie. Úvod do základů.**
Praha : C. H. Beck, 1994.
In: SMOLÍK, J. – ŠMÍD, T., – VAĐURA, V. a kol.: **Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě.** Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, s. 12.

8 Pojmy „organizovaná kriminalita“ a „organizovaný zločin“ sa v prameňoch veľmi často používajú ako synonymá, hoci nie sú identické; predovšetkým v americkej literatúre má termín „organized crime“ užší význam, zahŕňa len vysoko štruktúrované formy zločinu páchané skupinami mafianskeho typu. Ako poznamenáva Holcr a kolektív, „u nás sa považuje za účelné hovoriť o organizovanej kriminalite v širšom zmysle slova tak, ako je to obvyklé aj v iných európskych krajinách“, in HOLCR K. a kol.: **Kriminológia.** Bratislava : Iura Edition, 2008, s. 377.

9 KUCHTA, J. – VÁLKOVÁ, H.
a kol.: **Základy kriminologie a trestní politiky.**
Praha : C. H. Beck, 2005,
s. 465.

pre možnosť a ochotu použiť zbrane, predstavuje organizovaná kriminalita spoločensky veľmi závažný jav.⁴

Nebezpečenstvo organizovanej kriminality spočíva taktiež v kvalitatívnej odlišnosti tohto fenoménu od kriminality „bežnej“. Pri bežnej kriminalite je ústredným bodom záujmu konkrétneho páchatel'a a jeho trestný čin, zatiaľ čo pri organizovanej kriminalite sú tieto faktory druhotné.

Hlavným motívom sa totiž stáva snaha o dosiahnutie maximálneho prospechu, realizovaná v širších súvislostiach. Môžeme pritom uviesť najmä rýchle získanie tovaru, prípadne poskytnutie služby, maximalizáciu a následnú legalizáciu zisku, pričom nie je podstatné, ako bude tento cieľ dosiahnutý. Literatúra charakterizuje výrazom „priemysel zločinu“ podnikateľské aktivity organizované podľa modelu prosperujúcich podnikov (podnikať, investovať, znižovať náklady, maximalizovať zisk, zvyšovať efektivitu, expandovať, atď.), s tým rozdielom, že zločinné podnikanie nerešpektuje spoločenské a právne normy,⁵ keďže prevádzkuje nedovolené formy podnikania, ktoré zahŕňajú produkciu a distribúciu protizákonných produktov a služieb, protizákonné obchodovanie so zákonom povolenými produktmi alebo krádež zákonom povolených produktov, prípadne všetky tieto tri okruhy aktivít súčasne.⁶

Napriek tomu, že táto forma kriminality zamestnáva trestné konanie, vedu, ale i verejnosť v stále väčšej miere, pokus zachytiť jav organizovanej kriminality pojmovo, a o to viac empiricky, naráža pre mnohotvárnosť a zvláštnosti javových foriem na ťažkosti. Ako poznamenáva Kaiser, pre nedostatočný prístup a chýbajúcu dokumentáciu býva organizovaná kriminalita nezriedka zaradovaná medzi „mýtus a skutočnosť“.⁷

Toto tvrdenie dokumentuje aj fakt, že rôzne štáty, medzinárodné organizácie či policajné zložky definujú „organizovanú kriminalitu“, resp. „organizovaný zločin“⁸ odlišne.

Je nesporné, že organizovaná kriminalita predstavuje oproti individuálne páchanej trestnej činnosti novú kvalitu, ktorá sa odlišuje viacerými charakteristickými znakmi. Určenie týchto podstatných znakov je nevyhnutné k správne poznaniu a pochopeniu celého tohto javu a jeho príčin, a následne k vytvoreniu dostatočne účinných právnych, ekonomických a ďalších prostriedkov k jeho efektívnemu predchádzaniu a potlačovaniu. Okrem toho, presné vymedzenie a jednotná definícia tejto kriminality sú nutné aj k získaniu štatisticky relevantných údajov, na ktorých absolútne akútne a alarmujúci nedostatok, nielen v rámci SR, poukazujeme už hneď v úvode tejto kapitoly. Tento proces vymedzenia je však potrebný aj z hľadiska úspešnej nadnárodnej spolupráce v snahe medzinárodného spoločenstva eliminovať tento stále nebezpečnejší element.

Podat' komplexnú a vyčerpávajúcu definíciu organizovanej kriminality je mimoriadne zložitá, pretože jej javové formy sú neobvyčajne rozmanité,⁹ alebo inak povedané, ide o veľmi heterogénny jav, ktorý v sebe zahŕňa mnoho druhov trestných činov.¹⁰

Ako poznamenávajú experti, „definičný problém nevyvoláva ani tak pojem zločinu či trestného činu, keďže trestné činy, ktoré sa páchajú organizovane, možno bez väčších ťažkostí vytipovať, ale skôr pojem „organizovanie“. Existujú totiž skupiny s rôznym stupňom organizovanosti od relatívne nízkeho stupňa až k dokonale organizovaným skupinám, pričom hranice medzi týmito stupňami sú plynulé. Navyše, konkrétny stupeň organizovanosti, ktorý mnohokrát vyžaduje trestný zákon, je veľmi zložitá preukázať“.¹¹

V ďalšej časti osobitne poukážeme na právnu definíciu pojmu „organizovaná kriminalita“ z hľadiska medzinárodného práva ako aj úniijného práva¹² a následne si priblížime definíciu tohto pojmu vo vnútroštátnych trestnoprávných úpravách niektorých vybraných krajín, so samozrejým akcentom na detailnejšiu ilustráciu chápania tohto pojmu, a celkovo s touto kriminalitou súvisiacej terminológie v právnom poriadku Slovenskej republiky.

II.

Poňatie medzinárodného práva verejného – Organizácia Spojených národov

Organizácia Spojených národov (ďalej OSN) vstúpila do priameho boja proti organizovanej kriminalite na svojom *Piatom kongrese OSN o prevencii zločinu a o zaobchádzaní so zločincami*, ktorý sa uskutočnil v Ženeve v roku 1975. Už tu sa poukázalo na nebezpečenstvo „medziná-

rodného zločinu“ ako biznisu, na kriminalitu „bielych golierov“ a korupciu, pričom sa deklarovalo, že „zločin ako biznis“ je oveľa vážnejšou hrozbou pre spoločnosť a národnú ekonomiku ako tradičné formy kriminality.¹³

Zámer vypracovať komplexný medzinárodný nástroj, ktorý by riešil problematiku boja proti nadnárodnému organizovanému zločinu, nastolila však až ministerská konferencia o organizovanom zločine, ktorá sa konala v roku 1994 v Neapole. Valné zhromaždenie OSN následne prijalo tzv. *Neapolskú politickú deklaráciu a Globálny akčný plán proti organizovanému zločinu*,¹⁴ pričom v rámci týchto dokumentov sa výslovne nastolila už aj požiadavka vypracovania medzinárodnej konvencie. Stal sa ňou *Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu*, resp. jeho dodatkové protokoly. K podpisu dohovoru prišlo v termíne 11. – 15. decembra 2000 na Konferencii OSN v Palerme, pričom vláda Slovenskej republiky vyslovila súhlas s jeho podpísaním uznesením č. 957/2000. V Zbierke zákonov SR bol uverejnený 31. decembra 2003 pod č. 621/2003. Platnosť pre SR nadobudol 2. januára 2004.

Ako však poznamenáva Scheinost, napriek svojmu nespochybniteľne kľúčovému významu, tento dokument viac-menej rezignuje na explicitné vymedzenie pojmu „organizovaná kriminalita“, resp. „organizovaný zločin“ a snaží sa definovať len subjekt, t. j. „zločineckú skupinu“, resp. organizáciu, s tým, že účasť v tejto skupine a podiel na jej aktivitách je trestným činom.¹⁵

Dohovor tak v článku 2 definuje, že:

- a) „organizovaná zločinecká skupina“ je štruktúrovaná skupina troch alebo viacerých osôb, ktorá existuje počas určitého časového obdobia a koná koordinovane s cieľom spáchať jeden alebo niekoľko závažných trestných činov alebo trestných činov stanovených týmto dohovorom, za účelom získania finančnej alebo inej materiálnej výhody priamo alebo nepriamo;
- b) „závažný trestný čin“ je konanie, ktoré je trestným činom, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou najmenej štyri roky alebo prísnejší trest;
- c) „štruktúrovaná skupina“ je skupina, ktorá bola vytvorená nie náhodne na účel bezprostredného spáchania trestného činu a v ktorej musia byť formálne rozdelené úlohy jej členov, pokračovanie členstva alebo vytvorená rozvinutá štruktúra.¹⁶

Návrh konvencie z roku 1997 však ešte uvádzal, že na jej účely za organizovanú kriminalitu považuje: „činnosť, ktorá je vykonávaná skupinou troch alebo viacerých osôb, medzi ktorými sú hierarchické alebo osobné vzťahy. Táto činnosť poskytuje vodcom možnosť získavať profit, kontrolovať územie alebo trh, domáci či zahraničný, pri využití násillia, zastrašovania alebo korupcie, na rozširovanie činnosti alebo infiltráciu do legálnej ekonomiky, a to hlavne prostredníctvom:

- 1) nezákonného obchodu s narkotikami a psychotropnými látkami, ako aj prania špinavých peňazí, ako je určené v Konvencii OSN z r. 1988 proti nezákonnému obchodu s narkotikami a psychotropnými látkami;
- 2) obchodovania s bielym mäsom, definovaného v Konvencii na potlačenie obchodovania s osobami a prostitúcie z 2. decembra 1949;
- 3) falšovania peňazí, definovaného v Medzinárodnej konvencii na potlačenie falšovania peňazí z 20. apríla 1929;
- 4) nezákonného obchodovania alebo krádeží predmetov kultúrneho dedičstva, definovaných v Konvencii vzdelávacej, vedeckej a kultúrnej organizácie pri OSN o prostriedkoch zákazu a prevencie nezákonného importu, exportu a obchodovania s kultúrnym vlastníctvom zo 14. novembra 1970 a v Konvencii medzinárodného inštitútu pre unifikáciu súkromného práva o ukradnutých alebo ilegálne exportovaných predmetoch kultúry z 24. júna 1995;
- 5) krádeží nukleárneho materiálu, jeho zneužitia alebo hrozby jeho zneužitia za účelom poškodiť verejnosť, definovaných v Konvencii o fyzickej ochrane nukleárneho materiálu z 3. marca 1980;
- 6) terorizmu;
- 7) nelegálneho obchodovania alebo krádeží zbraní a výbušných materiálov a zariadení;
- 8) nezákonného obchodovania alebo krádeží motorových vozidiel;
- 9) korupcie verejných činiteľov.¹⁷

Lisoň so Stierankom v tomto kontexte dokonca vyvodzujú záver, že pojem „organizovaná kriminalita“ zahŕňa aj spáchanie činu hoci len jedným páchatelom, ak je zrejme, že ide o súčasť trestnej činnosti skupiny, ktorej je členom alebo pre ktorú čin vykonal, napr. na objednávku.¹⁸

10 NOVOTNÝ, O. – ZAPLETAL, J. a kol.: **Kriminologie. Tretie vydanie.** Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 395.

11 KUČHTA, J. – VÁLKOVÁ, H. a kol.: **Základy kriminologie a trestní politiky.** Praha : C. H. Beck, 2005, s. 465.

12 Únijné právo v meritórnem rozsahu zahŕňa právo II. a III. piliera Európskej únie, t. j. spoluprácu v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky a spoluprácu v oblasti súdництва a vnútorných vecí. In: <http://www.euoinfo.gov.sk/europa/archiv-europedie/europske-pravo-96.html>, cit. 28. 1. 2011.

13 STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita – hrozba súčasného sveta.** In: Aktuálne problémy súčasného sveta (Slovensko a Európska únia). Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislava : Akadémia Policajného zboru SR, 2006, s. 112.

14 Rezolúcia VZ OSN č. 49/159 z 23. 12. 1994.

15 SCHEINOST, M.: **Pojetí organizovaného zločinu a jeho vzťah k ďalším kategóriám kriminality.** In: Kriminalistika. Ročník XXXVII, 2004, č. 4, s. 262.

16 Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu. Článok 2, písm. a) až c). In: MALANKEVIČ, J.: **Právna úprava Organizácie Spojených národov v boji proti nadnárodnému organizovanému zločinu.** Bratislava : Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2001, s. 19.

17 Návrh Základnej konvencie Organizácie Spojených národov proti organizovanej kriminalite. In: LIŠOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Sloven-**

skej republiky. Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 14 – 15.

18 LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike**. Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 15.

19 Maastrichtská zmluva. Čl. K. 1.9. In: Zmluva o Európskej únii 92/C191/01. In: [http://www.europa.gov.sk/redirect-59.html](http://www.europa.europa.gov.sk/redirect-59.html), cit. 28. 1. 2011.

20 LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike**. Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 16.

21 Ibidem, s. 16.

22 ELVINS, M.: **Europe's response to transnational organised crime**. In: EDWARDS, A. – GILL, P. (eds.): *Transnational organised crime. Perspectives on global security*. London : Routledge, 2003, s. 28 – 41.

23 KARABEC, Z.: **K právnímu vymezení organizovaného zločinu**. In: *Kriminalistika*. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 9.

24 KARABEC, Z.: **K právnímu vymezení organizovaného zločinu**. In: *Kriminalistika*. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 9.

25 *Joint Action on making it a criminal offence to participate of criminal organization in the Member States of European Union – 98/233 JHA*. Čl. 1. In: KARABEC, Z.: **K právnímu vymezení organizovaného zločinu**. In: *Kriminalistika*. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 9.

26 Maastrichtská zmluva. Čl. K. 3. In: Zmluva o Európskej únii 92/C191/01.

III. Poňatie Európskej únie

Vzhľadom na to, že „prevencia a boj proti terorizmu, nedovolenej preprave omamných látok a iných foriem závažnej medzinárodnej kriminality sú považované za otázku spoločného záujmu pre všetky štáty únie“,¹⁹ predmetná problematika definovania tohto javu neobišla ani Európsku úniu (ďalej len EÚ).

Pozoruhodným krokom k praktickému riešeniu legislatívnych problémov s právnym definovaním „organizovanej kriminality“ je dokument EÚ z 21. 12. 1998 – *Joint Action on making it a criminal offence to participate of criminal organization in the Member States of European Union – 98/233 JHA*.

Európska komisia v tejto súvislosti pri definovaní pojmu „organizovaná kriminalita“ uplatňuje kritériá rozdelené na povinné a voliteľné.

Záväznými identifikačnými znakmi sú:

- 1) „spolupráca viac ako dvoch osôb;
- 2) dlhšie alebo časovo neobmedzené pôsobenie skupiny;
- 3) podozrenie alebo usvedčenie z páchania vážnej trestnej činnosti;
- 4) s cieľom produkovať zisk alebo získať moc.“²⁰

Medzi voliteľné kritériá pritom patria:

- 5) „každý účastník má špecifickú úlohu;
- 6) skupina využíva určitú formu vnútornej disciplíny a kontroly;
- 7) používa násilie alebo iný prostriedok zastrašovania;
- 8) ovplyvňuje politiku, médiá, verejnú správu, orgány činné v trestnom konaní, riadenie súdnictva alebo ekonomiky pomocou korupcie alebo iných prostriedkov;
- 9) používa komerčné a podnikateľské štruktúry;
- 10) zapája sa do prania špinavých peňazí;
- 11) pôsobí na medzinárodnej úrovni.“²¹

Pokiaľ teda organizácia spĺňa minimálne šesť z týchto kritérií, pričom kritériá 1. – 4. musia byť prítomné, v tom prípade možno hovoriť o organizovanej kriminalite.²²

Karabec v tejto súvislosti poznamenáva, že tento dokument EÚ kombinuje obidva základné prístupy k definovaniu „organizovanej kriminality“, resp. „zločineckej organizácie“, čiže kvalitatívne hľadisko charakterizujúce v určitej miere povahu danej kriminality a organizácie, ako aj zároveň taxatívne, vypočítavacie hľadisko, definujúce okruh trestných činov, ktorých páchanie je typické pre zločinecké organizácie.²³ Tak následne autor prichádza k definícii, že v zmysle „Joint Action“, „organizovanou kriminalitou sa myslí kvalifikovaná trestná činnosť určená podľa druhového objektu, páchaná subjektom, ktorý sa zúčastňuje činnosti organizácie, ktorá je označená za zločinnú“.²⁴

Samotný dokument však opäť neponúka explicitnú definíciu „organizovanej kriminality“, pričom postupuje obdobne ako vyššie uvedený Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu, t. j. vymedzuje len pojem „zločinecká organizácia“, ktorú v čl. 1 chápe ako „štruktúrované združenie viac ako dvoch osôb, vytvorené na dlhšiu dobu k páchaniu trestných činov, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou štyri roky alebo ťažší trest, ak tieto trestné činy spočívajú v získavaní hmotného prospechu alebo sú prostriedkom k jeho získaniu a vzhľadom k okolnostiam neprípustne ovplyvňujú činnosť verejných orgánov. Za trestné činy podľa čl. 1 sa považujú trestné činy uvedené v čl. 2 Zmluvy o Europole a v prílohe k tomuto dokumentu, za ktoré možno uložiť trest najmenej rovnako prísny ako tresty predpokladané podľa čl. 1.“²⁵

V konečnom dôsledku, význam dokumentu „Joint Action“ je možné vidieť v tom, že ide o opatrenie, ktoré je na základe čl. K. 3 Zmluvy o EÚ záväzné pre všetky členské štáty únie,²⁶ čo opätovne znamená jeho priamu konfrontáciu s našou vnútroštátnou právnou úpravou.

Tieto medzinárodnoprávne vymedzenia OSN ako aj EÚ, ktoré napokon schválila aj *Expertná skupina na organizovaný zločin pri Rade Európy*,²⁷ stali sa nepochybne určitým vodidlom aj pri tvorbe národných právnych noriem, pričom však hranice „organizovanej kriminality“ pomerne rozvoľňujú. V ich duchu možno za „organizovanú kriminalitu“ považovať všetky závažné trestné činy páchané s cieľom hmotného prospechu skupinou (postačia aj tri osoby), ktorá by z ďalších znakov mala vykazovať len určité trvanie v čase a vnútornú, bližšie nediferencovanú štruktúru.

V tomto kontexte tak možno pod „organizovanú kriminalitu“ zahrnúť značnú časť ekonomickej kriminality, vrátane tzv. „kriminality bielych golierov“,²⁸ pokiaľ pri nej dochádza k dlhodobejšej trestnej činnosti niekoľkých páchatelov konajúcich vo vzájomnej zhode, a pod. Takéto chápanie by malo viesť k väčšej efektívnosti potierania rozsiahlejšieho spektra závažných foriem trestnej činnosti, pretože umožňuje širšie nasadenie mimoriadnych prostriedkov a účinnejšiu medzinárodnú spoluprácu pri ich odhaľovaní a stíhaní.

IV. Pojem „organizovaná kriminalita“ z pohľadu vnútroštátnych právnych poriadkov vybraných krajín

Na základe analýzy právnych poriadkov niektorých krajín a komparácie výsledkov týchto analýz možno konštatovať, že pri vymedzovaní právnej kategórie „organizovaná kriminalita“, resp. „organizovaný zločin“, je značná nejednotnosť.²⁹

Rôznorodé prístupy jednotlivých krajín Karabec kategorizuje takto:

- „právne vymedzenie „organizovanej kriminality“ nie je vykonané, tento druh kriminality je stíhaný podľa všeobecných ustanovení ako iné trestné činy, pričom organizované formy trestnej činnosti sú postihované prísnejšími sankciami, ako napr. zvýšenie hornej hranice trestnej sadzby, priťažujúca okolnosť, a pod.;
- závažné formy organizovanej trestnej činnosti sú definované v zákone ako samostatné trestné činy, súhrnný pojem „organizovaná kriminalita“ nie je aplikovaný;
- vymedzenie „organizovaného zločinu“ je vykonané nepriamo, ako trestná činnosť páchaná zločineckou organizáciou, pričom pojmy „zločinecká organizácia“, „členstvo“ v týchto organizáciách, ich „podpora“ a ďalšie formy „účastníctva na ich činnosti“ sú definované v zákone.³⁰

Ako príklad prístupu uvedeného pod písmenom a), možno uviesť nemeckú právnu úpravu, ktorá priamo v zákone nedefinuje pojmy „organizovaná kriminalita“ alebo „organizovaný zločin“. V nemeckom trestnom zákone sú však niektoré ustanovenia, ktoré sú priamo zamerané proti prejavom organizovanej kriminality, ako je napr. § 129 StGB³¹ o vytváraní zločineckého spoločenstva,³² taktiež ustanovenie § 261 StGB o praní peňazí, pričom toto ustanovenie bolo do trestného zákona zavedené v roku 1992 Zákomom o potlačaní organizovanej kriminality (OrgKG), ako aj prípadné ďalšie ustanovenia.³³

Nemecký prístup je charakteristický tým, že v trestnej oblasti je pojem „organizovaná kriminalita“ či „organizovaný zločin“ používaný len v interných predpisoch upravujúcich činnosť polície a štátneho zastupiteľstva. Tento pojem je pritom vymedzený iba všeobecne, popisným spôsobom, ako „sústavná závažná trestná činnosť páchaná za účelom dosahovania zisku alebo moci, na ktorej sa podieľajú dve alebo viacej osôb, dlhšiu dobu a pri svojej činnosti používajú obchodné alebo iné podnikateľské formy a štruktúry alebo násilie či iné formy zastrasovania alebo ovplyvňujú politiku, médiá, verejnú správu, súdy či ekonomiku“.³⁴

Nepôjde teda o právne záväzné znaky organizovanej kriminality, ktorých naplnenie by bolo predpokladom pre vyvodenie trestnej zodpovednosti. Uvedená charakteristika preto slúži len na vymedzenie činnosti a kompetencií príslušných organizačných útvarov polície a štátneho zastupiteľstva, napr. pri stanovení vecnej príslušnosti, pri evidovaní tohto druhu kriminality, a pod.³⁵

Prístup uvedený pod písmenom b) je zase príznačný pre USA, kde definíciu organizovanej kriminality na federálnej úrovni nájdeme už v Zákone o kontrole kriminality v autobusoch a o bezpečných uliciach, PL. 90-351 z roku 1968.³⁶ V zmysle tejto právnej normy, pod pojmom „organizovaná kriminalita“ je podľa Lisoňa so Stierankom potrebné chápať „nezákonnú činnosť členov vysoko organizovaného, disciplinovaného spoločenstva, zapojeného do zásobovania nelegálnym tovarom a službami, zahŕňajúceho, ale neobmedzujúceho sa len na hazardné hry, prostitúciu, úžerníctvo, narkotiká, vydieranie, ale aj na ďalšie nezákonné aktivity členov takýchto organizácií“.³⁷

Spomínaní autori analýzou uvedenej definície prichádzajú k záveru, že v danom prípade zákon definuje organizovanú kriminalitu rovnako z hľadiska sféry nezákonných aktivít, ako aj z hľadiska, kto a akým spôsobom tieto nezákonné aktivity vykonáva. Poukazujú však na nedos-

In: <http://www.euroinfo.gov.sk/redirect-59.html>, cit. 28. 1. 2011.

- 27 SMOLÍK, J. – ŠMÍD, T., – VAŽURA, V. a kol.: **Organizovaný zločin a jeho ohniska v súčasnom svete**. Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, s. 14.

- 28 „Americký kriminálny sociológ Edwin H. Sutherland, autor tohto termínu, už v 30. rokoch minulého storočia poukázal na skutočnosť, že ekonomickej kriminalita zapríčiňuje v hodnotovom vyjadrení vyššie škody ako všetky ostatné formy kriminality spoločne, pričom najväčší podiel zodpovednosti na tomto stave majú práve vysokopostavení ľudia v daných firmách a vôbec, v spoločnosti ako takej.“

In: DIANIŠKA, G. a kol.: **Kriminológia**. Plzeň : Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, s. r. o., 2009, s. 139.

- 29 LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike**. Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 17.

- 30 KARABEC, Z.: **K právnému vymedzeniu organizovaného zločinu**. In: Kriminalistika. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 5.

- 31 *Strafgesetzbuch (StGB)*. In der Fassung der Bekanntmachung vom 13. 11. 1998 (BGBl. I S. 3322) zuletzt geändert durch Gesetz vom 22. 12. 2010 (BGBl. I S. 2300) m.W.v. 1. 1. 2011. Bundesrepublik Deutschland. In: <http://dejure.org/-gesetze/StGB/261.html>, cit. 31. 1. 2011.

- 32 Nemecký trestný zákon v tomto ustanovení používa pojem „Vereinigung“, v preklade združenie, podnik, spoločenstvo.

- 33 KARABEC, Z.: **K právnému vymezení organizovaného zločinu.** In: Kriminallistika. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 5 – 7.
- 34 EDELBACHER, M.: **Organisierte Kriminalität in Europa.** Wien : Linde, 1998, s. 31.
- 35 KARABEC, Z.: **K právnému vymezení organizovaného zločinu.** In: Kriminallistika. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 6.
- 36 *The Omnibus Crime Control and Safe Streets Act of 1968 (OCCSSA) (P. L. 90-351, 82 Stat. 197).* In: www.fcc.gov/Bureaus/OSEC/library/legislative.../1615.pdf, cit. 31. 1. 2011.
- 37 LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike.** Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 18 – 19.
- 38 LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike.** Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 19.
- 39 KARABEC, Z.: **K právnému vymezení organizovaného zločinu.** In: Kriminallistika. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 6.
- 40 *The Organized Crime Control Act of 1970 (Pub.L. 91-452, 84 Stat. 922, October 15, 1970).* In: http://www.justice.gov/usao/eo-usa/foia_reading_room/-usam/title9/110mcr.htm-#9-110.010, cit. 31. 1. 2011.
- 41 *The Racketeering Influenced and Corrupt Organizations Act.* United States Federal law. Codified as Chapter 96 of Title 18 of the United States Code, 18 U.S.C. § 196 1 – 1968. In: http://www.justice.gov/usao/eo-usa/foia_reading_room/-usam/title9/110mcr.htm-#9-110.010, cit. 31. 1. 2011.
- tatok, že vymenovaním niekoľkých druhov závažných foriem nezákonnej činnosti ako samostatných organizovaných trestných činov, definícia súhrnného pojmu „organizovaná kriminalita“ stále absentuje, pričom v uvedenej definícii rovnako nenájdeme ani zmienku o minimálnom počte subjektov, ktoré by mali tvoriť konkrétnu skupinu.³⁸
- Karabec však za veľmi účinný nástroj boja proti organizovanej kriminalite v USA³⁹ označuje *Federálny zákon o kontrole organizovanej kriminality, PL. 91-452 z roku 1970*,⁴⁰ ktorého súčasťou je aj *Zákon o skorumpovaných a vydieraním ovplyvnených organizáciách*, ktorý sa v odbornej literatúre často označuje skratkou „RICO“.⁴¹ Aby bolo možné viesť trestné stíhanie podľa tohto zákona, musia byť splnené tieto podmienky:
- „ide o konanie v rámci podnikateľskej organizácie;
  - pričom táto organizácia min. v posledných desiatich rokoch vyvíjala zločineckú činnosť, ktorá zahrňuje trestné činy ako napr. vraždu, únos, lúpež, vydieranie, falšovanie, a ďalšie aktivity pomerne širokého spektra;
  - táto zločinecká činnosť je pritom zrejmalá;
  - zároveň však touto činnosťou musí byť dotknutá obchodná sféra v širšom rozsahu;
  - a z tejto trestnej činnosti plynie zisk, napr. formou provízií“.⁴²
- Na účely zákona „RICO“ sa pritom za podnikateľskú organizáciu považuje „skupina osôb združená za spoločným účelom“.⁴³ Čo sa týka organizačnej a právnej formy, môže ísť o „partnerstvo, korporáciu, asociáciu alebo inú právnickú osobu a o každú skupinu jednotlivcov združených de facto, aj keď nie de jure“.⁴⁴
- Bez ohľadu na to, že ani tento zákon neposkytuje konkrétne právne vymedzenie „organizovanej kriminality“, jeho význam treba vidieť v tom, že podáva veľmi široké a voľné právne vymedzenie zločineckej organizácie a jej typických aktivít, čím zároveň dáva pozoruhodne veľký priestor sudcovskej úvahe, či jednotlivé subjekty v riešenom prípade páchali trestnú činnosť ako členovia organizovaného zločinu a aké postavenie v hierarchii zastávali. To zároveň umožňuje účinnejšie stíhať rozmanité formy tejto kriminality bez toho, aby trestné konanie stroskotávalo na dôkaznej núde, pokiaľ by šlo napr. o preukazovanie hierarchickej štruktúry a ďalších znakov týchto „podnikateľských“ subjektov.
- Vymedzenie pojmu „zločinecká organizácia“ má teda iba druhoradý, podporný význam. Zákon sa sústreďuje skôr na definovanie závažnej činnosti, ktorá má povahu organizovaného zločinu a na podmienky, za ktorých možno túto činnosť trestne stíhať.
- Možno teda uzavrieť, že tento, pre anglo-americký právny systém typický prístup, charakterizuje „organizovaný zločin“ na základe aktivít členov zločineckej organizácie, a nie ako je to v prípade európskeho kontinentálneho právneho systému, kde sa dôraz kladie na znaky takejto organizácie, charakterizujúce jej status, ako je napr. organizačná forma, vzťahy, rozdelenie úloh, atď.⁴⁵
- Posledný uvedený prístup pod písmenom c), je v súčasnej dobe zrejme najrozšírenejší, čo sa týka prístupu k vymedzeniu „organizovaného zločinu“, resp. „organizovanej kriminality“. V centre pozornosti podľa tejto koncepcie stojí snaha o náležite presnú právnu definíciu „zločineckej skupiny“, ktorú v danom prípade možno charakterizovať ako subjekt organizovanej kriminality, a v rámci neho obzvlášť organizovaného zločinu. Aj pri vymedzovaní tohto pojmu sa však prejavuje rozmanitosť prístupov.
- Tento spôsob definovania organizovanej kriminality použitím právnej kategórie „zločinecká skupina“ je využívaný napríklad v Taliansku, a to v Trestnom zákone (*Codice penale*) z roku 1982. V uvedenej právnej norme v článku „416bis“ je vymedzená právna kategória „Mafia“, ktorá z pohľadu nášho právneho poriadku je synonymom označenia „zločinecká skupina“. Pod týmto pojmom pritom chápe takú skupinu, „ktorej členovia systematicky, využívaním zbraňovania a iných foriem kriminálneho pôsobenia, vytvárajú vzťahy k páchaniu trestných činov, za účelom získania kontroly nad ekonomickými aktivitami a nadobudnutím nezákonných výhod“.⁴⁶
- Kanadský trestný zákon novelou z roku 1997⁴⁷ definuje zločineckú skupinu ako „akúkoľvek skupinu, združenie alebo iné spolčenie piatich alebo viacerých osôb, formálne či neformálne organizovaných, majúcich za jeden z hlavných cieľov páchanie závažných trestných činov, za ktoré je možné uložiť maximálne päť rokov odňatia slobody, pričom ktorýkoľvek člen tejto organizácie, či všetci členovia sa v uplynulých piatich rokoch podieľali na spáchaní väčšieho počtu týchto závažných trestných činov“.⁴⁸

Táto definícia je veľmi rozsiahla, pretože zahŕňa akúkoľvek skupinu, hoci aj voľne združenú, k páchaniu trestnej činnosti, ktorá nemusí mať organizovane násilný charakter. Karabec poznamenáva, že v odborných kanadských kruhoch to podlieha častej kritike ako málo premyslené opatrenie „ad hoc“, v snahe rýchlo čeliť organizovanej kriminalite, bez toho, že by boli náležite zvážené možné dôsledky tejto novej právnej úpravy.⁴⁹ Treba pritom poukázať najmä na skutočnosť, že podľa tohto ustanovenia o zločineckej skupine môžu byť stíhané aj osoby len veľmi okrajovo alebo krátkodobo zapojené do trestnej činnosti, pričom nezáleží ani na tom, akú úlohu v danom prípade plnia, čo možno považovať za neúmerné prepínanie trestnej represie.

Vyváženejšiu a medzi odborníkmi pomerne pozitívne hodnotenú právnu úpravu predstavuje ustanovenie § 278a o zločineckej skupine,⁵⁰ ktoré bolo do rakúskeho Trestného zákona (ďalej iba StGB)⁵¹ implementované v roku 1996. Podľa tohto ustanovenia bude potrestaný odňatím slobody na 6 mesiacov až päť rokov ten, kto „na dlhšiu dobu založí spolčenie podobné podniku, s väčším počtom osôb, alebo kto sa podieľa na činnosti tohto spolčenia ako jeho člen:

- ak cieľom tohto spolčenia, aj keď nie výlučným, je opakovaná a plánovaná trestná činnosť proti životu, telesnej integrite, slobode alebo majetku, alebo závažné trestné činy v oblasti sexuálneho vykorisťovania osôb, pašovania a nezákonného obchodovania s ľuďmi alebo v oblasti nelegálneho obchodu so zbraňami, s jadrovým alebo rádioaktívnym materiálom, nebezpečným odpadom, narkotikami alebo falšovanými peniazmi;
- ak táto skupina dosahuje zisk vo väčšom rozsahu alebo ziskava významný vplyv na politiku alebo hospodárstvo;
- ak sa to snaží dosiahnuť korupciou, zastrašovaním alebo inými zvláštnymi opatreniami, aby sa vyhla trestnému stíhaniu“.⁵²

Táto definícia sa zdá byť konštruovaná vhodným spôsobom, pretože zahŕňa nielen znaky vymedzujúce „status organizácie“ (skupiny, spolčenia), ale predovšetkým jej „aktivity“.⁵³ Tie sú vymedzené taxatívnym výpočtom trestnej činnosti charakterizujúcej „objekt“ organizovanej kriminality, resp. zločinu. V konštrukcii uvedeného ustanovenia sú pritom rešpektované tak právne ako aj kriminologické kritériá. Z pohľadu práva sú predovšetkým obsiahnuté v dodržanom princípe „*nullum crimen sine lege*“, čím odpadá námietka vágnosti a nedostatočnej určitosti niektorých definícií, ako sme to naznačili už vyššie. Na druhej strane, z pohľadu kriminológie, rozumne sa prihliada na podstatné charakteristické znaky typické pre takéto organizácie, ako sú: štruktúrovaná organizácia trvalejšieho charakteru, dosahovanie zisku a politickej či hospodárskej moci, používanie korupcie alebo zastrašovania, používanie osobitných prostriedkov k obmedzeniu rizika trestného stíhania, a podobne.

V. Pojem „organizovaná kriminalita“ v právnom poriadku Slovenskej republiky

Potreba definovať pojem „organizovaná kriminalita“ neobišla ani Slovenskú republiku. Je to determinované predovšetkým tým, že organizovaná trestná činnosť na našom území sa neustále kontinuálne rozmáha.

Prvé náznaky definície možno nájsť v policajnej praxi: „Po roku 1989 sa i v rámci Policajného zboru objavili snahy definovať pojem organizovaná kriminalita a to nie ako klasické zgrupovanie sa väčšej či menšej skupiny ľudí (na základe akejsi ich úvahy), s cieľom vykonania pomerne obmedzenej či krátkodobej série kriminálnych činov. Pojem organizovaná kriminalita z nášho aspektu má označovať kriminalitu polymorfného charakteru, páchanú rozsiahlym spoločenstvom ľudí, okrem iného charakterizovaným aj silnými a v podstate stálymi vnútornými väzbami, prísne vymedzujúcimi role jednotlivých členov v spoločenstve a tiež väzbami a pôsobením tejto society na okolitú spoločnosť. Túto organizovanú trestnú činnosť charakterizuje najmä báza akýchsi obchodných vzťahov, akéhosi obchodu so zločinom.“⁵⁴

Nariadenie Prezidenta PZ z roku 1993 ponúka nasledovné vnímanie: „Organizovaná kriminalita je cielavedomá, plánovitá, spravidla dlhšie trvajúca zakryvaná nezákonná činnosť skupiny osôb, ktorej cieľom je získanie vysokého finančného zisku, prípadne i vytvorenie vplyvu v štátnej, politickej, ekonomickej alebo inej významnej sfére. Charakterizuje ju súčasne porušenie viacerých spoločensky chránených záujmov“.⁵⁵

42 KARABEC, Z.: **K právnému vymezení organizovaného zločinu.** In: Kriminalistika. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 6.

43 Ibidem, s. 6.

44 Ibidem, s. 6.

45 LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike.** Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 19.

46 LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike.** Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 20.

47 Bill C-95 – An Act to Amend the Criminal Code (Criminal Organisations) and to Amend Other Acts in Consequence, S. C. 1997. In: http://www2.parl.gc.ca/Sites/LOP/LegislativeSummaries/Bills_Is.asp?lang=E&ls=c14&source=library_prb-&Parl=40&Ses=2, cit. 1. 2. 2011.

48 KARABEC, Z.: **K právnému vymezení organizovaného zločinu.** In: Kriminalistika. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 7.

49 Ibidem, s. 7.

50 Toto ustanovenie rakúskeho StGB používa pojem „*Kriminalnellen Organisation*“, v preklade zločinné spolčenie. In: <http://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Dokumentnummer=NOR40033827>, cit. 2. 2. 2011.

51 Bundesgesetz vom 23. Jänner 1974 über die mit gerichtlicher Strafe bedrohten Handlungen (Strafgesetzbuch – StGB) StF: BGBl. Nr. 60/1974. In: http://www.sbg.ac.at/ssk/docs/stgb/stgb_index.htm, cit. 2. 2. 2011.

52 § 278a StGB.

In: <http://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Dokumentnummer=NOR40033827>, cit. 2. 2. 2011.

53 KARABEC, Z.: **K právnímu vymezení organizovaného zločinu.** In: Kriminalistika. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 7.

54 SNOPKO, M. – HALAS, T.: **Kriminalita. Aktuálny problém súčasnej spoločnosti.** Zborník materiálov zo seminára konaného dňa 22. 1. 1991, Bratislava 1991, s. 183.

55 *Nariadenie Prezidenta Policajného zboru SR č. 10/1993 o postupe príslušných útvarov PZ SR pri vyhodnocovaní a objasňovaní organizovanej kriminality.* Čl. 2. In: LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike.** Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 25.

56 LIŠČÁK, L.: **Právne prostriedky proti praniu peňazí v Slovenskej republike.** In: Kriminalistika. Ročník XXVIII, 1995, č. 1, s. 50.

57 *Ustanovenie § 3 zákona NR SR č. 249/1994 Z. z. o boji proti legalizácii príjmov z najzávažnejších najmä organizovaných foriem trestnej činnosti a o zmenách niektorých ďalších zákonov.*

58 LISOŇ, M. – STIERANKA, J.: **Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike.** Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 26.

59 Do nadobudnutia účinnosti tohto zákona bol tento pojem definovaný rozhodovacou činnosťou súdov. Ako príklad možno uviesť napr. R 53/1976 – II, resp. R 45/1986. In: HAMRAN, L.: **K posudzovaniu pojmov „organizovaná skupina“**

K predmetnému pojmu sa vyjadril aj Liščák, podľa ktorého sa „organizovaná kriminalita v slovenskom právnom systéme manifestuje ako špecifická a mnohostranná právna kategória. Spravidla sa ňou rozumie osobitná forma trestnej súčinnosti väčších trvalejších zoskupení páchatelov, ktoré sú orientované na zločineckú aktivitu. Organizovaná kriminalita nielen zvyšuje pravdepodobnosť úspešného páchania trestnej činnosti a sťažuje možnosť jej odhalenia, ale zjavne umožňuje zdokonaľovať i formy a metódy páchaného trestného činu, rozširuje svoju činnosť, silnie ekonomicky a predovšetkým preniká do legálnych sociálnych a ekonomických štruktúr a stáva sa spôsobilou uplatňovať na ne svoj vplyv, v úsilí využívať ich na dosahovanie vlastných cieľov. Základným výkladom je u takýchto zoskupení organizovaná skupina“.⁵⁶

Za určitý medzičlánok v procese legálneho vymedzenia pojmu „organizovaná kriminalita“ v SR možno považovať prijatie zákona č. 249/1994 Z. z. o boji proti legalizácii príjmov z najzávažnejších najmä organizovaných foriem trestnej činnosti a o zmenách niektorých ďalších zákonov, ktorého § 3 charakterizuje „organizovanú skupinu“ ako „najmenej trojčlennú skupinu páchatelov alebo účastníkov, ktorá sa spojila na spáchanie trestného činu uvedeného v tomto zákone (§ 2 ods. 2, písm. a) je akýmsi katalógom trestných činov), ak sa ich konanie vyznačuje určitou koordinovanosťou“.⁵⁷

Táto definícia organizovanej skupiny, ako základnej bunky organizovanej kriminality, nepostačovala však už pri jej zavedení, najmä vzhľadom na fakt, že nevystihovala „vyššiu kvalitu“ vo forme zločineckej skupiny.⁵⁸

Napriek viacerým pokusom, najmä z iniciatívy Policajného zboru SR na konci 90. rokov uplynulého storočia, stále neprichádzalo k prijatiu definície, ktorú by akceptoval právny poriadok SR.

Významným legislatívnym posunom bolo napokon prijatie zákona č. 183/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Týmto zákonom bol Trestný zákon doplnený o ustanovenie § 185a Trestného zákona, v ktorom bola vymedzená skutková podstata trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny. Tento zákon súčasne v článku 1, bod 13 doplnil ustanovenie § 89 o odseky 26 a 27, v ktorých zákonodarca vôbec po prvý raz definoval pojmy „organizovaná skupina“ a „zločinecká skupina“.⁵⁹

Podľa § 89 odsek 26 zákona č. 183/1999 Z. z. sa „organizovanou skupinou“ rozumie „spolčenie najmenej troch osôb na účely spáchania trestného činu, ktoré sa vyznačuje delbou úloh medzi jednotlivými členmi skupiny, ich plánovaním a koordinovanosťou“.

Ten istý zákon, v ustanovení § 89 ods. 27, definoval „zločineckú skupinu“ ako „dlhší čas trvajúce zoskupenie najmenej troch osôb na účely páchania trestnej činnosti – s cieľom

a) dosiahnuť zisk, alebo

b) preniknúť do orgánov verejnej moci a získať tak nad nimi kontrolu alebo uplatniť svoj vplyv, aby sa zakryla alebo legalizovala ich trestná činnosť, alebo

c) preniknúť do orgánov podnikateľských alebo nepodnikateľských subjektov a získať tak nad nimi kontrolu alebo uplatniť svoj vplyv, aby sa zakryla alebo legalizovala ich trestná činnosť alebo príjmy z nej – ktoré sa vyznačuje vysokým stupňom delby práce medzi jednotlivými členmi zločineckej skupiny v rámci jej vnútorného organizačného usporiadania“.

Legálnu definíciu zločineckej skupiny neskôr zmenil zákon č. 421/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon číslo 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Podľa článku I, bodu 21 sa § 89 ods. 27 doplnil tak, že sa slová „trestnej činnosti“ nahradili slovami „obzvlášť závažnej trestnej činnosti, trestného činu podľa § 252 alebo niektorého z trestných činov podľa § 160 až 162“.⁶⁰

Zákonnú definíciu pojmu „organizovaná kriminalita“ nenájdeme však ani v súčasnosti platnom a účinnom rekodifikovanom Trestnom zákone (zákon NR SR č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov).⁶¹ Opätovne nachádzame „iba“ definíciu „organizovanej a zločineckej skupiny“.

Ustanovenie § 129 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov pritom na účely tohto zákona definuje „organizovanú skupinu“ ako „spolčenie najmenej troch osôb na účel spáchania trestného činu, s určitou delbou určených úloh medzi jednotlivými členmi skupiny, ktorej činnosť sa v dôsledku toho vyznačuje plánovitosťou a koordinovanosťou, čo zvyšuje pravdepodobnosť úspešného spáchania trestného činu“.

Organizovaná skupina sa teda vyznačuje týmito znakmi:

- ide o spolčenie osôb;
- spolčiť sa musia najmenej tri osoby;
- účelom spolčenia musí byť spáchanie trestnej činnosti;
- del'ba úloh medzi jednotlivými členmi;
- plánovitosť činnosti skupiny;
- koordinovanosť činnosti skupiny.

Zločineckú skupinu následne definuje ustanovenie § 129 ods. 4 uvedeného zákona, ako „štruktúrovanú skupinu najmenej troch osôb, ktorá existuje počas určitého obdobia a koná koordinovane s cieľom spáchať jeden alebo viac zločinov, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 alebo niektorý z trestných činov korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti na účely priameho alebo nepriameho získania finančnej alebo inej výhody“.

Zločinecká skupina pritom musí spĺňať nasledovné prísnejšie kritériá:

- ide o štruktúrovanú skupinu⁶² najmenej troch osôb;
- skupina existovala počas určitého časového obdobia, čiže v porovnaní s organizovanou skupinou nemôže byť vytvorená „ad hoc“ na okamžité spáchanie trestnej činnosti;
- skupina pri páchaní trestnej činnosti konala koordinovane, čo je znak spoločný s organizovanou skupinou, zahŕňajúc aj plánovitosť či del'bu úloh;
- činnosť zločineckej skupiny bola zameraná na taxatívne uvedené účely páchania trestnej činnosti, na rozdiel od organizovanej skupiny, čiže zameranie na spáchanie zločinu, trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona, alebo niektorého z trestných činov korupcie podľa Tretieho dielu Ôsmej hlavy osobitnej časti TZ;
- účelom páchania tejto trestnej činnosti bolo získanie priamej alebo nepriamej finančnej alebo inej výhody.

Zásadný rozdiel medzi organizovanou skupinou a zločineckou skupinou je v zmysle platnej a účinnej vnútroštátnej právnej úpravy Slovenskej republiky v tom, že hoci sú obe skupinou najmenej troch osôb, organizovaná skupina predsa len nevyžaduje trvalejší charakter, môže byť združená len na jeden daný účel, pre jeden konkrétny trestný čin, pre jeden skutok. Nevyžaduje sa u nej trvalejšie pôsobenie, trvalá organizačná štruktúra, výslovné pristúpenie člena k organizovanej skupine. Zločinné spolčenie, na rozdiel od predošlého, vyžaduje pevnejší a previazanejší vzťah členov, ktorí sú prijímaní do zločineckej skupiny po splnení prísnych kritérií, sú zaradení do určitého organizačného celku s vymedzenou funkciou, musia rešpektovať prísne pravidlá správania sa, ktorých porušenie je vnútorne trestané. Prísne je trestaný aj „exces“ z činnosti zločineckej skupiny, napr. spáchanie trestného činu „na vlastnú päsť“, ktoré mohlo ohroziť zločineckú skupinu alebo jej činnosť. Všetky tieto atribúty u organizovanej skupiny chýbajú. Je teda ďaleko voľnejšia a voči zločineckej skupine predstavuje kvalitatívne podstatne nižšiu formu organizovanosti.⁶³

Trestný zákon následne upravuje otázku činnosti a podpory zločineckej skupiny. V zmysle ustanovenia § 129 ods. 6 sa „činnosťou pre zločineckú skupinu alebo teroristickú skupinu rozumie úmyselná účasť v takej skupine alebo iné úmyselné konanie na účel

a) zachovania existencie takej skupiny, alebo

b) spáchania trestných činov uvedených v odseku 4 alebo 5 takou skupinou“.⁶⁴

Podporou zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny sa potom v zmysle § 129 ods. 7 citovaného trestného kódexu rozumie „úmyselné konanie spočívajúce v poskytnutí finančných alebo iných prostriedkov, služieb, súčinnosti alebo vo vytváraní iných podmienok na účel

a) založenia alebo zachovania existencie takej skupiny, alebo

b) spáchania trestných činov uvedených v odseku 4 alebo 5 takou skupinou“.

Na podklade týchto skutočností potom Hamran zastáva právny názor, že podľa súčasnej právnej úpravy možno posúdiť konanie páchatel'ov ako trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, ak budú vykonaným dokazovaním preukázané vyššie uvedené základné zákonné znaky týchto skupín.⁶⁵

Záverom teda možno konštatovať evidentnosť tej skutočnosti, že tak zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, ako aj nový, rekodifikovaný Trestný zákon ako zákon č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, rezignujú na priamu definíciu pojmu „organizovaná kriminalita“, pričom si v SR zákonodarcia zvolil tú cestu, ktorú Karabec subsumuje pod písmeno c),⁶⁶ ako cestu nepriamej definície, kde možno „iba“ vyvodíť, že organizovanou krimi-

a „zločinecká skupina“.

In: Justičná revue. Ročník 59, 2007, č. 1, s. 86.

60 HAMRAN, L.: **K posudzovaniu pojmov „organizovaná skupina“ a „zločinecká skupina“**. In: Justičná revue. Ročník 59, 2007, č. 1, s. 87.

61 Ku dňu 27. 2. 2012.

62 Podľa Samaša, Stiffela a Tomanu, „štruktúrovanosť skupiny znamená hierarchické rozdelenie jej členov z hľadiska postavenia a vplyvu v skupine“. In: SAMAŠ, O. – STIFFEL, H. – TOMAN, P.: **Trestný zákon. Stručný komentár**. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 278. Avšak v zmysle výkladu tohto pojmu, podľa Článku 2 písm. c) Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu, hoci len pre prípad nadnárodného organizovaného zločinu, „nemusi mať zločinecká skupina vytvorenú organizačnú štruktúru s definovanými vzťahmi nadriadenosti a podriadenosti, ani stanovené pevné členstvo, a činnosti jej členov sa môžu rozdeľovať aj pre spáchanie konkrétneho trestného činu. To znamená, že členovia skupiny nemusia profesionálne vykonávať určené úlohy či funkcie“.

In: DESET, M.: **Legálna definícia zločineckej skupiny**.

In: Bulletin slovenskej advokácie. Ročník XV, 2009, č. 7–8, s. 30. Ohľadom praktického obsahového významu pojmu „štruktúrovaná skupina“ sa teda vedú v odborných kruhoch častejšie a rozsiahle diskusie.

63 CHMELÍK, J. a kol.: **Zločin bez hraníc. Vyšetřování terorismu a organizovaného zločinu**. Praha: Linde, 2004, s. 83 – 84.

64 Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

65 HAMRAN, L.: **K posudzovaníu pojmov „organizovaná skupina“ a „zločinecká skupina“**. In: Justičná revue. Ročník 59, 2007, č. 1, s. 90 – 91.

66 KARABEC, Z.: **K právnímu vymezení organizovaného zločinu**. In: Kriminalistika. Ročník XXXIII, 2000, č. 1, s. 5.

67 Okrem už uvedeného, ako príklad možno tiež spomenúť ustanovenie § 138 Trestného zákona, ktoré pod písm. i) taxatívne uvádza ako závažnejší spôsob konania aj páchanie trestného činu organizovanou skupinou, či ustanovenie § 141 písm. a) Trestného zákona, ktoré uvádza ako nebezpečné zoskupenie aj zločineckú skupinu.

nalitou sa rozumie trestná činnosť páchaná členmi organizovaných a zločineckých skupín, ktorých typické znaky následne podrobne definuje zákon, ako aj „členstvo“ v týchto organizáciách, ich „podporu“ a ďalšie formy „účastníctva na ich činnosti“.⁶⁷ ■

RESUMÉ

Rôznorodosť prístupov k legálnej definícii pojmu „organizovaná kriminalita“ s akcentom na trestnoprávne hľadiská

Ústredným pojmom tohto príspevku je termín „organizovaná kriminalita“ a mnohotvárnosť prístupov k jej legálnej definícii. Príčinou ťažkostí je okrem iného aj to, že sa prejavy a spoločenský dopad organizovanej kriminality ukazujú v jednotlivých krajinách odlišne, čo zákonite vplýva aj na jej chápanie a postoj spoločnosti k nej. Ani v právnom poriadku SR nenájdeme jej zákonnú definíciu, hoci snahy tu boli už od pádu železnej opony, kedy sa existencia predmetnej kriminality v našich domácich podmienkach prvýkrát oficiálne identifikovala. Možno ju však charakterizovať ako trestnú činnosť páchanú členmi organizovaných a zločineckých skupín, ktorých typické znaky následne podrobne definuje platné právo.

SUMMARY

Variety of Approaches to the Legal Definition of the Term “Organized Crime” With an Emphasis on the Criminal Law Aspects

The term “organized crime” is a key term of this article, and there is a variety of approaches to its legal definition. Difficulties arise inter alia due to the fact that the symptoms as well as the impact of the organized crime on the society vary in individual countries, which logically affects how the organized crime is viewed and what the approach of the society thereto is. One cannot find the explicit definition of the organized crime in Slovak legal rules, even though there have been efforts to define the same since the fall of the Iron Curtain, when the existence of the organized crime in our country was officially identified for the first time. However, it may be characterized as illegal criminal activity carried out by members of organized crime groups or organized enterprises, the typical characteristics of which are subsequently defined by applicable legal rules in a detail.

ZUSAMENFASSUNG

Vielfältigkeit beim Umgang mit der legalen Definition „organisierte Kriminalität“ mit Akzent auf strafrechtliche Kriterien

Der zentrale Begriff in diesem Artikel ist der Begriff „organisierte Kriminalität“ sowie die unterschiedliche Vorgangsweise bei ihrer legalen Definition. Die Ursache der Schwierigkeiten liegt nebst anderem darin, dass die Erscheinungen und gesellschaftliche Auswirkungen in einzelnen Ländern verschiedenartig sind, was verständlicherweise auf die betreffende Auffassung und die Stellungnahme der Gesellschaft Auswirkung hat. Auch in der Rechtsordnung der Slowakischen Republik finden wir ihre gesetzliche Definition nicht, obwohl hier nach dem Fall des eisernen Vorganges, diesbezügliche Bemühungen präsent waren; die Existenz dieser Kriminalität wurde unter unseren Bedingungen zum ersten Mal offiziell identifiziert. Man kann diese als strafbare Handlung, verübt durch organisierte Mitglieder und Verbrecherbanden, deren typische Merkmale folglich ausführlich im geltenden Recht definiert sind, charakterisieren.

Vyjednávaná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť?

JUDr. Bystrík Šramel

*Rekodifikovaný Trestný poriadok účinný od 1. januára 2006 priniesol do slovenského (kontinentálneho) trestného konania viaceré novínky, ktoré boli nášmu systému práva doposiaľ neznáme. Ide totiž o prvky, ktoré sú vlastné predovšetkým angloamerickému právnemu systému a ktorých zakomponovanie do svojich právnych systémov v posledných rokoch súčasne pretláčajú viaceré európske štáty. Jedným z takýchto inštitútov je i **dohoda o vine a treste**.*

Podľa dôvodovej správy k rekodifikovanému Trestnému poriadku, zavedenie inštitútu konania o dohode o vine a treste má prispieť k zjednodušeniu a zefektívneniu trestného konania, k skráteniu dĺžky jeho trvania a súčasne má dôjsť i k odľahčeniu činnosti súdu pri prejednávaní vecí na

hlavnom pojednávaní. Po šiestich rokoch uplatňovania tohto inštitútu v praktickej činnosti orgánov trestnej justície sú už k dispozícii konkrétne dáta, ktoré umožňujú urobiť si určitý obraz o tomto inštitúte a zovšeobecniť niektoré poznatky. Z toho dôvodu by som chcel v nasledujúcom článku bližšie nahliadnuť na uplatňovanie inštitútu dohody o vine a treste v praxi orgánov činných v trestnom konaní a rovnako poukázať na niektoré úskalia aplikácie uvedeného inštitútu, predovšetkým prostredníctvom analýzy obdobného inštitútu *plea bargaining* existujúceho v angloamerickom právnom systéme, práve z ktorého vychádza náš slovenský inštitút dohody o vine a treste.

JUDr. Bystrík Šramel vyštudoval Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave. V súčasnosti pôsobí ako interný doktorand na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy, oddelenie trestného práva, kriminalistiky a kriminológie Ústavu verejného práva.

V rámci svojej vedecko-výskumnej činnosti sa zameriava predovšetkým na problematiku verejnej žaloby a postavenia prokuratúry v slovenskom právnom poriadku.

Dohoda o vine a treste a zhodnotenie jej aplikácie v slovenskej praxi

Ako napovedá názov samotného inštitútu dohody o vine a treste, podľa povahy ide o konsenzuálnu formu riešenia trestnej veci, ktorej **podstata** spočíva v tom, že obvinený za presne určených podmienok uzná vinu a na základe dohody s prokurátorom súhlasí s navrhnutým trestom. Tým sa obvinený vzdáva svojho práva na prejednanie veci v konaní pred súdom a sudca mu uloží trest bez toho, aby dokazoval jeho vinu.¹ Konanie o dohode o vine a treste má dve etapy – prvú etapu predstavuje samotné dohodovacie konanie medzi prokurátorom a obvineným v predsúdnom konaní² a druhá etapa prebieha v konaní pred súdom, kedy súd schvaľuje návrh dohody o vine a treste.³

Dohodovacie konanie môže začať prokurátor buď na návrh obvineného alebo aj bez tohto návrhu, ak sú splnené **zákonom stanovené podmienky**. Podmienky sú splnené vtedy, ak vý-

1 ČENTÉŠ, J.: **Poznatky z uplatňovania prípravného konania po 1. 1. 2006.**

In: Predsúdne konanie : Zborník príspevkov z celoštátneho seminára s medzinárodnou účasťou konaného dňa 25. 9. 2008. Bratislava : Akadémia PZ, 2008, s. 24.

2 § 232 Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov a nasl.

3 § 331 Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov a nasl.

4 Pozn. autora: Nemožno však povedať, že bez akýchkoľvek problémov. V aplikáčnej praxi stále vyvstávajú určité problémy, ktoré treba riešiť, predovšetkým vo vzťahu k činnosti prokurátorov. Skutočnosť, že po uzavretí dohody o vine a treste sa nekoná hlavné pojednávanie, nie je z pohľadu prokurátora podstatná, nakoľko návrh dohody súd schvaľuje na verejnom zasadnutí, na ktorom je účasť prokurátora povinná. Negatívom teda je, že napriek snahám zákonodarcu o zjednodušenie a zrýchlenie konania, prokurátori trávajú pomerne

dlhý čas na súdnych zasadnutiach. Konanie o dohode o vine a treste malo z pohľadu prokurátorov taktiež za následok zvýšenie ich zaťaženia, čo je spôsobené predovšetkým nárastom administratívnej agendy, nutnosťou osobného vyjednávania s obvineným a ďalšími osobami, pričom nápor prísunu nových trestných vecí zostal nezmenený. To môže mať aj dopad na kvalitu ich prípravy na samotné pojednávanie pred súdom v iných veciach.

5 Bližšie pozri jednotlivé správy o činnosti prokuratúry SR za r. 2006 – 2010 [online] [prebraté 18. 12. 2011] na <http://www.genpro.gov.sk/-spravy-o-cinnosti-12b7.html>

6 Napr. ČENTĚŠ, J. - MAGVAŠIOVÁ, A.: **K aplikácii inštitútu konania o dohode o vine a treste.** In: Trestněprávní revue. Roč. 7, č. 1 (2008), s. 15 – 18; MAGVAŠIOVÁ, A. - ČENTĚŠ, J.: **Poznatky z aplikácie konania o dohode o vine a treste.** In: Rekodifikácia trestného práva – doterajšie poznatky a skúsenosti. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 171 – 178; VRÁBLOVÁ, M.: **Niekoľko poznámok k historicky najmladšiemu odklonu v slovenskom trestnom konaní – dohode o vine a treste.** In: Trestněprávní revue. Roč. 6, č. 7 (2007), s. 192 – 196; MARKOVÁ, M.: **Odklony – alternatívne spôsoby riešenia trestných vecí a ich význam pre racionalizáciu trestného konania i v súvislosti so zavádzaním prvkov oportunity do Trestného poriadku.** In: Súkromné a verejné právo súčasnosti. Trnava: Facultas Iuridica Universitas Tyrnaviensis, 2005, s. 261 – 269;

sledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú záver, že skutok je trestným činom a že ho spáchal obvinený. Ďalej ak sa obvinený k skutku priznal a uznal vinu a taktiež ak dôkazy nasvedčujú pravdivosti priznania sa obvineného. To znamená, že pri skúmaní, či sú splnené podmienky na začatie konania sa prokurátor nemôže uspokojiť len s tým, že sa obvinený priznal. Musí taktiež posúdiť to, či dôkazy zhromaždené v prípravnom konaní nasvedčujú pravdivosti priznania sa. V inštitúte konania o dohode o vine a treste je vyjadrená zásada oportunity, ktorá dáva prokurátorovi možnosť postupovať inak ako podaním obžaloby. Rovnako to znamená, že ak sú aj splnené podmienky na konanie o dohode o vine a treste, prokurátor nie je povinný iniciovať sám od seba dohodovacie konanie, ak naň nedá podnet samotný obvinený. Prokurátor teda posudzuje sám na základe voľnej úvahy, či začne konanie alebo nie. Táto úvaha však nemôže byť založená na svojvôli, ale prokurátor musí odborne a starostlivo skúmať pri posudzovaní vhodnosti konania aj kritériá uvedené v § 4 a 5 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 619/2005 Z. z. o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu (berie do úvahy napr. minulosť obvineného, jeho skoršie odsúdenie, povahu a závažnosť trestného činu, ktorý je predmetom obvinenia, prejavenu ľútosť a pocit viny obvineného, jeho ochotu dobrovoľne prevziať zodpovednosť za svoje konanie a i.).

Ak by sme mali zhodnotiť úspešnosť aplikácie tohto inštitútu v praxi počas uplynulých 6 rokov od uskutočnenia rekodifikácie, možno usúdiť, že sa v praktickej činnosti našich orgánov činných v trestnom konaní ujal.⁴ To vyplýva najmä z počtu obvinených, s ktorými bolo konanie na prokuratúre skončené návrhom na schválenie dohody o vine a treste. Podľa správ o činnosti prokuratúry SR za roky 2006 – 2010 bolo v prvom roku účinnosti nového, rekodifikovaného Trestného poriadku na prokuratúre skončených návrhom na dohodu o vine a treste 2 481 vecí proti 2 916 obvineným, z ktorých súdy akceptovali v roku 2006 postup podľa § 232 TP voči 1 924 obvineným. O rok neskôr, v roku 2007 sa počet obvinených, s ktorými prokurátori uzavreli návrh na schválenie dohody o vine a treste zvýšil na 5 328 osôb, čo je o 2 412 osôb viac než v roku 2006. Rok 2008 zaznamenal ďalší nárast aplikácie ustanovenia § 232 TP – konanie na prokuratúre bolo skončené návrhom na konanie o dohode o vine a treste trestné stíhanie u 6 039 osôb. V roku 2009 bolo konanie prokuratúre skončené návrhom na dohodu o vine a treste konania so 7 209 obvinenými a napokon, v roku 2010 až so 7619 obvinenými.⁵ Všetky uvedené čísla pomáhajú urobiť obraz o akceptácii nového inštitútu dohody o vine a treste nielen prokurátormi, ale aj obvinenými (veľké množstvo návrhov bolo iniciovaných z podnetu obvineného). Poukazujú na postupné osvojovanie si tohto inštitútu z dôvodu jeho výhodnosti nielen pre obvineného, aj pre prokurátora, sudcu a advokáta (advokát má ukončený prípad relatívne rýchlo).

Možno konštatovať, že inštitút dohody o vine a treste **pozitívne hodnotí veľká časť slovenskej odbornej verejnosti**, najmä z praxe – prokurátori, sudcovia a advokáti. K problematike dohody o vine a treste bolo doteraz taktiež odpublikovaných relatívne veľké množstvo odborných článkov,⁶ ktoré sa väčšinou stavajú k tomuto novému inštitútu rovnako pozitívne, príp., v ktorých dochádza iba k analýze existujúcej právnej úpravy tohto inštitútu. Praktici a autori publikácií sa väčšinou zhodujú v tom, že dohoda o vine a treste predstavuje z mnohých aspektov veľmi výhodný spôsob riešenia trestných vecí – dochádza napr. k zjednodušeniu trestného konania, obzvlášť fázy týkajúcej sa dokazovania, k zrýchleniu a zhospodárneniu trestného konania. Výhody však zástancovia vidia aj v mnohých iných skutočnostiach. Uplatňovanie dohôd o vine a treste podľa nich spolupôsobí totiž i pri premene spoločnosti na modernú otvorenú spoločnosť či spoločnosť dialógu. V dôsledku toho dochádza tiež k zmierneniu konfliktnej povahy samotného trestného konania a posilneniu úloh a aktivity jednotlivých procesných strán.⁷

Slovenské odborné publikácie sa však v zásade bližšie nevenujú tienistým stránkam inštitútu dohody o vine a treste, čo možno pripísať možnému nekritickému nadšeniu z inovácií trestného procesu pochádzajúcich z angloamerického právneho systému.⁸ Žiadna zo slovenských publikácií nepoukazuje na negatíva tohto procesu, ktoré môžu mať veľmi významný dopad na ďalšie fungovanie a podobu slovenskej trestnej justície. Okrem toho je nedostatočne rozpracovaná taktiež analýza obdobného angloamerického inštitútu označovaného pojmom „*plea bargaining*“, ktorá by poukázala na skutočný význam vyjednávania dohody o vine a treste a jeho funkcií a zasadila by ho do toho správneho kontextu. Zastávam totiž názor, že nie je možné umelo izolovať právny inštitút patriaci do určitého právneho systému, následne ho implantovať

do úplne iného a odlišného právneho systému a očakávať automatické odstránenie neželaných javov. Každý právny inštitút má totiž svoje historické pozadie svojho vzniku, vyvíja sa pod vplyvom určitých spoločenských podmienok a okolností a reaguje na konkrétne politicko-právne požiadavky a potreby. Preto, rovnako ako prof. Musil a doc. Kolesár zastávajú názor, že **pre slovenský trestný proces nepredstavuje inštitút dohody o vine a treste správne riešenie**. Okrem dôvodov prezentovaných prof. Musilom v jeho odborných článkoch ma k tomu vedú aj výsledky dôslednej analýzy inštitútu *plea bargaining* v angloamerickom procese, ktorej sa budem venovať v ďalšej časti môjho článku.

Dôvodov, na základe ktorých nepovažujem dohodu o vine a treste v podmienkach našej trestnej justície za prípustnú, je viacero. Dohoda ako dvojstranný právny úkon je typická predovšetkým pre súkromnoprávne odvetvia. **Vina a trest však nemôžu byť nikdy predmetom dohody**, pretože trestné právo má typicky vrchnostenskú povahu a výlučným nositeľom trestného monopolu je štát. Orgány činné v trestnom konaní, ktoré vystupujú v pozícii nadriadenosti voči obvinenému sú z toho dôvodu oprávnené a povinné vydávať autoritatívne rozhodnutia, ktoré musí podriadený subjekt vždy a za každých okolností rešpektovať. Podobne ako v iných odvetviach verejného práva, ani v trestnom práve nemôžu subjekty žiadnym spôsobom dohadovať podmienky týkajúce sa ich právneho postavenia. Je absolútne nemožné, aby si napr. daňovník dohadoval podmienky a výšku zaplatenia svojej splatnej dane s daňovým úradom. Podobne, ak došlo k spáchaniu trestného činu, je neprípustné, aby si páchatel vyjednával s orgánom činným v trestnom konaní podmienky priznania viny a uloženia trestu. Ako uvádza J. Pipek, umožnením existencie dohôd v trestnom konaní pomaly dochádza k procesu tzv. privatizácie trestného práva, zblížovaniu trestného a civilného procesu a k následnému zániku kontinentálnej právnej kultúry.⁹

Ďalší dôvod, pre ktorý považujem dohody o vine a treste za neprípustné, vyplýva zo systému zásad uplatňovaných v kontinentálnom trestnom konaní. V slovenskom trestnom konaní sa totiž stále uplatňuje **vyhľadávacia zásada a zásada zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností** (pred rokom 1989 označovaná ako zásada objektívnej pravdy). Tie majú za následok skutočnosť, že orgány činné v trestnom konaní (i súd) sú stále povinné postupovať tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy musia obstarávať z úradnej povinnosti a musia s rovnakou starostlivosťou objasňovať okolnosti svedčiacie proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávať dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.¹⁰ Súd preto nikdy nemôže pri schvaľovaní dohody o vine a treste brať do úvahy iba priznanie obvineného (priznanie – koruna dôkazov), ale musí posudzovať aj okolnosti, ktoré potvrdzujú pravdivosť jeho priznania, musí skúmať obsah prednesených výrokov. J. Musil však v tejto súvislosti uvádza, že „*priznaním obvineného sa de facto vytvára fikcia zistenej pravdy, súd môže uznať ako vykonané dôkazné prostriedky, ktoré sú navrhnuté alebo obsiahnuté v obžalobe (v návrhu) alebo predložené ktoroukoľvek zo strán.*“ Autor súčasne dodáva, že „*realita justičnej praxe vo všetkých krajinách, kde sú zavedené dohody, presvedčivo ukazuje, že takéto overovanie pravdivosti priznania sa buď vôbec nekoná alebo je celkom formálne.*“¹¹ Skúsenosti, nielen z angloamerického právneho systému, taktiež ukazujú, že často dochádza aj k prípadom nepravdivých priznaní a k následným justičným omylom. Dôvodov nepravdivého priznania je viacero, najčastejšie sa tak deje zo strachu nevinného obvineného z uloženia možného prísnejšieho trestu v riadnom súdnom konaní. Účel trestného konania, t. j. náležité zistenie trestného činu a spravodlivé potrestanie jeho páchatela v takomto prípade nemôže byť dosiahnutý a štát zlyháva v plnení svojich základných úloh v oblasti justície.

Niektorí zástancovia dohôd taktiež tvrdia, že dohoda medzi páchatelom a prokurátom môže prispieť k resocializácii páchatela, keďže tento úkon je prejavom jeho vôle prevziať zodpovednosť za spáchaný trestný čin. Nemožno však s týmto tvrdením súhlasiť, pretože uzavretie dohody o vine a treste predstavuje pre obvineného výlučne výsledok posúdenia pomeru výhod prijatia dohody a nevýhod jej odmietnutia. Postup obvineného v dôsledku toho stráca akýkoľvek priamy resocializačný či etický charakter a štát sa tak stáva **obchodníkom so spravodlivosťou**, poskytujúcim za uláhcenie a zjednodušenie vyriešenia trestnej veci výhodu uloženia menej prísneho trestu.

Uvedené dôvody patria k hlavným dôvodom, ktoré považujem za dôvody odmietnutia dohôd o vine a treste. Ďalšie dôvody vyplývajú z analýzy procesu *plea bargaining*, angloamerickej

ŽILINKA, M.: **K alternatívnym spôsobom vybavenia trestných vecí podľa zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok**. In: Justičná revue, Roč. 58, č. 2 (2006), s. 199 – 203;
MANDALÍK, R.: **K inštitútu konania o dohode o vine a treste**. In: Justičná revue, Roč. 58, č. 11 (2006), s. 1611 – 1613;
SOJKA, S.: **Dohoda o vine bez dohody o treste a hlavné pojednávanie (§ 232 ods. 4 Tr. por.)**. In: Justičná revue 2/2008, s. 283 – 284.

7 Viac k tomu pozri MUSIL, J.: **Dohody o vine a trestu – ano či ne?** In: Rekodifikácia trestného práva – doterajšie poznatky a skúsenosti : Zborník. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 186 – 189.

8 Výnimkou sú odborné publikácie českého autora J. Musila, ktorý sa k inštitútu dohody o vine a treste stavia negatívne a odmietavo. Viac pozri napr. MUSIL, J.: **Dohody o vine a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení**.

In: Kriminalistika. Roč. 41, č. 1 (2008), s. 3 – 26, príp. MUSIL, J.: **Dohody o vine a trestu – ano či ne?**

In: Rekodifikácia trestného práva – doterajšie poznatky a skúsenosti : Zborník. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 179 – 201.

Výhrady a kritické poznámky k tomuto inštitútu taktiež prezentoval aj nedávno zosnulý doc. J. Kolesár. Bližšie pozri KOLESÁR, J.: **Dohoda o vine a treste – strašák spravodlivosti?** In: Bulletin slovenskej advokácie, č. 1 – 2/2009, s. 3 – 6.

9 Bližšie pozri PIPEK, J.: **Oficiální nebo dalekosáhlé privatizované trestní řízení**. In: Právník, Roč. 139, 2000, č. 12, s. 1144 – 1181.

10 § 2 ods. 10 Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

11 MUSIL, J.: **Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení.** In: Kriminallistika. Roč. 41, č. 1 (2008), s. 15.

12 LANGBEIN, J. H.: **Understanding the short history of plea bargaining.** In: Law & Society Review, No. 13 (1979), s. 261.

13 Por. FICO, R.: **Vyjednávania spravodlivosť.** In: Justičná revue 8 – 9/1991, s. 37.

14 Pozn. autora: V angloamerickom práve sa zločiny (*offences*) delia na tzv. *indictable offences* (pripúšťajú konanie pred porotou) a tzv. *petty offences* (môžu byť prejednané sumárne, zmierovacími sudcami bez poroty). *Indictable offences* sa ďalej členia na *treasons*, *felonies* a *misdemeanors*. Viac pozri SOLNAŘ, V. – FENYK, J. – CÍSAŘOVÁ, D.: **Základy trestní odpovědnosti.** In: Systém českého trestního práva, s. 44.

15 Čl. 10 Kódexu Kráľovských verejných žalobcov.

16 Attorney General's guidelines on the acceptance of pleas, 2009.

obdoby inštitútu dohody o vine a treste, ktorá výrazne ovplyvňuje podobu angloamerickej trestnej justície a bez ktorej, ako uvádzajú viacerí autori, by došlo k jej kolapsu.

Proces *plea bargaining* v angloamerickom trestnom práve

V angloamerickom právnom systéme zohráva veľmi významnú úlohu proces tzv. *plea bargaining*. Ide o postup, ktorý možno voľne preložiť ako uzatváranie dohody o priznaní viny, resp. vyjednávanie priznania viny a ktorý bol vzorom či inšpiráciou pre slovenského zákonodarcu pri úprave dohody o vine a treste. Napriek tomu vykazuje značné odlišnosti, nielen v podmienkach aplikácie, ale aj v samotnej úlohe v právnom systéme.

Z historického hľadiska nemá proces *plea bargaining* v angloamerickom právnom systéme dlhú históriu, keďže sa vyvinul až v priebehu 19. storočia.¹² Až do tohto obdobia bol totiž trestný proces rýchly a lacný a nebolo potrebné hľadať nové spôsoby fungovania trestnej justície. Až s nástupom veľkého počtu právnikov a s rozvinutím rôznych procesných pravidiel sa trestný proces začal stávať zdĺhavým a komplikovaným, čo malo za následok aj zvyšovanie nákladov súvisiacich s jeho vykonaním. Z toho dôvodu bol zavedený systém „*plea bargaining*“, ktorý mal donútiť obvinených, aby priznali vinu a tak sa vyhli zdĺhavému a drahému trestnému procesu.

Postupom času sa proces *plea bargaining* stal základným kameňom angloamerickej trestnej justície, bez ktorého by došlo k jej kolapsu.¹³ Jedným z dôvodov je i skutočnosť, že rovnako ako v Anglicku, tak aj v USA všetky delikty vybaví súdna oblasť. Angloamerický právny systém totiž nepozná oblasť správneho práva a kategóriu priestupkov a z toho dôvodu sa všetkými protiprávnymi činmi musí zaoberať justícia.¹⁴ Je preto samozrejmé, že nie všetkými deliktami sa môže zaoberať súd a väčšina z nich musí byť nevyhnutne vyriešená mimosúdnym spôsobom. Práve sem spadá proces *plea bargaining*.

Na rozdiel od uvedeného, slovenský systém verejného práva sa člení na viaceré odvetvia a z toho dôvodu nie všetky protispoločenské konania je nutné prejednávať pred súdmi. Menej závažné protispoločenské konania sa nikdy neposudzujú ako trestné činy (či zločiny) a nikdy nepodliehajú súdnemu prejednávaníu. Slovenské trestné právo postihuje iba spoločensky najzávažnejšie delikty a postih spoločensky menej závažných konaní je ponechaný na príslušné správne orgány. Možno uviesť, že existuje dokonca veľké množstvo priestupkov, ktoré sú subsidiárne k úprave trestných činov uvedenej v Trestnom zákone. Tu teda jasne vidieť, že zatiaľ čo v angloamerickom trestnom systéme sa dohadovanie o priznaní viny javí ako nevyhnutnosť, v podmienkach slovenského právneho systému tomu tak nie je.

Postup „*plea bargaining*“ je prítomný, samozrejme, u oboch najvýznamnejších predstaviteľov angloamerického právneho systému – aj v Anglicku, aj v USA. Jeho podoba nie je však úplne rovnaká a vykazuje isté odlišnosti.

Významným znakom trestnej justície **Anglicka (rovnako i Walesu)** je existencia **inštitútu uznania viny** (*guilty plea*), podľa ktorého ak obžalovaný prizná vinu, dokazovanie sa zameriava iba na zistenie pravdivosti priznania. Obžalovaný môže pri tom priznať vinu iba za niektorý zo skutkov uvedených v obžalobe, príp. môže priznať vinu dokonca aj za iný, menej vážny skutok. Verejný žalobca by mal prijať uznanie viny iba vtedy, ak má za to, že súd je schopný vyniesť rozsudok zodpovedajúci závažnosti spáchaného trestného činu, obzvlášť pri existencii príťažujúcich okolností. Verejný žalobca však nemôže sudcu nijakým spôsobom žiadať, aby vyniesol nejaký konkrétny rozsudok.

Anglický verejný žalobca nesmie nikdy akceptovať také priznanie viny, ktoré vyhovuje iba jemu. Musí pri tom brať do úvahy predovšetkým verejný záujem, prihliadať na záujmy a názory poškodených, príp. ich rodín. Súdu pri tom musí byť jasné, z akého dôvodu priznanie viny akceptoval verejný žalobca.¹⁵ Treba však zdôrazniť, že priznanie viny obžalovaným nemôže byť založené na klamlivých či nepravdivých skutočnostiach. Nelogické alebo dôkazmi nepodporené priznanie viny by totiž viedlo k uloženiu nezodpovedajúcemu trestu a mohlo by poškodiť dôveru verejnosti v systém trestného súdництва. Podrobný postup verejného žalobcu týkajúci sa inštitútu priznania viny je upravený v smernici vydanéj Generálnym verejným žalobcom.¹⁶ Možno konštatovať, že väčšina trestných vecí je v Anglicku vybavená práve prostredníctvom

inštitútu priznania viny (pred Korunným súdom prizná vinu cca 70 % obžalovaných, pred Magistrátnymi súdmi dokonca až 79 % – 93 % obžalovaných).¹⁷ Tento veľký počet obžalovaných a ich trestných vecí však nepredstavuje trestné činy v našom ponímaní, ale ide o menej závažné protispoločenské konania, ktoré by sme u nás mohli označiť termínom priestupok. Dá sa tak tiež povedať, že inštitút priznania viny funguje aj v našom správnom konaní – ak napr. delikvent súhlasí so zaplatením pokuty v blokovom konaní, *de facto* priznáva vinu k spáchanému protiprávnemu konaniu a vec je vybavená bez potreby vykonávania dôkazov v konaní pred správnym orgánom.

Zároveň treba uviesť, že priznanie viny v Anglicku je často výsledkom **vyjednávania medzi obžalobou a obhajobou** (*plea bargaining*), pri ktorom dôjde k dohode, že ak páchatel' prizná vinu, obžaloba zmierni kvalifikáciu skutku. V súvislosti s týmto (možno povedať značne kontroverzným) inštitútom je však nutné uviesť, že vo Veľkej Británii dlhé roky prevládalo oficiálne tvrdenie, že proces vyjednávania priznania viny tu vôbec neexistuje. Znalci anglického trestného systému však dobre vedeli, že tomu tak určite nie je a tento proces sa deje neustále. Existencia inštitútu „vyjednávanej spravodlivosti“ oficiálne potvrdila až v roku 1977 istá odborná právna štúdia, ktorá mala za následok uznanie tohto inštitútu ako prvku neodmysliteľne patriaceho k anglickému trestnému konaniu. Tu sa však žiada upozorniť, že napriek podobnosti anglického a amerického trestného systému, inštitút „*plea bargaining*“ vykazuje v oboch systémoch isté odlišnosti. Tie vyplývajú predovšetkým z troch skutočností – anglické súdnictvo sa vyznačuje väčšou konzervatívnosťou ako americké súdnictvo, anglickí sudcovia nie sú pri ukladaní trestu (pokiaľ ide o jeho druh a výšku) natoľko viazaní štatútnymi ako americkí sudcovia a napokon, v Anglicku obžalobu zvyčajne nezastupujú profesionálni verejní žalobcovia.¹⁸ Rozdiel možno nájsť aj v skutočnosti, že anglický verejný žalobca nemôže navrhnúť súdu trest, ktorý sa má uložiť obžalovanému, t. j. nemôže vyjednávať s obžalovaným o priznaní jeho viny s tým, že ak vinu uzná, sudcovi verejný žalobca odporučí uloženie konkrétneho trestu.

Treba podotknúť, že aj keď prax dohadovania priznania viny prináša benefity nielen samotnému obžalovanému (miernejší trest), súdu, polícii a tiež daňovníkom, jej vykonávanie anglická odborná verejnosť značne kritizuje. Zdôrazňuje sa najmä to, že nie je v záujme spravodlivosti dosiahnuť pod tlakom možného vysokého trestu v každom prípade priznanie obžalovaného, pretože sa v dôsledku takéhoto postupu môže stať, že sa aj nevinná osoba prizná k tomu, čo nespáchala. Okrem toho sa poukazuje i na to, že predstava obchodovania so spravodlivosťou môže viesť k narušeniu základov etického systému.¹⁹

Rovnako ako v Anglicku a Walese, aj v **USA** dosiahnutie odsudzujúceho rozsudku v konaní pred súdom často nezávisí od preskúmania všetkých možných dôkazov a ich súhrnného zhodnotenia, ale je taktiež výsledkom priznania viny samotného obžalovaného. Možno tak povedať, že až 95 % odsudzujúcich rozsudkov, či už na federálnej úrovni alebo na úrovni jednotlivých štátov, je vyneseneých na základe **priznania viny obžalovaným**,²⁰ čo je dôsledkom najmä toho, že obžalovaný i obhajca rátajú s trestom prijateľným pre obžalovaného.

Väčšinou je však vyhlásenie o vine obžalovaného v americkom trestnom konaní až výsledkom **dohadovacieho procesu** (*plea bargaining*) medzi obhajcom a verejným žalobcom spočívajúceho v tom, že ak obžalovaný prizná vinu, verejný žalobca mu poskytne určité ústupky. Z tohto hľadiska sa rozlišujú v USA dve základné formy dohadovacieho procesu. Prvou je tzv. vyjednanie o treste (*sentence bargaining*), kedy verejný žalobca prisľúbi obžalovanému, že vo vzťahu k určitým žalovaným skutkom odporučí súdu vnesenie menej prísneho rozsudku ako výmenu za priznanie viny zo strany obžalovaného. Druhou formou je tzv. vyjednanie o žalovanom skutku (*charge bargaining*), pri ktorom verejný žalobca obžalovanému prisľúbi, že vypustí nejaký skutok z obžaloby alebo prekvalifikuje skutok na menej závažný trestný čin ako výmenu za priznanie viny obžalovaným.²¹ Treba uviesť, že inštitút dohadovania o vine je neoddeliteľnou zložkou amerického trestného práva procesného. Súčasne je však predmetom nespočetných debát a odborných diskusií, v ktorých vystupujú nielen obhajcovia tohto postupu, ale aj jeho odporcovia.

Obhajcovia postupu, pri ktorom dochádza k vyjednávaniu priznania viny, najčastejšie odôvodňujú tento postup predovšetkým praktickými hľadiskami – umožňuje totiž zefektívniť systém trestnej justície a ušetriť súdny čas, ktorý môže byť venovaný iným, náročnejším trestným veciam. Okrem toho mnohí verejní žalobcovia tvrdia, že zníženie počtu priznaní viny páchatelom by viedlo k chaosu v trestnej justícii a jeho zahľteniu množstvom trestných vecí.

17 HIRSCHL, D. – WAKEFIELD, W. – SASSE, S.: **Criminal Justice In England and the United States. 2nd Edition.** London : Jones and Bartlett Publishers, 2008, s. 195.

18 FICO, R.: **Vyjednaná spravodlivosť.** In: Justičná revue 8 – 9/1991, s. 40.

19 ROSHIER, B. – TEFF, H.: **Law and Society in England.** London : Routledge, 1980, s. 118.

20 KEEFE, K. O.: **Two Wrongs Make A Wrong: A Challenge To Plea Bargaining and Collateral Consequence Statutes Through Their Integration.** In: The Journal of Criminal Law & Criminology. Volume 100, No. 1 (2009), s. 250.

21 BERGMAN, P. – BERMAN-BARRETT, S. J.: **The Criminal Law Handbook – Know Your Rights, Survive the System. 5th Edition.** Berkeley. Berkeley : Nolo, 2003, s. 20/3.

- 22 LAFAVE, W. R. – ISRAEL, J. H.: **Criminal procedure**. St. Paul: West Publishing Company, 1985, s. 766.
- 23 Viac k tomu pozri GAZAL-AYAL, O. - RIZA, L.: **Plea Bargaining and Prosecution** [online], [prístupné 6. novembra 2011] dostupné na internete <http://eale.haifa.ac.il/WorkingPapers/Binder%20WP%-20013.pdf>
- 24 SALTZBURG, S. A.: **American criminal procedure: Cases and commentary. 3rd Edition**. St. Paul : West Publishing Company, 1988, s. 793.
- 25 VLASIHIN, V. A.: **The Prosecutor In American Criminal Procedure: Observations Of a foreign Student**. In: Loyola of Los Angeles Law Review, Volume 12, No. 4 (1979), s. 848.
- 26 MELONE, A. P. – KARNES, A.: **The American Legal System. Perspectives, Politics, Processes, and Policies. 2nd Edition**. Plymouth : Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2008, s. 252, HUSÁR, E.: **Trestné právo procesné. 3. preprac. vyd.** Bratislava : Iura Edition, 2003, s. 293.
- 27 Pozri napr. VLASIHIN, V. A.: **The Prosecutor In American Criminal Procedure: Observations Of a foreign Student**. In: Loyola of Los Angeles Law Review, Volume 12, No. 4 (1979), s. 848 – 849.

Obhajcovia zároveň tvrdia, že priznanie viny má aj pre obžalovaného viacero výhod. Predovšetkým, ak obžalovaný prizná vinu k menej závažnému trestnému činu, súd mu uloží menej prísny trest ako v prípade, ak by bol trestne stíhaný za skutočne spáchaný trestný čin. Výhodu predstavuje i to, že obžalovaný sa priznaním viny môže vyhnúť záznamu v registri trestov týkajúceho sa konkrétneho, skutočne spáchaného trestného činu (zaznamená sa mu dohodnutý, menej závažný trestný čin), čím zabráni svojmu poškvrneniu a označovaniu verejnosťou (napr. v súvislosti so sexuálnymi trestnými činmi). Okrem toho, priznaním viny za menej závažný trestný čin a následnou prekvalifikáciou jeho skutku zo zločinu (*felony*) na prečin (*misdemeanor*) alebo priestupok (*petty offence*) sa obžalovaný môže vyhnúť sekundárnym následkom vyplývajúcim zo spáchania zločinu (strate určitých občianskych práv ako napr. práva voliť, strate možnosti vykonávať určité druhy povolání a zastávať určité druhy funkcií a pod.).²²

Odporcovia tohto postupu však tvrdia, že proces dojednávania viny je nelegálny a nelegitímny a samotná podstata obchodovania so spravodlivosťou je nemorálna. Argumentujú aj tým, že v dôsledku takéhoto postupu sa vytvára reálne nebezpečenstvo odsúdenia nevinné osoby. Nevinní obžalovaní môžu v mnohých prípadoch totiž priznať vinu len z toho dôvodu, že majú obavy z možného uloženia oveľa prísnejšieho trestu v klasickom súdnom konaní pred porotou.²³ Odporcovia tiež tvrdia, že jediným záujmom verejného žalobcu je dosiahnuť vynesenie odsudzujúceho rozsudku a vybaviť tak trestnú vec čo najskôr. Tvrdia tiež, že obchodovanie so spravodlivosťou môže znížiť odstrašujúce účinky trestných noriem, nakoľko vždy vedie k ukladaniu nižších trestov.²⁴

Nech už sú názory odbornej verejnosti akékoľvek, faktom zostáva, že bez možnosti vyjednávania priznania viny s obžalovaným by práca amerického verejného žalobcu bola značne sťažená a spomalená. Možnosť verejného žalobcu vyjednávať s obžalovaným priznanie viny patrí medzi jeho široké diskrečné oprávnenia. Z toho vyplýva, že verejný žalobca takto nie je povinný postupovať, ak má za to, že treba vykonať klasické súdne pojednávanie pred porotou. Nikto mu to ani nemôže nariadiť. Vo väčšine prípadov sa však verejný žalobca rozhodne vstúpiť do procesu vyjednávania priznania viny, nakoľko mu to prináša **viaceré výhody**. Okrem toho, že trestnú vec vybaví oveľa rýchlejšie a získa tak čas na riešenie iných vecí, konanie pred súdom po priznaní viny je oveľa jednoduchšie a vyžaduje menej práce zo strany verejného žalobcu. Priznanie viny má totiž za následok, že sudca nepreskúmava zhromaždené dôkazy a verejný žalobca sa tak môže vyhnúť prípadnému vylúčeniu nezákonne získaných dôkazov alebo dôkazov trpiacich inými vadami. Verejný žalobca získaním priznania viny obžalovaného nadobúda taktiež istotu, že prípad vyhrá, a to aj za cenu možného miernejšieho rozsudku vyplývajúceho z priznania viny. Získanie priznania viny však predstavuje i ušetrenie finančných prostriedkov, ktoré by verejný žalobca musel vynaložiť na komplikované a náročné konanie. V neposlednom rade, verejný žalobca má z toho aj profesijný prospech, pretože sa v jeho pracovných záznamoch zvyšuje množstvo vyhnaných prípadov a zvyšuje sa tak celkový dojem efektívnosti jeho práce.²⁵

Ak bola teda uzavretá medzi obžalobou a obhajobou dohoda, musia o nej strany dať vedieť súdu. Ten následne preskúma, či bol súhlas obžalovaného získaný dobrovoľne a bez nátlaku a či si je vedomý dôsledkov svojho súhlasu s obžalobou. V takomto prípade sa vlastné súdne pojednávanie nekoná a súd rozhodne o treste.²⁶ V USA totiž platí pravidlo, že priznanie viny je najlepším dôkazom o vine obžalovaného. Niektorí autori však poukazujú na to,²⁷ že v procese vyjednávania s obžalovaným o podmienkach priznania viny si verejný žalobca v podstate uzurpuje úlohy viacerých orgánov v súdnom konaní. Je to totiž verejný žalobca, kto rozhoduje, k akému skutku môže obžalovaný priznať vinu. Tým *de facto* nahrádza porotu, ktorá ako jediný subjekt má za normálnych okolností výlučné právo rozhodovať o vine obžalovaného. Navyše, v dôsledku procesu vyjednávania viny si verejný žalobca prisvojuje i určité úlohy súdu, nakoľko on sám určuje podmienky, za ktorých má byť vynesene odsudzujúci rozsudok. Aj keď ich následne predkladá súdu, dá sa povedať, že vo väčšine prípadov ich súd automaticky schvaľuje. Vzhľadom na skutočnosť, že vyše 90 % trestných vecí je skončených práve prostredníctvom inštitútu priznania viny, možno konštatovať, že americká trestná justícia je v podstate vykonávaná postupmi orgánu exekutívy, a nie prostredníctvom verejného súdneho pojednávania pred porotou.

Záver

Dohoda o vine a treste predstavuje nový spôsob riešenia trestných vecí, účelom ktorého má byť zjednodušenie a zrýchlenie vybavenia trestnej veci. Trestnoprocesná prax ukazuje, že tento inštitút sa stáva čoraz obľúbenejším, nielen u prokurátorov, sudcov a obhajcov, ale i u samotných obvinených. Veď uloženie miernejšieho trestu ako trest hroziaci v riadnom súdnom konaní je určite výhodnejšie. Len zriedkavo sa však poukazuje na tienisté stránky tohto inštitútu. Kontinentálne trestné konanie je založené na určitých zásadách a tradičných postupoch, ktoré sú prijatím inštitútu dohody o vine a treste narúšané a dochádza tak postupne k deštrukcii európskych právnych tradícií. Uplatňovanie zásady zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností by malo byť alfou a omegou celého trestného procesu a práve prijímanie konsenzuálnych foriem riešenia trestných vecí má za následok postupné rúcanie základných stavebných kameňov európskeho trestnoprocesného systému. Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že rámec uplatňovania pôvodnej angloamerickej obdoby inštitútu dohody o vine a treste je úplne iný ako na európskom kontinente. Keďže angloamerický právny systém nepozná odvetvie správneho práva, „*plea bargaining*“ slúži aj na to, aby boli menej závažné protiprávne konania vybavené rýchlo mimo zdĺhavého a finančne nákladného súdneho konania. Slovenský trestnoprávny systém sa však v zásade musí vždy zaoberať iba závažnými protiprávnymi konaniami (trestnými činmi) a všetky menej závažné porušenia právneho poriadku (priestupky) vybavujú správne orgány. Inštitút dohody o vine a treste preto z pohľadu jeho pôvodného angloamerického účelu nie je nevyhnutný. Keď zákonodarca chcel zjednodušiť a skrátiť celý súdny proces, mal sa vydať skôr inou cestou, napr. cestou zdokonalenia ustanovení týkajúcich sa dôkazov a dokazovania. Vhodnou cestou by bola aj cesta tzv. dekriminalizácie a depenalizácie. Realita je však iná a štát sa uberá skôr opačným smerom – ak nevie riešiť málo závažné protispoločenské konania, kriminalizuje ich a naivne očakáva, že k nim viac nebude dochádzať. Práve dohoda o vine a treste predstavuje prostriedok ľahko realizovateľnej trestnej represie – priznanie viny umožňuje rýchle uloženie trestu a teda jednoduché vybavenie trestnej veci. To je však v rozpore s európskou koncepciou trestného práva ako prostriedku *ultima ratio*. ■

RESUMÉ

Vyjednávania spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť?

Autor sa vo svojom článku zaoberá inštitútom dohody o vine a treste, ktorý predstavuje úplne nový systémový prvok trestného konania zavedený v rámci rekonštrukcie trestného práva. Uvedený inštitút je prevažnou časťou slovenskej odbornej verejnosti prijímaný v zásade pozitívne a len malá časť odborníkov poukazuje na tienisté stránky uplatňovania tohto inštitútu. Z toho dôvodu autor rozoberá dôvody, pre ktoré nie je dohoda o vine a treste akceptovateľná pre systém slovenskej trestnej justície. Svoje odmietavé stanovisko podopiera i analýzou obdobného inštitútu existujúceho v angloamerickom právnom systéme – tzv. *plea bargaining*.

SUMMARY

Negotiated Justice – Anglo-American Necessity?

The author in his article deals with the concept of a plea bargaining agreement, which is a completely new systematic element in the criminal justice system introduced to Slovak law by the criminal law reform. A majority of legal professionals in principle view this concept positively, however, a small group of legal professionals points to its weak points when being applied in practice. The author therefore analyses reasons for which a plea bargaining agreement is not acceptable for the criminal justice system in Slovakia. In support of his opposing view, he also analyses a similar concept existing in English and American law, which is also called a *plea bargain*.

ZUSAMENFASSUNG

Verhandelte Gerechtigkeit - angloamerikanische Unerlässlichkeit?

Der Autor widmet sich in seinem Artikel dem Instrument der Einigung über die Sühne und Buße, das im Strafverfahren ein völlig neues, im Rahmen der Rekodifizierung des Strafrechtes eingeführtes Systemelement darstellt. Dieses Instrument wird vom überwiegenden Teil der Fachöffentlichkeit günstig beurteilt, nur ein kleiner Teil der Fachleute weist auf schattige Seiten bei Anwendung dieses Instrumentes hin. Deswegen analysiert der Autor die Gründe, warum die Einigung über die Sühne und Buße für das System der slowakischen Strafjustiz unakzeptabel ist. Seine ablehnende Stellungnahme bekräftigt er noch durch die Analyse des ähnlichen Instrumentes im angloamerikanischen Rechtssystem – des sog. *plea bargaining*.

Všeobecne ku „kontradiktórnemu“ výsluchu svedka v prípravnom konaní

JUDr. Daniela Harkabusová

V podmienkach slovenského právneho poriadku je v súčasnosti venovaný relatívne široký priestor, najmä v rámci konania pred súdom, zásade kontradiktórnosti trestného konania a rovnosti zbraní, ako prvku primárne pochádzajúceho z angloamerického systému práva. Prípravné štádium trestného konania sa stáva výrazne dôležitejším pre výsledok trestného konania, pričom v súčasnom období do popredia vystupujú aplikačné problémy prameniace z problematiky účasti obvineného, resp. jeho obhajcu na výsluchoch svedkov, a s tým spojené dôsledky v ďalších štádiách trestného konania.

Príspevok načrtáva niektoré problémy so zákonnosťou a použiteľnosťou dôkazov získaných v prípravnom konaní výsluchom svedkov „kontradiktórnym, resp. nekontradiktórnym“ spôsobom v kontexte judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu a rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky.

Pojem kontradiktórnosť konania v súvislosti s prípravným konaním

Realizáciu a praktické uplatňovanie práv obvineného na dostatočne efektívnej úrovni v rámci spravodlivého a zákonného trestného konania garantuje aj zásada práva na obhajobu ako jedna zo základných zásad trestného konania, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 zák. č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Základný právny rámec predmetnej právnej zásady ako vedúcej právnej idey, na ktorej je trestný proces v podmienkach slovenského právneho poriadku postavený, predstavuje aj článok 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky,¹ článok 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd² a článok 6 ods. 3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Európsky dohovor“).

Právo na obhajobu je jeden zo základných pilierov spravodlivého súdneho procesu („fair trial“), ktorým sa v trestnom konaní realizuje a uplatňuje tzv. rovnosť zbraní medzi obvineným a prokurátorom („equality of arms“).

Právo na obhajobu je jeden zo základných pilierov spravodlivého súdneho procesu („fair trial“), ktorým sa v trestnom konaní realizuje a uplatňuje tzv. rovnosť zbraní medzi obvineným a prokurátorom („equality of arms“).

Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „ESLP“) chápe princíp rovnosti zbraní ako jednu z črt širšieho poňatia spravodlivého procesu spočívajúcu v tom, že

JUDr. Daniela Harkabusová

je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (2010), kde zložila aj rigoróznú skúšku (2010).

Od ukončenia štúdia pôsobí ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii v Martine.

Je externým doktorandom na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

každej strane musí byť daná primeraná možnosť konať za podmienok, ktoré by ju neznevýhodňovali pred druhou stranou.

Pojem kontradiktórnosť trestného konania sa javí byť relevantnou súčasťou práva na obhajobu, jednak v zmysle slovenskej právnej úpravy, Európskeho dohovoru a nachádza svoj odraz v rozhodovacej činnosti ESLP.

1 Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava Slovenskej republiky“)

2 Ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd.

V súvislosti so zásadou rovnosti zbraní a princípom kontradiktórnosti konania ESLP dovodil **všeobecný princíp, že všetky prvky trestného konania by mali byť „kontradiktórne“ a zároveň by mali garantovať uplatnenie rovnosti zbraní medzi obhajobou a prokurátorom.**

ESLP sa zaoberal sťažnosťami prevažne o porušenie základných práv a slobôd obvineného vzťahujúcimi sa na konanie pred súdom.

Aktuálne v súvislosti so zásadou rovnosti zbraní a zásadou kontradiktórnosti konania v kontexte prípravného konania ako nevyhnutného pred štádia súdneho konania, ESLP konštatoval, že **prípravné štádium trestného konania sa v súčasnosti stáva výrazne dôležitejším pre výsledok trestného konania ako celku.**

V tejto súvislosti sa judikatúra ESLP stále vyvíja a rieši otázku, do akej miery sa aj na prípravné konanie vzťahuje princíp rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania alebo do akej miery sa kritériá pre „kontradiktórne“ vykonávanie dôkazov stanovené pre súdne konanie vzťahujú aj na prípravné konanie, najmä na vykonávanie výsluchov svedkov v prípravnom konaní, účasť obvineného a obhajcu na vyšetrovacích úkonoch, ako aj výsluch svedkov v predprípravnom konaní.³

Otázka kontradiktórnosti trestného konania v súvislosti s právom obvineného na obhajobu nadobúda čoraz väčší význam aj v rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky.

Nadobudnutím účinnosti „nového“ Trestného poriadku vstúpil od 1. 1. 2006 aj do slovenskej trestnoprávnej praxe a teórie nový pojem „kontradiktórnosť konania“.

V „starom“ Trestnom poriadku,⁴ účinnom do 31. 12. 2005, bola kontradiktórnosť trestného konania v zásade vyjadrená len v ustanovení § 215 ods. 2 Trestného poriadku, aj to v značne obmedzenej miere.

Slovný pojem kontradiktórnosť vyplýva z latinského poňatia významu slova *contradicere*, znamenajúc hovoriť proti, oponovať. Základom kontradiktórnosti trestného konania je súperenie procesných strán, ktorého základným predpokladom je rovnosť strán ako účastníkov konania.⁵

V podmienkach slovenskej právnej úpravy kontradiktórnosťou konania treba zásadne rozumieť ťažiskovo výsluchy svedkov v trestnom konaní v návrhovej dispozícii strán trestného konania, najmä prokurátora a obžalovaného a ich samotné vykonávanie jednou z týchto strán s následným zachovávaním práva druhej strany klásť svedkovi otázky.

„Nový“ Trestný poriadok prevažne upravuje ako kontradiktórne konanie len trestné konanie v štádiu konania pred súdom, pričom z hľadiska kontradiktórnosti je prípravné konanie v podstate veľmi podobné prípravnému konaniu podľa „starého“ Trestného poriadku.

Aj napriek tomu, že princíp kontradiktórnosti konania je typický predovšetkým pre štádium konania pred súdom, ESLP interpretuje kontradiktórnosť konania v kontexte Európskeho dohovoru tak, že môžeme čoraz viac pozorovať rozširovanie prvkov kontradiktórnosti aj do prípravného konania trestného procesu, resp. súvislosť spôsobu výsluchu svedka v prípravnom konaní s ďalšou použiteľnosťou takto získaných dôkazov.

Trestný poriadok definuje práva obvineného vo viacerých ustanoveniach, najmä v § 34, § 121 až 123 Trestného poriadku.

Rozdielom oproti úprave práv obvineného v predchádzajúcej platnej právnej úprave Trestného poriadku, najmä pokiaľ ide o jeho osobnú účasť na výsluchu svedkov v prípravnom konaní, je ustanovenie § 213 ods. 1 Trestného poriadku.

Znenie „starého“ Trestného poriadku, účinného do 31. 12. 2005 upravovalo účasť obžalovaného, resp. obhajcu na procesných úkonoch dokazovania v ustanoveniach § 215 ods. 1, 2 pod názvom, *súčinnosť strán pri dokazovaní*, nasledovným relatívne obmedzeným spôsobom: *„Prokurátor, spoločenský zástupca, obžalovaný, jeho obhajca a zákonný zástupca, zúčastnená osoba, poškodený a ich splnomocnení môžu so súhlasom predsedu senátu klásť vyslúchaným otázky, a to spravidla vtedy, keď predseda senátu svoje dotazy skončil a keď už členovia senátu nemajú otázky. Prokurátor, obžalovaný a jeho obhajca, poškodený alebo jeho splnomocnenec môžu žiadať, aby sa im umožnilo vykonať výsluch svedka. Predseda senátu im vyhovie najmä vtedy, ak bol svedok predvolaný na ich návrh“.*

Zákonodarca právo obvineného, resp. obžalovaného vypočúvať svedkov v Trestnom poriadku, účinnom do 31. 12. 2005, zúžil a vyčlenil na konanie pred súdom už samotným pojmovým vymedzením tohto práva klásť svedkovi otázky obžalovanému. Obvinený v rámci prípravného štádia trestného konania takýmto právom v zmysle vtedy platného Trestného poriadku

3 K tomu pozri Cape E.

– Namoradze Z.: **Effective criminal defence in Europe.** Antwerp- Oxford- Portland: Intersentia, 2010, s. 56 a nasl.

4 K tomu pozri zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov.

5 K tomu pozri SOJKA, S.: **K niektorým otázkam dokazovania na hlavnom pojednávaní ešte raz, a v súlade so zákonom.** In: Justičná revue, č. 1/2008, roč. 60, s. 99 – 101.

(do 31. 12. 2005), nedisponoval, čo samozrejme neovplyvňovalo možnosť účasti obhajcu obvineného na úkonoch prípravného konania.

Účasť obvineného a obhajcu na vyšetrovacích úkonoch v zmysle § 213 ods. 1 Trestného poriadku

Rozdielom oproti predchádzajúcej právnej úprave práv obvineného, najmä pokiaľ ide o jeho osobnú účasť na výsluchu svedkov v prípravnom konaní je ustanovenie § 213 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého: „*Policajt môže povoliť účasť obvineného na vyšetrovacích úkonoch a umožniť mu klásť vypočúvaným svedkov otázky. Postupuje tak najmä vtedy, ak obvinený nemá obhajcu a úkon spočíva vo výsluchu svedka, pri ktorom je dôvodný predpoklad, že ho nebude možné vykonať v konaní pred súdom, iba ak by zabezpečovanie jeho prítomnosti alebo jeho prítomnosť mohli ohroziť vykonanie tohto úkonu.*“

Počas aplikačnej praxe po roku 2006 sa ukázalo toto ustanovenie ako ustanovenie nejednoznačné, problémové, čoho dôsledkom môže byť nerovnaká a nejednotná prax orgánov činných v trestnom konaní a súdov v rámci Slovenskej republiky.

Nejednoznačnosť predmetného ustanovenia okrem iného spočíva najmä v samotnej dikcii, ktorú zákonodarca použil spôsobujúc vnútornú rozpornosť tohto ustanovenia s poukazom na fakultatívnosť a obligatórnosť postupu orgánu činného v trestnom konaní ohľadom povolenia účasti obvineného na vyšetrovacích úkonoch v prípravnom konaní.

Zákonodarca v ustanovení § 213 ods. 1, prvá veta Trestného poriadku použil „**fakultatívnu**“ **slovnú konštrukciu** „**policajt môže povoliť účasť obvineného....**“, tzn., že zákonodarca, na základe logického a gramatického výkladu daného ustanovenia, dal orgánu činnému v trestnom konaní kompetenciu zvážiť, či povolí, resp. nepovolí obvinenému účasť na vyšetrovacích úkonoch v rámci prípravného konania.

Na druhej strane, zákonodarca v ustanovení § 213 ods. 1, druhá veta Trestného poriadku použitím „**obligatórnej**“ **slovej konštrukcie**, „**postupuje tak najmä vtedy....**“, zmätočne špecifikuje a vymedzuje obligatórne rozsah fakultatívnej kompetencie, ktorú dal orgánu činnému v trestnom konaní v predchádzajúcej vete.

Spôsob legislatívneho vyjadrenia, aký zákonodarca zvolil pri koncipovaní predmetného ustanovenia § 213 ods. 1 Trestného poriadku, považujem za nešťastný a zmätočný, ktorý umožňuje nejednoznačný výklad predmetného ustanovenia, čo je z hľadiska právnej istoty nežiaduce.

Domnievam sa, že ustanovenie § 213 ods. 1 Trestného poriadku je možné vykladať na jednej strane tak, že orgán činný v trestnom konaní má právo rozhodnúť, akú taktiku vyšetrovania použije, tzn., či v záujme „absolútnej použiteľnosti dôkazu“⁶ povolí účasť obvineného na vyšetrovacích úkonoch v prípravnom konaní alebo nie, pričom dôvod na použitie tejto taktiky vyšetrovania je najmä vtedy, ak obvinený nemá obhajcu a úkon spočíva vo výsluchu svedka, pri ktorom je dôvodný predpoklad, že ho nebude možné vykonať v konaní pred súdom, s výnimkou, ak by zabezpečovanie jeho prítomnosti alebo jeho prítomnosť mohli ohroziť vykonanie tohto úkonu.

Na strane druhej sa taktiež domnievam, že dikcia predmetného ustanovenia § 213 ods. 1, druhá veta Trestného poriadku umožňuje aj taký výklad, že orgán činný v trestnom konaní je v prípade výskytu takej procesnej situácie, keď obvinený nemá obhajcu a úkon spočíva vo výsluchu svedka, pri ktorom je dôvodný predpoklad, že ho nebude možné vykonať v konaní pred súdom, obligatórne povinný povoliť obvinenému jeho účasť na vyšetrovacích úkonoch v prípravnom konaní.

V tejto súvislosti je legitímnou otázkou či je možné predmetné **ustanovenie § 213 ods. 1 Trestného poriadku vykladať ako jedno z procesných práv obvineného alebo len ako ustanovenie upravujúce taktiku postupu orgánu činného v trestnom konaní v rámci vyšetrovania v trestnom konaní z hľadiska ďalšieho zachovania procesnej hodnoty dôkazu**. Zodpovedanie takto položenej otázky má podľa môjho názoru vplyv na výklad a chápanie práva obvineného na „kontradiktórny výsluch svedka“ už v štádiu prípravného konania.

Načrtnutá problematika, aj s ohľadom na použiteľnosť dôkazu získaného „kontradiktórnym, resp. nekontradiktórnym“ výsluchom svedka, sa objavuje v rámci rozhodovania všeobecných

6 K tomu pozri § 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku, článok 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru.

súdu Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Táto problematika úzko súvisí aj s rozhodovacou činnosťou ESĽP, najmä v súvislosti s použitím článku 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru.

Zdôrazňujem, že ESĽP nemá kompetenciu riešiť skutkové alebo právne pochybenia vnútroštátnych súdov a nie je možné ho v tejto súvislosti považovať za nejaký súd štvrtého stupňa v hierarchii súdnictva, ktorého úlohou by bolo preskúmavanie vnútroštátnych súdnych rozhodnutí. Hlavným kompetenčným poslaním ESĽP je kontrola vnútroštátneho súdnictva a jeho rozhodnutí, ako výsledkov rozhodovacej činnosti, z hľadiska dodržiavania práv a slobôd, ktoré sú obsiahnuté v Európskom dohovore.⁷

Judikatura ESĽP harmonizuje a rozvíja európske právo najmä v časti základných ľudských práv a slobôd. Svojou rozhodovacou činnosťou danú oblasť európskeho práva dopĺňa, vyplňa medzery a zjednocuje, pričom svoju pôsobnosť v neposlednom rade umocňuje aj svojím vplyvom vo sfére vnútroštátnych právnych poriadkov zmluvných štátov Európskeho dohovoru.

Slovenská republika je od 18. 03. 1992 zmluvnou stranou Európskeho dohovoru.

Otázka účinnosti a vplyvu rozhodnutí ESĽP vo sfére vnútroštátnych právnych poriadkov zmluvných štátov presahuje rozsah tohto článku, treba ich však vykladať v kontexte všeobecných zásad medzinárodného práva a postavenia Európskeho dohovoru ako medzinárodnej zmluvy o základných ľudských právach a slobodách, ktorá má v zmysle článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred vnútroštátnymi zákonmi.

Podľa článku 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru „každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva: vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe“.⁸

Pokiaľ ide o zachovanie práva na spravodlivé súdne konanie, tzv. „fair trial“, na základe jeho jedného aspektu v zmysle článku 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru, existuje bohatá judikatura ESĽP, z ktorej vychádzajú aj niektoré rozhodnutia súdov Slovenskej republiky.

Príkladmo možno poukázať na rozhodnutie ESĽP vo veciach *Lüdi proti Švajčiarsku* (č. sťažnosti 12433/86), *Vidal proti Belgicku* (č. sťažnosti 12351/86), *Unterpertinger proti Rakúsku* (č. sťažnosti 9120/80), *Delta proti Francúzsku* (č. sťažnosti 11444/85), *Solakov proti Macedónsku* (č. sťažnosti 47023/99) – judgements (rozsudky), *Padin Gestoso proti Španielsku* (č. sťažnosti 39519/98), *Camilleri proti Malte* (č. sťažnosti 51760/99), *Mika proti Švédsku* (č. sťažnosti 31243/06) – decisions on admissibility (rozhodnutia o prípustnosti sťažnosti).

Jednotlivé aspekty rozhodovacej činnosti ESĽP v týchto otázkach sa javia byť podnetným materiálom pre skúmanie interpretácie kontradiktórnosti výsluchu a práv obvineného niektorými slovenskými súdmi, najmä pokiaľ ide o umožnenie účasti obvinenému, resp. jeho obhajcovi na výsluchu svedka už v prípravnom konaní, čo môže mať vplyv na zákonnosť takto získaného dôkazu výsluchom svedka v konaní pred súdom, otázku väzby a iné procesné dôsledky takéhoto postupu.

Rozhodnutiami niektorých slovenských súdov je ustanovenie § 213 ods. 1 Trestného poriadku interpretované ako právo obvineného najmä pokiaľ ide o účasť obvineného na výsluchoch svedkov, ktorí majú vo vzťahu k obvinenému právo odoprieť výpoveď podľa ustanovenia § 130 Trestného poriadku.

Výsluch svedka, ktorý má vo vzťahu k obvinenému právo odoprieť vypovedať podľa § 130 Trestného poriadku

V tejto súvislosti poukazujem na judikát trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline (judikát č. Jtk 6/09), ktorý vo výrokovej časti I. vyslovuje, že „**Pri výsluchu svedka, ktorý je vo vzťahu k obvinenému osobou uvedenou v § 130 Trestného poriadku musí už procesný policajt predvídateľne postupovať s vedomím, že v ďalšom konaní môže takýto svedok odoprieť výpoveď. Výsluch musí byť vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam zákona, inak naň nemožno prihliadať. Pri rozhodovaní o väzbe, najmä ak ide o osobu, výpoveď ktorej bola základom pre vznesenie obvinenia, musí táto i materiálne obvinenie odôvodňovať. Na výsluch svedka nespĺňajúci tieto požiadavky nemožno pri rozhodovaní o väzbe prihliadať.**“⁹

7 K tomu pozri Repík B.:

Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo. Praha : ORAC, 2002, s. 147.

8 K tomu pozri článok 6, ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru.

9 Judikát trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline č. Jtk 6/09.

Skutkový stav citovaného judikátu spočíva na tom základe, že v procesnom štádiu trestného konania po vydaní uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia obvinenému, predtým ako bol prvýkrát obvinený vypočutý, príslušné orgány činné v trestnom konaní vypočuli svedkov (konkrétne manželku a syna obvineného). Uvedení svedkovia svojimi výpovedami usvedčovali obvineného zo spáchania skutku, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie.

Krajský súd v Žiline skonštatoval, že v tomto prípade došlo postupom orgánov činných v trestnom konaní k závažnému porušeniu práva obvineného na obhajobu, pretože obvinený v dôsledku časového postupu pri vykonávaní výsluchov vyššie uvedených svedkov nemal reálnu možnosť v konaní uplatniť svoju formálnu alebo materiálnu obhajobu. V čase konania predmetných výsluchov svedkov (t. j. predtým, ako bol obvinený prvýkrát vypočutý) nemal obvinený žiadnu vedomosť o ich vykonávaní, pretože ho o týchto procesných úkonoch neupovedomil príslušný orgán činný v trestnom konaní. Krajský súd v Žiline skonštatoval, že takto vykonané výpovede svedkov nie sú zákonné a súd rozhodujúci o väzbe nemôže na takéto výpovede prihliadnuť.

Právo na obhajobu ako jedna zo základných zásad trestného konania sa vzťahuje na celé trestné konanie, prípravné konanie nevynímajúc.

Špecifická situácia zabezpečenia práva na obhajobu nastane v prípade, keď usvedčujúcim dôkazom sú najmä výpovede osôb, ktoré sú v postavení osôb, ktoré majú právo odoprieť výpoveď v zmysle § 130 Trestného poriadku.

Ustanovenie § 213 ods. 1 Trestného poriadku umožňuje obvinenému realizovať jeho právo na obhajobu a uplatniť zásadu rovnosti zbraní medzi ním a prokurátorom v trestnom konaní vyplývajúcu z ustanovenia § 2 ods. 14 Trestného poriadku a vychádzajúcu z článku 6 ods. 3 Európskeho dohovoru. Uvedené je naplnené a dané tým, že osoby uvedené v § 130 Trestného poriadku majú právo v ďalších štádiách trestného konania odoprieť výpoveď a zápisnicu o ich výpovedi z prípravného konania možno prečítať v zmysle ustanovenia § 263 ods. 4 Trestného poriadku len vtedy, „ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona“.

Krajský súd Žilina v citovanom rozhodnutí judikoval vo výroku č. II., že výsluch svedka je vykonaný spôsobom zodpovedajúcim príslušným ustanoveniam Trestného poriadku vtedy, ak svedok, ktorý je vo vzťahu k obvinenému osobou oprávnenou odoprieť výpovedať podľa § 130 Trestného poriadku, bol pred rozhodnutím o väzbe vypočutý po vznesení obvinenia podľa § 206 Trestného poriadku, po poučení o práve odoprieť výpoveď aj podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku a svedok po poučení výslovne vyhlásil, že právo odoprieť výpoveď nevyužíva a obvinený bol riadne upovedomený o čase a mieste vykonania tohto výsluchu a ak má obhajcu, aj jeho obhajca (§ 263 ods. 4, 3 písm. a) Trestného poriadku).¹⁰

Krajský súd Žilina zaujal v citovanom judikáte právny názor, že pokiaľ v prípravnom konaní vypovedá svedok, ktorý je k obvinenému osobou v postavení upravenom v ustanovení § 130 Trestného poriadku, na tento výsluch je možné v ďalšom konaní prihliadať ako na právne významný dôkaz vtedy, ak boli splnené všetky vyššie uvedené procesné podmienky výsluchu.

V súvislosti s rozhodovaním o väzbe je v zmysle citovaného rozhodnutia trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline materiálnym predpokladom rozhodnutia o vzatí, resp. ponechaní obvineného vo väzbe, zákonne vykonaný výsluch svedka, z ktorého musia vyplývať okolnosti, že sa stal skutok, ktorý naplňa znaky trestného činu, pričom zároveň kumulatívne pretrvávajú vyšší stupeň pravdepodobnosti, že skutok spáchal obvinený.

**Procesný postup orgánov činných v trestnom konaní, ktorým boli vykonané výsluchy svedkov v čase predtým, ako bola obvinenému reálne poskytnutá možnosť sa obhajovať (riadne upovedomenie o výsluchu svedka) sa považuje za podstatnú chybu konania, pretože týmto postupom boli porušené práva obvineného na obhajobu vyplývajúce z článku 6 ods. 1, 3 písm. b), c), d) Európskeho dohovoru, článku 50 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 9 a § 213 ods. 1, 2, 3 Trestného poriadku. Dôkazy, ktoré boli získané s takými-
to procesnými nedostatkami sú absolútne neúčinné.¹¹**

Výklad a právny názor, ktorý v predmetnom rozhodnutí zaujal Krajský súd Žilina v súvislosti s diferenciaciou svedkov na osoby, ktoré majú procesné postavenie osôb podľa § 130 Trestného poriadku a svedkov, ktorí takéto postavenie nemajú, a súvis takéhoto hodnotenia s dikciou § 213 ods. 1 Trestného poriadku sú zaujímavými a podnetnými otázkami, aj z pohľadu výkonu obhajoby obvineného.

10 Judikát trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline č. Jtk 6/09.

11 K tomu pozri Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. 06. 2006 sp. zn. 4Tz/9/2006.

12 K tomu pozri aj Rozhodnutie ESĽP zo dňa 20. 9. 1993 Saidi v. Francúzsko (č. sťažnosti 14647/89) „...all the evidence must normally be produced in the presence of the accused at the public hearing with a view to adversarial argument. This does not mean, however, that statement of a witness must always be made in the court and in public if it is to be admitted in evidence, this may be impossible in certain cases. The use in this way of statements obtained at the pre-trial stage is not in itself inconsistent with article 6 §§ 1 and 3(d), provided that the rights of the defence have been respected. As a rule, these rights require that the defendant be given an adequate and proper opportunity to challenge and question a witness against him, either when he was making his statements or at the later stage of the proceedings.“

13 Rozhodnutie ESĽP zo dňa 24. 11. 1986 Unterpertinger v. Rakúsko (č. sťažnosti 9120/80).

14 K tomu pozri článok 6 odsek 3 Európskeho dohovoru: Každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:
a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;
b) mať primeraný čas a možnosť na prípravu svojej obhajoby;

Na to, aby došlo k naplneniu princípu právnej istoty je okrem iného potrebné, aby rozhodovacia činnosť súdov Slovenskej republiky bola jednotná a v rámci svojej rozhodovacej činnosti rešpektovala princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia.

Otvorenou zostáva otázka, do akej miery je kompatibilný výklad práva účasti obvineného na vylúčení svedkov už v prípravnom konaní v zmysle § 213 ods. 1 Trestného poriadku s konštantnou judikatúrou ESĽP, najmä k článku 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru.

Minimálny štandard práv obvineného v zmysle článku 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru a judikatúry ESĽP

Judikatúra ESĽP, v súvislosti s uplatňovaním článku 6 Európskeho dohovoru ako základného rámcového kritéria pre posudzovanie dodržiavania minimálneho štandardu práv obvineného v trestnom konaní, najmä pokiaľ ide o zákonnosť dokazovania, zaujíma nasledovný postoj.

Prípustnosť a zákonnosť dôkazu v trestnom konaní sa primárne riadi princípmi a zákonmi vnútroštátneho práva a je výlučne v kompetencii národných súdov hodnotiť dôkazy, ktoré sú pred nimi vykonané. **Úlohou ESĽP je posúdiť, či celé trestné konanie, (t. j. tak prípravné konanie ako aj konanie pred súdom) vrátane spôsobu zabezpečenia a vykonávania dokazovania, bolo spravodlivé.**

V podstate v zmysle judikatúry ESĽP platí, že všetky dôkazy musia byť zásadne vykonané v prítomnosti obvineného na verejnom pojednávaní so zachovaním práva obidvoch procesných strán vyjadriť sa.

Na druhej strane taktiež platí, že použitie dôkazov, ktoré boli získané v prípravnom konaní na účely dokazovania v konaní pred súdom, nie je samo o sebe v rozpore s ustanoveniami odsekov 1 a 3 písm. d) článku 6 Európskeho dohovoru za toho predpokladu, že boli rešpektované práva na obhajobu.

Spravidla **právo na obhajobu je rešpektované za predpokladu, že obvinenému bude daná adekvátna a riadna možnosť vypočúvať svedkov proti sebe, a to buď v štádiu jeho vylúčení v rámci prípravného konania alebo v ďalšom štádiu trestného konania.**¹²

V prípade Unterpertinger v. Rakúsko¹³ ESĽP riešil sporné otázky ohľadom zákonnosti dokazovania prípravného konania, resp. predprípravného konania vo vzťahu ku konaniu pred súdom.

V rozhodnutí ESĽP v kauze Unterpertinger v. Rakúsko sťažovateľ vnútroštátnemu súdu vytýkal porušenie článku 6 odsek 1 a 3, písm. d) Európskeho dohovoru na tom skutkovom základe, že jeho odsúdenie výlučne spočívalo na výpovediach jeho bývalej manželky a nevlastnej dcéry, ktoré boli vykonané v prípravnom konaní v neprítomnosti sťažovateľa ako obvineného a na hlavnom pojednávaní v konaní pred súdom boli tieto výpovede prečítané, nakoľko tieto osoby využili svoje zákonné právo odoprieť vypovedať.

Sťažovateľ pred ESĽP namietal, že v trestnom konaní mu bolo týmto odopreté jeho právo vypočúť alebo nechať vypočúť svedkov v určitom štádiu trestného konania.

ESĽP argumentuje tým, že záruky, ktoré sú obsiahnuté v článku 6 odsek 3 Európskeho dohovoru¹⁴ sú špecifickými aspektmi všeobecného konceptu spravodlivého trestného procesu stanovených v článku 6 odsek 1 Európskeho dohovoru, podľa ktorého, „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti“.

Vzhľadom na uvedené, ESĽP posudzuje každý jednotlivý prípad podľa princípov odseku 6 písm. d) článku 6 Európskeho dohovoru v spojení s odsekom 1 tohto článku a takto posúdi, či vykonané trestné konanie disponuje všetkými atribútmi spravodlivého trestného procesu.

ESLP v tomto prípade konštatoval porušenie základných práv sťažovateľa a svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že pán Unterpertinger, ako sťažovateľ, bol odsúdený najmä na základe výpovedí svedkov, ktorým nemohol klásť otázky, ani dosiahnuť ich vypočutie, či už jeho osobou alebo svojím právnym zástupcom, pričom rozhodol, že týmto postupom boli výrazne obmedzené jeho práva na obhajobu a právo na spravodlivý proces (*fair trial*).

Vo vyššie uvedenom kontexte, aj s poukazom na rozhodovaciu činnosť trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline, ako aj iných slovenských všeobecných súdov, môžeme hovoriť o začiatkoch postupného zavádzania a používania pojmu „kontradiktórny výsluch svedka v prípravnom konaní“ aj do slovenskej trestnoprocesnej teórie a praxe, aj napriek tomu, že dosiaľ bola kontradiktórnosť konania chápaná ako doména konania pred súdom, najmä fázy hlavného pojednávania. Zavádzanie takéhoto pojmu, a najmä jeho chápanie ako v podstate jedného z práv obvineného, má logicky aj závažné presahy do ďalších fáz trestného konania, vyvoláva viaceré sporné procesné situácie a ovplyvňuje aj spôsob taktiky vedenia obhajoby obvineného.

V aplikačnej praxi sa javia nejednoznačné procesné situácie súvisiace so zákonnosťou dôkazov získaných „kontradiktórnym resp. nekontradiktórnym“ výsluchom svedkov v prípravnom konaní, ktoré pramenia vo vyššie načrtnutých bodoch, pričom nejednoznačnosť sporných procesných situácií môže vyvolať nejednotnú aplikačnú prax a môže výrazne negatívne ovplyvniť zákonnosť oprávnenia súdiť a trestať ako jedného z atribútov štátu.

V tejto súvislosti vyvstáva nezanedbateľný počet sporných a otvorených otázok, ktoré majú vplyv na zákonnosť odsúdenia, resp. oslobodenia obvineného (obžalovaného) v trestnom konaní.

Nezodpovedanou a spornou zostáva taktiež otázka prípustnosti a dôkaznej hodnoty dôkazov získaných po vznesení obvinenia v prípravnom konaní bez upovedomenia obvineného, ktorý nemá obhajcu, o možnosti zúčastniť sa na týchto úkonoch, s diferenciáciou na výpovede svedkov, ktorí sú vo vzťahu k obvinenému osobami uvedenými v § 130 ods. 1 Trestného poriadku a na svedkov, ktorí nie sú v tomto vzťahu k obvinenému.

V súvislosti s rozhodovaním o väzbe obvineného prichádza do úvahy otázka prípustnosti rozhodnutia o väzbe obvineného na základe výpovedí svedkov, na ktorých nemal možnosť sa zúčastniť, s rozdelením na výpovede svedkov, ktorí sú vo vzťahu k obvinenému osobami uvedenými v § 130 ods. 1 Trestného poriadku a na svedkov, ktorí nie sú v tomto vzťahu k obvinenému, najmä skúmanie faktu, **či už vo fáze rozhodovania o väzbe obvineného je potrebné zabezpečiť výsluchy svedkov aj s upovedomením a prípadnou účasťou obvineného na nich.**

Nadväzujúc na predchádzajúce procesné situácie je taktiež potrebné zaoberať sa aj otázkou zákonných možností „sprocesnenia“ dôkazov, najmä v štádiu hlavného pojednávania v konaní pred súdom, získaných na základe výpovedí svedkov, na ktorých sa v prípravnom konaní nemohol obvinený ani jeho obhajca zúčastniť.

Otvoreným zostáva aj rámec zákonnosti uznania obvineného za vinného na základe dôkazov vykonaných „nekontradiktórne“ s ohľadom na zachovanie práva obvineného na spravodlivý súdny proces, resp. zákonnosti uznania obvineného za vinného v prípade, ak nemal možnosť zúčastniť sa na výsluchu svedka, ktorý ho usvedčuje, avšak existujú iné usvedčujúce dôkazy.

Spornosť vyššie uvedených prípadov umocňujú také procesné situácie v trestnom konaní, keď svedok, ktorý bol v prípravnom konaní vypočutý „nekontradiktórne“, zmení na hlavnom pojednávaní svoju výpoveď, odmietne vypovedať za prítomnosti obvineného, z ktorého má svedok strach, ide o utajeného svedka alebo svedka, ktorý je poškodený pri sexuálnych trestných činoch spáchaných najmä voči maloletým.

Je zjavné, že samotné ustanovenie § 213 ods. 1 Trestného poriadku sa týka najmä situácií, keď obvinený nemá obhajcu. V súvislosti s potrebou vyhovieť štandardu článku 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru sa však môžu sporné a zaujímavé situácie vyskytnúť aj v trestných konaniach, v ktorých má obvinený buď zvoleného alebo ustanoveného obhajcu. Ide najmä o problematiku upovedomovania tohto obhajcu o vykonávaných vyšetrovacích úkonoch policajtom, či už obhajca o takéto upovedomovanie požiada alebo nie (§ 213 ods. 3 Trestného poriadku).

Načrtnutý rozsah sporných bodov a otvorených otázok predstavuje len vyselektovaný úsek sporných procesných situácií, ktorých odpoveď a vyriešenie presahuje rozsah jedného článku

c) *obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;*
d) *vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;*
e) *mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.*

15 K tomu pozri Rozhodnutie ESĽP zo dňa 27. 1. 2007 Mika proti Švédsku (č. sťažnosti 31243/06) „.....the rights of the defence are restricted to an extent that is incompatible with the requirements of the Article 6 if the conviction is based solely, or in decisive manner, on the depositions of a witness whom the accused has had no opportunity to examine or to have examined either during the investigation or at the trial.“

a otvára priestor na hlbšie skúmanie a objavovanie princípov v aplikačnej praxi tak súdov Slovenskej republiky, ako aj ESĽP, v spojení s komparáciou právnej úpravy danej oblasti v poriadkoch iných štátov ako zmluvných strán Európskeho dohovoru.

Samotný ESĽP rozhoduje v otázkach účasti obvineného, resp. obhajcu na výsluchoch svedkov v trestnom konaní, do istej miery konštantne, avšak jeho rozhodnutia do veľkej miery berú do úvahy okolnosti konkrétneho prípadu, čo poskytuje veľmi podnetný materiál aj na riešenie procesných problémov vyskytujúcich sa v trestnom konaní v Slovenskej republike.

Základnou nosnou ideou judikatúry ESĽP v otázkach interpretácie článku 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru je konštatovanie, že **práva obvineného na obhajobu sú porušené v rozsahu, ktorý je nezlučiteľný s požiadavkami článku 6 Európskeho dohovoru vtedy, keď odsúdenie obvineného je založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na výpovediach svedka alebo svedkov, ktorých obvinený nemal možnosť vypočúvať alebo dať vypočúvať, či už v prípravnom alebo súdnom konaní.**¹⁵ ESĽP však pri skúmaní týchto otázok načrtáva hranice takéhoto záveru, najmä v súvislosti s hodnotením ostatných dôkazov alebo zodpovednosťou štátnych orgánov za nezabezpečenie možnosti obvinenému svedka vypočúvať.

Tento článok chápem ako prvý zo série príspevkov a mojich vstupov do vyššie uvedenej problematiky, ktorá poskytuje priestor ďalšiemu vedeckému bádaniu a skúmaniu načrtnutých problémov a hľadania odpovedí a riešení daných otázok v kontexte judikatúry ESĽP, rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky a základných ľudských práv a slobôd zakotvených v Európskom dohovore. ■

Zoznam použitých prameňov:

- Cape E. – Namoradze Z.: **Effective criminal defence in Europe.** Antwerp- Oxford- Portland : Intersentia, 2010.
- Clarkson Ch.: **Understanding Criminal law.** Sweet and Maxwell, 2005.
- Duff A.: **Philosophy and the Criminal law.** Cambridge : Cambridge University Press, 2009.
- Hasíková J.: **Obhajca v kontradiktórnem procese.**
- In: Justičná revue, roč. 62/2010, č. 8 – 9, s. 947 – 955.
- Janko I.: **Sme pripravení na kontradiktórne konania?**
- In: Justičná revue, roč. 54/2002, č. 10, s. 1057 – 1058.
- Mole N.: **Právo na spravodlivý proces. Podnázov: Sprievodca na aplikáciu článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach.** In: Príručka ľudských práv č. 3. Bratislava : Informačná kancelária Rady Európy, 2007.
- Prokeinová M.: **Približovanie sa ku kontradiktórnemu typu trestného konania.**
- In: Justičná revue, roč. 54/2002, č. 1, s. 1 – 5.
- Repík B.: **Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo.** Praha : ORAC, 2002.
- Repík B.: **Postavenie európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci slovenského právneho poriadku.**
- In: Justičná revue, roč. 45/1993, č. 12, s. 6 – 17.
- Sojka, S.: **K niektorým otázkam dokazovania na hlavnom pojednávaní ešte raz, a v súlade so zákonom.** In: Justičná revue, č. 1/2008, roč. 60, s. 99 – 101.
- Syrový I.: **Posilnenie kontradiktórnosti v trestnom konaní.**
- In: Justičná revue, roč. 62/2010, č. 6 – 7, s. 827 – 832.

Rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach:

- Camilleri proti Malte (č. sťažnosti 51760/99)
- Delta proti Francúzsku (č. sťažnosti 11444/85)
- Lüdi proti Švajčiarsku (č. sťažnosti 12433/86)
- Mika proti Švédsku (č. sťažnosti 31243/06)
- Padin Gestoso proti Španielsku (č. sťažnosti 39519/98)
- Saidi v. Francúzsko (č. sťažnosti 14647/89)
- Solakov proti Macedónsku (č. sťažnosti 47023/99)
- Unterpertinger proti Rakúsku (č. sťažnosti 9120/80)
- Vidal proti Belgicku (č. sťažnosti 12351/86)
- Judikát trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline č. Jtk 6/09
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. 06. 2006 sp. zn. 4Tz/9/2006
- Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd z 04. 11. 1950 v znení protokolu č. 14
- Zákon č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov Trestný poriadok

Zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov
 Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov Ústava Slovenskej republiky
 Ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd

RESUMÉ

Všeobecne ku „kontradiktórnemu“ výsluchu svedka v prípravnom konaní

Príspevok reaguje na v súčasnosti aktuálne otázky v súvislosti s vykonávaním dokazovania výsluchmi svedkov v prípravnom konaní, a s tým spojenými dôsledkami pre výsledok trestného konania ako celku.

Autorka analyzuje a načrtáva základné praktické problémy a sporné procesné situácie, ktoré pramenia z účasti resp. neúčasti obvineného alebo obhajcu na výsluchoch svedkov v prípravnom konaní a ich presahy do ďalších štádií trestného konania, najmä konania pred súdom, a to v kontexte judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a slobody v Štrasburgu a rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky.

Autorka v závere príspevku naznačuje otvorené otázky, ktoré s danou problematikou súvisia, na ktorých odpoveď a riešenie poskytne priestor vo svojich budúcich príspevkoch v kontexte judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a jeho poňatia práva na spravodlivý súdny proces („*fair trial*“) v zmysle Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

SUMMARY

Adversarial examination of witness at the pre-trial stage in general

The contribution deals with recent issues within the context of examination of witnesses at the pre-trial stage and its consequences for the outcome of criminal proceedings as a whole.

The author analyzes and drafts main practical problems and controversial procedural situations arising from participation or absence of the accused or his counsel on examination of witnesses at the pre-trial stage and analyses their overlaps in other stages of criminal proceedings, mostly the trial stage in the context of case-law of the European Court of Human Rights in Strasbourg and practice of the courts in the Slovak republic.

The author in the conclusion of the contribution outlines open questions associated with given issue. The author will respond to given questions and work out solutions in future contributions in the context of case-law of the European Court of Human Rights and its concept of fair trial according to The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

ZUSAMENFASSUNG

Allgemein zur „kontradiktorischen“ Vernehmung des Zeugen im Vorverfahren

Im Beitrag wird auf aktuelle Fragen in Zusammenhang mit der Beweisführung durch Zeugenvernehmung im Vorverfahren und auf die damit verbundenen Auswirkungen auf das Ergebnis des gesamten Strafverfahrens rückgewirkt.

Die Autorin analysiert und konturiert die grundlegenden praktischen Probleme und strittige Prozesssachverhalte, die sich aus der Beteiligung bzw. Nichtbeteiligung des Beschuldigten oder des Verteidigers bei der Zeugenvernehmung im Ermittlungsverfahren ergeben und deren Reichweite auf weitere Strafverfahrensstadien, insbesondere auf das Verfahren vor Gericht, und zwar im Kontext der Rechtssprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte und Freiheiten in Straßburg und der Entscheidungspraxis der Gerichte der Slowakischen Republik.

Am Ende des Beitrags kündigt die Autorin offene Fragen an, die mit dieser Problematik zusammenhängen und deren Beantwortung und Lösung von der Autorin in ihren folgenden Beiträgen im Kontext der Rechtssprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte und gemäß seiner Interpretation des Rechtes auf einen gerechten und fairer Gerichtsprozess („*fair trial*“) im Sinne des Europäischen Übereinkommens über den Schutz der Menschenrechte und Freiheiten, angeboten wird.

Divácke násilie – komparatívny prehľad anglickej a slovenskej legislatívy

Mgr. Michal Zuzik

Problematika diváckeho násillia je v posledných desaťročiach stredobodom mediálneho, politického i akademického záujmu. Nie je to jav celkom nový, v posledných rokoch však v SR naberajú jeho prejavy na intenzite. S problémom diváckeho násillia sa stretáva celá Európa a ide o fenomén v skutočnosti medzinárodný, pričom však nemožno prehliadnúť fakt, že niektoré ďalšie krajiny EÚ disponujú efektívnejšie nastaveným systémom prevencie a eliminácie problémov spojených s diváckym násillím.¹ V nasledujúcom príspevku porovnáme právnú úpravu boja proti diváckemu násilliu v kolíske futbalu Anglicka so slovenskou legislatívou.

1 Koryčanský, M.: **Divácké násillí v ČR.** In: Kriminalistický sborník, r. 52, 2008, č. 4, s. 57 – 59.

Divácke násillie je jedným zo spoločenských fenoménov, ktorý – hoci jeho bezpečnostná relevancia nedosahuje závažnosť napr. organizovaného zločinu alebo terorizmu – znamená znepekujúcu formu narúšania verejného poriadku. V SR však čoraz častejšie zaznamenávame situácie, keď sa násillné prejavy pri športových stretnutiach vymykajú kontrole aktérov zodpovedných za zabezpečenie bezpečnosti, pričom takéto – hoci časovo a miestne obmedzené – narušenie verejného poriadku máva negatívne dopady na ďalšie sféry spoločenského života.

Pre pojem diváckeho násillia nie je vžitá presná definícia. Väčšinou charakterizuje násillné alebo nebezpečné správanie divákov v súvislosti so športovými zápasmi. Môže sa odohrávať na štadiónoch, v ich bezprostrednom okolí (najčastejšie ulice, parkoviská, vlakové alebo autobusové stanice, reštaurácie), alebo na trasách presunu fanúšikov. Pojem divácke násillie je používaný pri násillí, ktoré je plánované, má opakujúci sa, či manifestačný charakter a realizuje ho relatívne ohraničená skupina osôb, ktorých zjednocujúcim znakom je spätosť s určitým klubom či národným tímom.² Okrem samotného násillia pod tento pojem spadajú aj ďalšie formy rizikového správania, ako sú rasistické urážky, používanie extrémistickej symboliky, či správanie ohrozujúce bezpečnosť ostatných divákov, hráčov, rozhodcov (napríklad hádzanie rôznych predmetov na hraciu plochu). V SR sa prípady diváckeho násillia vyskytujú najmä v súvislosti s futbalovými stretnutiami. Najbežnejším pomenovaním tohto javu sa stalo „futbalové chuligánstvo“. Ako synonymum na označenie chuligán sa používa slovo „rowdy“ (plurál rowdies) znamenajúci bitkár, vandal. Vzhľadom na stupňujúcu intenzitu prejavov diváckeho násillia nielen v SR, ale aj v okolitých štátoch, ako i v kontexte blížiacich sa ME vo futbale v Poľsku a na Ukrajine, bude zaujímavé porovnanie právnych úprav Anglicka a SR v tejto oblasti.

2 Tamtiež.

Mgr. Michal Zuzik

absolvent Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2010).

V súčasnosti je v služobnom pomere príslušníka PZ a venuje sa skrátenému vyšetrovaniu. Zároveň je externým doktorandom na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Veľká Británia (Anglicko a Wales)

1. Zákon o futbalových divákoch (*Football Spectators Act*) z roku 1989

Zákon upravuje organizovanie futbalových zápasov (v Anglicku a Walese), ustanovuje práva a povinnosti návštevníkov futbalových zápasov, ustanovuje trestné činy súvisiace s futbalom,

upravuje možnosť vydania zákazu vstupu na štadión (§ 15), povinné hlásenie odsúdeného páchatela na určitej policajnej stanici počas futbalového zápasu (§ 19), atď.

Zákon ustanovil pojem „regulované futbalové stretnutie“ („designated [regulated] football match“). Ide o akýkoľvek zápas regulovaný týmto zákonom alebo zákonom o futbalovej trestnej činnosti (viď nižšie).

Ide o zápas:

- ktorého kluby sú členmi futbalovej ligy (*Football League*), futbalovej asociácie premier ligy (*Football Association Premier League*),
- futbalovej ligy, reprezentujúci klub mimo Anglicka a Walesu alebo reprezentujúci krajinu alebo iné územie,
- odohrávajúc sa na určitom ihrisku, registrovanom futbalovou ligou, alebo futbalovej asociácie premier ligy ako domáce ihrisko klubu, ktorý je členom futbalovej ligy alebo futbalovej asociácie premier ligy,
- anglického poháru (*FA Cup*).

Taktiež sem možno zaradiť zápasy hrané mimo územia Anglicka alebo Walesu, pokiaľ v nich hrajú národné tímy Anglicka alebo Walesu alebo kluby reprezentujúce futbalovú ligu alebo futbalovú asociáciu premier ligy.

Druhá časť zákona upravila možnosť súdom ukladať zákazy vstupu na štadióny ako preventívne opatrenie k cestám mimo Anglicko a Wales. Na základe zákona o futbalových výtržnostiach (viď nižšie), ktorý novelizoval zákon o futbalových divákoch, môže byť zákaz vstupu („*football banning order*“) vydaný, ak

1. osoba bola uznaná vinnou za trestný čin súvisiaci s futbalom,
2. odsúdenie má spojitosť s regulovaným stretnutím,
3. bolo vydané prehlásenie o súvislosti trestného činu s futbalovým stretnutím („*declaration of relevance*“),
4. zákaz pomôže k prevencii násilia a výtržností na futbale.

Zákaz môže byť vydaný len vtedy, ak bol páchatel uznaný vinným a odsúdený (aj podmienčne) za trestný čin, pre ktorý bol obžalovaný.

Pokiaľ k porušeniu zákona dôjde mimo štadióna, bude súd skúmať, či ide o trestný čin spáchaný v súvislosti s futbalovým zápasom. Následne príslušný súd môže prehlásiť, že išlo o taký čin. To musí súd vyjadriť vydaním prehlásenia o súvislosti trestného činu s futbalovým stretnutím. Pokiaľ má byť porušovanie zákona považované za činnosť súvisiacu s futbalom („*football related offence*“), musia byť spáchané v dobe 24 hodín pred alebo po stretnutí (§ 1 ods. 8).³ Súdny však majú obvykle problém určiť, či trestný čin spáchaný mimo štadión je, či nie je futbalovým trestným činom. Žalobca potom musí obvinenému oznámiť úmysel súdu takéto prehlásenie vydať 5 dní pre začatím konania pred súdom. Proti vydaniu prehlásenia o súvislosti sa možno odvolať.⁴

Ustanovenie § 16 upravuje možnosť súdu vydať tzv. obmedzujúce nariadenie („*restriction order*“) spočívajúce v povinnosti hlásiť sa na určitej policajnej stanici, ktorú určí na základe súdneho rozhodnutia Úrad pre zákazy vstupu na futbalové stretnutia (FBOA – „*Football Banning Order Authority*“) a odovzdať cestovný pas v čase konania regulovaného futbalového stretnutia po dobu piatich rokov pre osoby, ktoré boli právoplatne odsúdené na trest odňatia slobody za trestný čin súvisiaci s futbalovým stretnutím. Vždy však musí ísť o futbalové stretnutia hrané mimo Anglicka alebo Walesu. Osobám, ktoré boli právoplatne odsúdené na iný trest ako odňatie slobody, súd môže vydať obmedzujúce nariadenie na dobu dvoch rokov. FBOA pošle povinnej osobe oznámenie, kedy má odovzdať pas na políciu a kedy sa má na polícii hlásiť. Neodovzdanie pasu je porušením zákona a zakladá trestnú zodpovednosť.

Súd musí byť pred vydaním zákazu vstupu presvedčený, že jeho postup pomôže zabrániť násiliu a porušovaniu verejného poriadku na futbalovom stretnutí či v súvislosti s daným futbalovým stretnutím odohraným mimo Anglicka alebo Walesu (§ 16 ods. 2).

Na základe súdom vydaného opatrenia sa páchatel musí hlásiť, jedenkrát a potom ešte počas piatich dní po vydaní opatrenia (podľa dĺžky trestu odňatia slobody) na policajnej stanici k tomu určenej a špecifikovanej. Ten, kto bol prepustený z väzenia, sa musí hlásiť do 5 dní od prepustenia. Policajná stanica musí byť určená v mieste pre povinnú osobu vhodnom, najmä tam, kde páchatel býva alebo pracuje. Za porušenie uvedených opatrení (zákaz vstupu, povinnosť hlásiť sa) môže policajný dôstojník povinnú osobu zatknúť aj bez zatykača. Zadržat túto osobu môže taktiež stevard alebo klubový pracovník pri jej snahe o vstup na štadión.⁵

3 Doba, v ktorej musia byť tieto trestné činy spáchané, aby sa považovali za trestné činy v súvislosti s futbalovým stretnutím, bola zvýšená na 24 hodín pred a po regulovanom futbalovom stretnutí zákonom o futbalových výtržnostiach.

4 Mošna, D.: **Přehled fotbalové legislativy z hlediska anglického a českého práva.**

In: Kriminallistika, r. 37, 2004, č. 3, s. 219 – 238.

5 Porovnaj Mošna, D.:

Přehled fotbalové legislativy z hlediska anglického a českého práva.

In: Kriminallistika, r. 37, 2004, č. 3, s. 219 – 238

a Smolík, J.: **Fotbalové chuligánství. Historie, teorie a politizace fenoménu.**

Karlovy Vary : Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2008, s. 218 – 221.

ISBN 978-80-903556-3-7.

Ustanovenie § 17 upravuje možnosť podať na súde žiadosť o zrušenie nariadeného obmedzenia. Podmienkou prípustnosti žiadosti o zrušenie obmedzenia je minimálna dĺžka tohto opatrenia, t. j. opatrenie musí byť v platnosti najmenej jeden rok. V prípade, že je žiadosť zamietnutá, možno ju opakovane podať najskôr po šiestich mesiacoch. Zrušenie predbežného opatrenia závisí od profilu danej osoby, charakteru spáchanej trestnej činnosti a správania sa od doby, keď bol príkaz vydaný.

Ustanovenie § 20 upravuje právomoc orgánov činných v trestnom konaní udeliť výnimku z povinnosti hlásiť sa v čase, keď sa konajú vybrané futbalové stretnutia, na určitej policajnej stanici. Pokiaľ je udelená výnimka z tejto povinnosti, osoba stále zostáva povinná odovzdať pas päť dní pred tým, než by jej povinnosť hlásiť sa nadobudla platnosť. Jediným možným dôvodom na udelenie výnimky z povinnosti odovzdať pas je zahraničná cesta celkom bez súvislosti s futbalovým stretnutím, pričom o tejto skutočnosti musí daná osoba políciu alebo iný orgán činný v trestnom konaní presvedčiť. Uvedenie nepravdivých alebo zavádzajúcich údajov na podporu udelenia výnimky sa považuje za trestný čin.

Futbalové trestné činy sú také, ktoré parlament považuje za trestné činy spáchané v súvislosti s regulovaným futbalovým stretnutím a ktoré môžu následne spôsobiť uloženie zákazu vstupu ako prevenciu ďalších návštev futbalových zápasov. Tieto trestné činy sú uvedené v zákone o futbalových divákoch v znení zákona o futbalových výtržnostiach. Novými trestnými činmi, ktoré vedú k vydaniu zákazu vstupu na základe zákona o futbalových výtržnostiach sú:

- držanie alebo použitie svetlíc alebo delobuchov na futbalových zápasoch,
- nosenie, držanie alebo použitie útočnej zbrane alebo palnej zbrane,
- porušenie zákazu vstupu alebo nedostavenie sa ku konaniu na súd o civilnej policajnej žalobe na základe „oznámenia“ – viď nižšie zákon o futbalových výtržnostiach.⁶

6 Mošna, D.: **Přehled fotbalové legislativy z hlediska anglického a českého práva.** In: Kriminallistika, r. 37, 2004, č. 3, s. 219 – 238.

7 Tragédia v Hillsborough, Správa odvolacieho súdu: Taylor (Cm.: 765) : Peter Taylor ISBN 010 1076525.

8 15. apríla 1989 v Hillsborough, na domácom štadióne Sheffield Wednesday F.C. v Sheffield, Anglicko, bolo počas semifinálového zápasu FA Cupu medzi mužstvami Liverpool FC a Nottingham Forest usmrtených 96 fanúšikov Liverpoolu a ďalších 766 bolo zranených.

9 Mošna, D.: **Přehled fotbalové legislativy z hlediska anglického a českého práva.** In: Kriminallistika, r. 37, 2004, č. 3, s. 219 – 238.

2. Zákon o futbalovej (trestnej) činnosti (*Football [Offences] Act*) z roku 1991

Tento nie príliš obsiahly zákon (obsahuje iba 6 článkov) stanovil nové trestné činy súvisiace s futbalom.

V ustanovení § 2 je trestný čin spočívajúci vo vhadzovaní akýchkoľvek predmetov na alebo v smere k hracej ploche alebo do časti hľadiska, kde sú prítomní diváci, bez zákonného dôvodu alebo bez zákonného ospravedlnenia (ktoré by musel páchatel preukázať).

Ustanovenie § 3 obsahuje trestný čin spočívajúci v neslušnom alebo rasistickom skandovaní dvoch či viacerých ľudí na futbalovom stretnutí. Táto úprava vznikla na základe odporúčania Taylorovej správy⁷ ku katastrofe v Hillsborough⁸ (*Hillsborough Disaster*). Sudca Taylor prišiel k záveru, že rasistické skandovanie na štadiónoch pravdepodobne nemá za cieľ vzbudiť rasovú nenávisť a že nemožno ani dokázať, že sa k niečomu takému schýľovalo. Preto vznikla úprava § 3, kedy nie je potrebné dokazovať, že k skandovaniu dochádzalo v blízkosti osôb, ktoré by ním mohli byť obťažované, vydesené či zahnané do úzkych.

V ustanovení § 4 je potom obsiahnutý trestný čin spočívajúci v akomkoľvek vstupe na hraciu plochu alebo plochu priliehajúcu k hracej ploche, na ktorú nemajú diváci prístup, bez zákonného dôvodu alebo zákonného ospravedlnenia (ktorý by musel páchatel preukázať).

Za vyššie uvedené trestné činy hrozí páchatelovi pokuta až do stupňa 3 štandardnej stupnice.⁹

3. Zákon o futbalovej trestnej činnosti a výtržnostiach (*Football Offences and Disorder Act*) z roku 1999

Tento zákon bol vytvorený viac-menej ako novela mnohých ustanovení zákona o futbalových divákoch. Všetky zmeny zavedené týmto zákonom boli už zapracované do textu zákona o futbalových divákoch, prípadne do zákona o futbalových výtržnostiach.

4. Zákon o futbalových výtržnostiach (*The Football Disorder Act*) z roku 2000

Zákon, ktorý bol taktiež vytvorený, aby novelizoval už skôr prijaté zákony, novelizuje zákon o futbalových divákoch (tretiu časť) a zavádza štyri dôležité zmeny (§ 1):

1. Je zrušený rozdiel medzi domácim a zahraničným zákazom vstupu na štadióny. Pokiaľ je súdom vydaný, vzťahuje sa na všetky futbalové stretnutia vo všetkých štátoch.
2. Pokiaľ súd vydá zákaz vstupu, musí taktiež uložiť, aby odsúdený vrátil svoj cestovný pas v dobe, keď je tento zákaz „aktivovaný“ (zákaz vstupu je uložený na určitú dobu, napr.

2 roky, avšak povinnosť vrátiť cestovný pas sa vzťahuje iba na dobu, keď sa má konať futbalový zápas), s výnimkou, keď súd vzhľadom na okolnosti, ktoré by túto povinnosť odkladali.

3. Je zavedená ďalšia možnosť ukladania zákazu vstupu – po novom aj na základe civilného konania a žaloby podanej políciou, rozhoduje Magistrate Court. Účelom nového opatrenia je prispieť k prevencii diváckeho násillia, zrýchliť súdne konanie pri nedostatku času podľa tradičnej trestnej obžaloby a nedostatku informácií o osobe, ktorá chce vycestovať z Veľkej Británie.
4. Pokiaľ sa policajt bude v dobe „aktivácie“ medzinárodného zákazu vstupu dôvodne domnievať, že osoba, ktorá sa pohybuje v jeho prítomnosti počas výkonu služby, spôsobila, alebo sa zúčastnila na výtržnosti vo Veľkej Británii alebo v inej krajine a že zákaz vstupu prispieje k prevencii násillia a výtržností, bude môcť odovzdať tejto osobe „oznámenie“ s požiadavkou dostaviť sa k súdnu konaniu o návrhu na uloženie zákazu vstupu v priebehu nasledujúcich 24 hodín. Takúto osobu možno zadržať až do doby jej nalodenia, odletu alebo odjazdu. V tejto dobe nesmie táto osoba opustiť Anglicko a Wales a je povinná odovzdať na políciu cestovný pas. Pokiaľ sa preukáže, že osoba skutočne spôsobila alebo sa zúčastnila na výtržnostiach, vydá súd na základe podanej policajnej žaloby zákaz vstupu podľa nového civilného konania. Zákaz vstupu možno uložiť na dobu minimálne 2 a maximálne 3 roky. Proti uloženému zakazu vstupu je možné sa odvolať.

Vyššie uvedený bod 4 platí splnením týchto podmienok:

- oznámenie môže byť vydané iba v priebehu kontrolnej periódy vzťahujúcej sa k regulovanému futbalovému stretnutiu mimo Anglicka a Walesu, a to v dobe 5 dní pred konaním zápasu alebo turnaja,
- policajt musí byť dôvodne presvedčený, že osoba bude páchať protiprávne činy alebo páchať násillie alebo výtržnosti na území Veľkej Británie alebo v zahraničí,
- policajt musí byť dôvodne presvedčený, že zákaz vstupu prispieje k prevencii násillia a výtržností na alebo v spojení s regulovaným futbalovým zápasom,
- „oznámenie“ musí schváliť minimálne dôstojník s hodnosťou inšpektora,
- „oznámenie“ môže byť vydané iba občanovi Veľkej Británie.

Zákon taktiež dáva polícii možnosť zadržať osobu po dobu 4 hodín (až 6 hodín, pokiaľ to schváli nadriadený), zatiaľ čo sa bude rozhodovať o vydaní „oznámenia“. Pokiaľ sa osoba nedostaví ku konaniu na súde o civilnej policajnej žalobe, pácha trestný čin, za ktorý môže byť odsúdená na trest odňatia slobody až na 6 mesiacov alebo na pokutu neprekračujúcej stupeň 5. Pokiaľ súd nevydá zákaz vstupu, môže priznať náhradu škody osobe, ktorá týmto konaním utrpela škodu (vo forme ušlého zisku). Pokiaľ súd odmietne náhradu priznať, môže sa dotýčajná osoba odvolať na Crown Court. Maximálna výška možnej priznanej čiastky náhrady škody je 5 000 libier.¹⁰

Slovenská republika

1. Zákon č. 479/2008 Z. z. o organizovaní verejných telovýchovných podujatí, športových podujatí a turistických podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o športe“)

Národná rada Slovenskej republiky sa dňa 5. novembra 2008 uzniesla na zákone o športe, ktorý ukladá povinnosti organizátora, oprávnenia usporiadateľa, povinnosti a zákazy pre účastníkov podujatia, ako aj úlohy obce a Policajného zboru. Taktiež obsahuje osobitné ustanovenia o bezpečnosti a upravuje oblasť objasňovania a prejednávania správnych deliktov a priestupkov proti bezpečnosti v športe.

Verejnými telovýchovnými, športovými a turistickými podujatiami zákon rozumie telovýchovné, športové a turistické súťaže, stretnutia, turnaje, preteky a iné podujatia spojené s pohybovo-rekreačnou aktivitou fyzických osôb v oblasti telesnej kultúry prístupné verejnosti (§ 1 ods. 1). Podujatie sa považuje za prístupné verejnosti, ak sa koná pre individuálne neurčených účastníkov alebo pre účastníkov na základe registrácie v príslušnej právnickej osobe, ktorá je založená alebo zriadená podľa osobitných predpisov.

10 Mošna, D.: **Přehled fotbalové legislativy z hlediska anglického a českého práva.** In: Kriminalistika, r. 37, 2004, č. 3, s. 219 – 238.
Porovnaj Smolík, J.: **Fotbalové chuligánství. Historie, teorie a politizace fenoménu.** Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2008, s. 218 – 221. ISBN 978-80-903556-3-7.

Podľa zákona o športe je usporiadateľ oprávnený:

- presvedčiť sa, či sa na podujatí chce zúčastniť iba fyzická osoba na to oprávnená, presvedčiť sa zrakom, hmatom alebo technickými prostriedkami, či fyzická osoba, ktorá vstupuje do priestorov alebo verejných priestranstiev, kde sa podujatie koná, nemá pri sebe alebo na sebe zakázané predmety a neumožniť takejto fyzickej osobe vstup alebo zabrániť jej vstupu na podujatie, alebo je zjavne pod vplyvom alkoholu, drog alebo iných omamných látok,
- neumožniť vstup na podujatie fyzickej osobe, ktorej súd uložil obmedzenie v rámci probačného dohľadu alebo ktorej príslušný orgán uložil obmedzujúce opatrenie,
- upozorniť účastníkov podujatia na nevhodnosť ich správania a požadovať, aby od neho upustili, ak svojim správaním porušujú verejný poriadok alebo narušujú pokojný priebeh podujatia, dať pokyn účastníkovi podujatia na opustenie podujatia, ak po upozornení pokračujú v nevhodnom správaní, a následne vyvieť účastníkov podujatia a ich ďalšiu účasť na podujatí zakázať, ak neuposlúchli pokyn.

Účastník podujatia má povinnosť dodržiavať pokyny organizátora podujatia, usporiadateľskej služby, príslušníkov Policajného zboru, zástupcov obce a členov súkromnej bezpečnostnej služby zabezpečujúcich ochranu verejného poriadku na podujatí a zdržať sa všetkého, čo by porušovalo verejný poriadok alebo riadny a pokojný priebeh podujatia. Taktiež je povinný zdržať sa požívania alkoholických nápojov počas podujatia, ak obec vydala zákaz predaja, podávania alebo požívania alkoholických nápojov na podujatiach, zdržať sa požívania drog a iných omamných látok počas podujatia. Ďalej je povinný strieť úkony organizátora, usporiadateľa alebo člena súkromnej bezpečnostnej služby súvisiace s porušením povinností účastníka podujatia, po skončení podujatia sa pokojne rozísť.

Účastníci podujatia majú okrem iného zakázané vnášať na podujatie strelnú zbraň pyrotechnický výrobok alebo inú vec, ktorou možno urobiť útok proti telu dôraznejším, a mať zakrytú tvár spôsobom znemožňujúcim jeho identifikáciu, ak je proti nemu vykonávaný služobný zákrok príslušníkmi Policajného zboru a príslušník Policajného zboru ho na odкрытие tváre vyzval.

Ak na podujatí hrozí bezprostredné nebezpečenstvo porušenia verejného poriadku, ktoré nemôže byť odstránené silami a prostriedkami organizátora, tento požiada o pomoc obec alebo Policajný zbor. Môže tak urobiť aj vtedy, ak sa účastníci podujatia po skončení podujatia pokojne nerozídu.

Obec môže zakázať podujatie, ak by jeho účastníkom hrozilo závažné nebezpečenstvo pre ich zdravie, konanie podujatia by obmedzovalo verejnú dopravu, zásobovanie obyvateľstva alebo ohrozovalo životné prostredie; v prípade ohrozenia života obec zakáže podujatie buď z vlastného podnetu, alebo na základe písomnej žiadosti organizátora alebo Policajného zboru. Dozorný orgán podľa športových pravidiel podujatie zakáže alebo preruší, ak sa na podujatí porušujú ľudské práva alebo slobody. Ak je podujatie označené za rizikové, je dozorný orgán povinný zúčastniť sa na príprave podujatia a na podujatí. Dozorný orgán oznámi rozhodnutie o zákaze podujatia alebo o jeho prerušení organizátorovi podujatia ústnym vyhlásením. Písomné vyhotovenie tohto rozhodnutia je potrebné doručiť organizátorovi do troch dní. Obec je povinná vydať zákaz predaja, podávania alebo požívania alkoholických nápojov na podujatiach, ak o to požiada organizátor podujatia alebo Policajný zbor. Obec je povinná bezodkladne oznámiť Policajnému zboru, že rozhodla o zákaze konania podujatia. Opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zákaze alebo prerušení podujatia nemá odkladný účinok.

Ak na podujatí hrozí bezprostredné nebezpečenstvo narušenia verejného poriadku alebo je ohrozené zdravie účastníkov podujatia, Policajný zbor môže toto podujatie zakázať alebo rozhodnúť o vylúčení účastníka podujatia.

Zákon o športe taktiež ustanovuje povinnosť organizátorom vybraných športových podujatí zriadiť funkčný kamerový zabezpečovací systém na športoviskách (štadiónoch), ktorý umožňuje identifikáciu tváre osoby a zabezpečiť trvalý záznam v digitálnej forme. Vybraným športovým zväzom ustanovuje povinnosť vytvoriť a prevádzkovať informačný systém o bezpečnosti pri športových podujatiach, ktorý by mal obsahovať evidenciu osôb, ktoré vniesli do priestorov športového podujatia alebo priestranstiev športového podujatia alkoholické nápoje, drogy, alebo iné omamné látky alebo iné predmety zakázané zákonom alebo osôb, ktoré boli vyvedené z podujatia a ktorým súd uložil probačný dohľad nad ich správaním v skúšobnej dobe alebo ktorým príslušný orgán uložil obmedzujúce opatrenie.

2. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“)

Trestný zákon v ustanovení § 50 ods. 2 umožňuje súdu v rámci povolenia podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody uložiť páchatelovi aj primerané obmedzenia a povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život. V zmysle ustanovenia § 51 ods. 2 TZ pri podmienenom odklade výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom súd zároveň uloží obmedzenia alebo povinnosti, ktoré sú súčasťou probačného dohľadu. Uvedené obmedzenie môže spočívať aj v zákaze navštevovať športové alebo iné hromadné podujatia. Takúto možnosť má súd podľa § 55 ods. 1 TZ aj pri uložení trestu povinnej práce.

Slovenský Trestný zákon nepozná pojem futbalový trestný čin ako anglické právo. V spojitosti s diváckym násilím dochádza najmä k páchaniu nasledujúcich trestných činov:

Trestné činy extrémizmu podľa § 140a TZ

V § 140a Trestného zákona sú vymenované trestné činy extrémizmu. Ide nielen o trestné činy z prvého dielu dvanástej hlavy osobitnej časti TZ, ale aj o trestné činy spáchané z osobitného motívu podľa § 140 písm. d) a f) TZ. V súvislosti s diváckym násilím sa možno stretnúť najmä s trestným činom podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd. Tento trestný čin sa skladá z dvoch skutkových podstát, pričom konanie páchatela spočíva buď:

- v podpore alebo propagácii skupiny osôb alebo hnutia, ktoré násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy smeruje k potlačeniu základných práv a slobôd osôb (§ 421 TZ), alebo
- verejným používaním zástav, odznakov, rovnošiat alebo hesiel, prejavovaním sympatií k skupine alebo hnutiam, ktoré násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy smerujú k potlačeniu základných práv a slobôd osôb (§ 422 TZ).

Trestným činom je aj používanie pozmenených zástav, odznakov, rovnošiat alebo hesiel, ktoré vyvolávajú zdanie pravých.¹¹ Môže ísť o symboly, ktoré boli v minulosti priamo späté s takými hnutiami či skupinami osôb, avšak často môže ísť aj o kombinácie hesiel, čísiel a písmen, ktoré samé o sebe takéto hnutie či skupinu osôb nepropagujú, avšak slúžia ako ich náhrada.¹²

Ďalším trestným činom extrémizmu, s ktorým sa môžeme v tejto súvislosti stretnúť, je trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia (§ 423 TZ). Môže ísť napríklad o rasistické nadávky a znevažujúce prejavy pri dotyku hráča inej farby pleti s loptou (tzv. opičie zvuky – z angl. *Monkey Chants*).

Ublíženie na zdraví podľa § 155 a § 156 TZ

Jedným z prejavov diváckeho násilia je aj fyzické napádanie fanúšikov súpera, ako aj iných osôb, napr. usporiadateľov. Páchatelia takýchto atakov sa môžu dopustiť úmyselného trestného činu ublíženia na zdraví buď podľa § 155 alebo § 156 v závislosti od spôsobeného následku, teda ťažkej ujmy na zdraví alebo ublíženia na zdraví. V prípade drobného ublíženia na zdraví je možnosť postihnúť takéto konanie páchatela ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Násilie proti skupine obyvateľov podľa § 359 TZ a Nebezpečné vyhrážanie podľa § 360 TZ

Objektívna stránka trestného činu násilia proti skupine obyvateľov (§ 359 TZ) spočíva vo vyhrážaní alebo použití násilia proti skupine obyvateľov. Ide teda o dve formy konania páchatela, ktoré sú vyjadrené alternatívne. Použitím násilia rozumieme použitie fyzickej sily na prekonanie alebo zamedzenie kladeného odporu, resp. útok voči telesnej integrite.¹³ Pod skupinou obyvateľov rozumieme najmenej tri osoby. Pri trestnom čine nebezpečného vyhrážania (§ 360 TZ) je objektívnou stránkou vyhrážanie sa inému (jednotlivcovi) smrťou, ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu. V praxi pôjde o prípady napádania a vyhrážania sa súperiacich skupín fanúšikov. Pri menej závažnom konaní je možné ho postihnúť ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Výtržníctvo podľa § 364 TZ

Trestný čin výtržníctva je najčastejšou formou protiprávneho konania aktérov diváckeho násilia. Výtržnosťou rozumieme konanie, ktoré závažným spôsobom narušuje verejný pokoj a poriadok.

11 Mašľanyová, D. et al.:

Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 496 s. ISBN 978-80-7380-338-4.

12 Burda, E. – Čentěš, J. – Kolesár, J. – Záhora, J. a kol.

Trestný zákon. Osobitná časť. Komentár. II. diel. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2011, 1608 s. ISBN 978-80-7400-394-3.

13 Mašľanyová, D. et al.:

Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 496 s. ISBN 978-80-7380-338-4.

14 Burda, E. – Čentěš, J. – Kolesár, J. – Záhora, J. a kol. **Trestný zákon. Osobitná časť. Komentár. II. diel. 1. vydanie.** Praha : C. H. Beck, 2011, 1608 s. ISBN 978-80-7400-394-3.

15 Tamtiež.

Pri výtržníctve ide spravidla o násilný alebo slovný prejav takého charakteru, že hrubo uráža, vzbudzuje obavy o bezpečnosť zdravia, majetku, výrazne znižuje vážnosť väčšieho počtu súčasne prítomných osôb (R 44/1990). Objektívna stránka výtržníctva podľa § 364 ods. 1 TZ demonštratívny výpočetom (najmä) uvádza konania, ktoré sú, za súčasného splnenia znakov objektívnej stránky skutkovej podstaty tohto trestného činu, alternatívne výtržníctvom.¹⁴ Okrem iného Trestný zákon uvádza pod písmenom d) „hrubým spôsobom ruší zhromaždenie občanov alebo priebeh športového alebo kultúrneho podujatia“. Rušenie priebehu zhromaždení alebo priebehu športového či kultúrneho podujatia spočíva najčastejšie v príliš hlučnom správaní sa páchatel'ov, v neoprávnenom vybehnutí osoby na ihrisko, vo vulgárnom nadávaní, vo fyzickom napádaní iných osôb, a to aj menej závažného charakteru, ako sa vyžaduje pre § 364 ods. 1 písm. a) TZ. Aby však šlo o trestný čin výtržníctva podľa § 364, rušenie športového podujatia musí byť naozaj výrazné, musí naplňať materiálny znak prečinu výtržníctva v zmysle § 10 ods. 2 TZ.¹⁵ Menej závažné formy konania možno postihnúť ako priestupok podľa § 47 – 48 zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Krádež podľa § 212 TZ

Futbaloví fanúšikovia sa pomerne často dopúšťajú aj trestného činu krádeže. Ide najmä o prípady vyskytujúce sa pri cestovaní na zápasy, na ihriská súperov, počas tzv. „výjazdov“. Počas cesty sú terčom ich útokov benzínové pumpy, motoresty, kde dochádza ku krádežiam, pri ktorých sú predmetom ich záujmu najmä alkohol, nápoje a iné potraviny. Pre naplnenie znakov skutkovej podstaty prečinu krádeže je v týchto prípadoch podstatné spôsobenie malej škody (prevyšujúcej 266 eur). Inak by mohlo byť takéto konanie postihované ako priestupok proti majetku podľa § 50 ods. 1 zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Ďalšou možnosťou by bolo, ak by sa páchatel' bezprostredne po čine pokúsil uchovať si vec násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia, kedy by prichádzalo do úvahy kvalifikovanie takéhoto konania ako prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. b) TZ. V tomto prípade sa spôsobenie malej škody nevyžaduje. Ku krádežiam môže dôjsť taktiež v okolí, alebo priamo na štadióne, kde sa obeťami stanú fanúšikovia súperovho mužstva, pričom odcudzenými vecami sú symboly súpera, najmä šály, vlajky, dresy. Tu prichádza kvalifikovanie tohto konania podľa § 212 ods. 2 písm. c) TZ, kedy sa spôsobenie malej škody taktiež nevyžaduje.

Poškodzovanie cudzej veci podľa § 245 a § 246 TZ

V súvislosti s diváckym násilím sa tento trestný čin vyskytuje napr. pri poškodzovaní automobilov rozhodcov stretnutia, autobusov súpera a jeho fanúšikov, ako aj zariadenia futbalového štadiónu. Pri trestnom čine podľa § 245 TZ sa vyžaduje spôsobenie malej škody. Konanie, ktoré laicky nazývame „sprejerstvo“ postihuje § 246 TZ, čiže poškodenie cudzej veci jej postriekaním, pomalovaním, popísaním farbou alebo inou látkou, pričom spôsobenie malej škody nie je nutné. Jednotlivé súperiace skupiny fanúšikov totiž zvyknú takto „označiť“ názvom svojej skupiny, mužstva, prípadne urážať súpera, štadión alebo mesto svojho rivala.

3. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „TP“)

Trestný poriadok umožňuje prokurátorovi v prípade podmieneného zastavenia trestného stíhania uložiť obvinenému, aby v skúšobnej dobe dodržiaval primerané obmedzenia smerujúce k tomu, aby viedol riadny život alebo aby sa zdržal činnosti, ktorá viedla k spáchaniu prečinu (§ 216 ods. 4 TP). Túto možnosť má v zmysle § 282 ods. 1 TP aj súd.

Ustanovenie § 204 upravuje osobitný úsek prípravného konania, tzv. zrýchlené skrátene vyšetrowanie. Účelom zrýchleného skráteneho vyšetrowania je v odôvodnených prípadoch v časovo obmedzenej lehote odovzdať obvineného súdu (sudcovi pre prípravné konanie), a tým dosiahnuť spravodlivé rozhodnutie.¹⁶ Aplikovať tento postup je možné kumulatívnym splnením podmienok, že ide o konanie o prečine, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov a osoba bola zadržaná pri spáchaní uvedeného prečinu alebo bezprostredne po ňom, pričom takúto osobu (obvineného) treba spolu so spisovým materiálom odovzdať súdu do 48 hodín od zadržania. Ak prokurátor zistí dôvody väzby, súčasne s podaním obžaloby navrhne, aby bol obvinený vzatý do väzby. Na tento zrýchlený postup nadväzuje súdne konanie podľa § 348 TP, ktoré realizuje sudca pre prípravné konanie.

16 Ivor, J. a kol.: **Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie.** Bratislava : Iura Edition, 2010, 1049 s. ISBN 978-80-8078-309-9.

V súvislosti s prejavmi diváckeho násilia bol novelizáciou Trestného poriadku zákonom č. 93/2010 Z. z.,¹⁷ konkrétne ustanovenia § 248 ods. 1 TP, zavedený inštitút tzv. mobilných súdov. Ide o možnosť, ak je to vhodné a účelné, aby sa hlavné pojednávanie konalo priamo a bezodkladne na mieste, kde bol spáchaný prečin, s uplatnením skráteného vyšetovania (§ 203, § 204 TP). Teda aj na futbalovom štadióne. Tento postup však nemožno uplatniť v prípade, keď sú dané podmienky povinnej obhajoby podľa § 37 TP.

RESUMÉ

Divácke násilie – komparatívny prehľad anglickej a slovenskej legislatívy

Slovenská právna úprava v oblasti boja proti diváckemu násiliu je oproti anglickej legislatíve málo rozvinutá. Právny poriadok SR však obsahuje účinné inštitúty, ktoré dokážu, v prípade ich dôslednej aplikácie, eliminovať nepriaznivé následky tejto protiprávnej činnosti. Podľa zákona o športe je nedostatočné najmä uplatňovanie a dodržiavanie práv a povinností organizátora športového podujatia a usporiadateľov, ako i obce. V trestnoprávnej oblasti by jedným z možných riešení bolo zavedenie kvalifikovanej skutkovej podstaty „v súvislosti s konaním športového podujatia“ pri vybraných trestných činoch.

SUMMARY

Spectator Violence – Comparative Overview of English and Slovak Laws

Slovak laws, which apply to the fight against spectator violence, are – when compared to English legislation – less mature. However, there are some effective instruments in the Slovak legislation, which can (if applied consistently and rigidly) eliminate negative consequences of this illegal activity. The truth is that rights, duties and obligations of organizers of sport events as well as of municipalities are not sufficiently exercised and complied with. One of available solutions is to establish elements of a new crime with its own constituent parts, which would be a “crime committed in connection with a sport event”.

ZUSAMENFASSUNG

Zuschauergewalt – komparative Übersicht der englischen und der slowakischen Legislative

Die slowakische Rechtsregelung im Bereich der Zuschauergewaltbekämpfung ist gegenüber der englischen Rechtsregelung weniger entwickelt. Die Rechtsordnung der Slowakischen Republik enthält allerdings wirksame Instrumente, die bei einer konsequenten Anwendung die ungünstigen Folgen dieser gesetzwidrigen Handlung eliminieren können. Gemäß dem Gesetz über den Sport ist als unzureichend insbesondere die Geltendmachung und Einhaltung der Rechte und Pflichten durch die Veranstalter von Sportveranstaltungen und durch Gemeinden, zu betrachten. Im strafrechtlichen Bereich wäre eine der Lösungen die Einführung von qualifiziertem Tatbestand bei ausgewählten Straftaten „in Zusammenhang mit der Abhaltung einer Sportveranstaltung“.

17 Zákon č. 93/2010 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, nadobudol účinnosť 1. apríla 2010.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu českej republiky

Postupiteľnosť práva na zaplatenie preddavku na odmenu advokáta

Právo na zaplatenie preddavku na odmenu advokáta je pohľadávkou spôsobilou na postúpenie; § 525 ods. 1 Občianskeho zákonníka jej postúpeniu nebráni.

*(Rozsudok Najvyššieho súdu českej republiky
sp. zn. 29 Cdo 4594/2009 zo dňa 13. januára 2011)*

Dotknuté ustanovenia:

– § 525 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník – zákon o advokácii

V konaní o určenie pravosti pohľadávky s príslušenstvom vedenom na Krajskom súde v Plzni sa žalobkyňa domáhala určenia, že má voči úpadcovi pohľadávku vo výške 20 000 Kč. Žalobkyňa v konaní tvrdila, že v januári roku 2007 uzatvorila ako postupník s advokátom neskoršieho úpadcu ako postupiteľom zmluvu o postúpení pohľadávky, predmetom ktorej bolo postúpenie pohľadávky advokáta voči neskoršiemu úpadcovi vo výške 20 000 Kč z titulu nezaplatenej faktúry za právne služby. Advokát faktúrou vo výške 20 000 Kč vyúčtoval neskoršiemu úpadcovi preddavok na odmenu za právne služby poskytované v konaní pred súdom. Po vyhlásení konkurzu na majetok úpadcu žalobkyňa spornú pohľadávku prihlásila do konkurzného konania vedeného na majetok úpadcu, pričom správca konkurznej podstaty a konkurzní veriteľia (žalovaní v konaní) popreli pravosť pohľadávky žalobkyne.

Prvostupňový súd rozsudkom z 28. januára 2008 určil, že žalobkyňa má voči úpadcovi pohľadávku vo výške 20 000 Kč s právom na uspokojenie konkurzu. Na odvolanie žalovaných vrchný súd v Prahe ako súd odvolací rozsudkom z 14. 5. 2009 rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu v časti o určenie, že žalobkyňa má voči úpadcovi pohľadávku 20 000 Kč, zamietol. Odvolací súd dospel k záveru, že preddavok na odmenu advokáta nepredstavuje samostatnú pohľadávku, ale iba časť pohľadávky advokáta voči klientovi z titulu zákonného nároku na zaplatenie odmeny a hotových výdavkov advokáta od klienta, ktorého zastupuje na základe splnomocnenia. Podľa odvolacieho súdu je preddavok ako čiastočné plnenie možné od klienta požadovať vopred, ale právny nárok naň nie je možné samostatne vymáhať predtým, než advokátovi vznikne právny nárok na zaplatenie odmeny a hotových výdavkov, ktorý advokátovi vzniká až ukončením zastupovania na základe splnomocnenia, teda jeho zánikom. Odvolací súd zároveň s poukazom na § 525 Občianskeho zákonníka¹ konštatoval, že plnenie formou preddavku advokáta na jeho neskoršiu odmenu je samostatne neprevoditeľné, pretože plnenie do výšky požadovanej žalobou zaniká okamihom vzniku nároku na plnenie v súvislosti s ukončením zastupovania, teda zánikom splnomocnenia advokáta. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, v ktorom navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konania. Žalobkyňa poukazovala na to, že v predmetnej veci nešlo o zálohu, preddavok na faktúre (hoci tak bolo na faktúre uvedené), ale o čiastočnú odmenu za prevzatie veci a prípravu zastupovania v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) advokátskej tarify č. 177/1996 Sb.² Žalobkyňa považovala za nesprávny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého postúpeniu spornej pohľadávky bráni § 525 Občianskeho zákonníka. Podľa žalobkyne sa obsah záväzku postúpením pohľadávky nezmenil, predmetom postúpenia bola spôsobilá a určito

1 § 525 ods. 1 Občianskeho zákonníka:

„Postúpiť nemožno pohľadávku, ktorá zaniká najneskôr smrťou veriteľa alebo ktorej obsah by sa zmenou veriteľa zmenil. Postúpiť nemožno ani pohľadávku, pokiaľ nemôže byť postihnutá výkonom rozhodnutia“.

2 § 11 ods. 1 písm. a) advokátskej tarify č. 177/1996 Sb. o odmenách advokátov a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb:

„Mimozmluvná odmena náleží za každý z týchto úkonov právnej služby:

a) prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb“.

(Obdobne § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb:

„Odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny patrí za tieto úkony právnej služby:

a) prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby vrátane prvej porady s klientom.)

3 Obdobne § 14 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

**4 § 22 ods. 1 zákona
č. 85/1996 Sb.****o advokácii:**

„Advokácia sa vykonáva spravidla za odmenu; od klienta je možné žiadať primeranú zálohu“.

**(Obdobne § 24 ods. 1
zákona č. 586/2003 Z. z.****o advokácii:**

„Advokát poskytuje právne služby za odmenu a má právo požadovať za ne primeraný preddavok“.)

5 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 525/2004 zo dňa 19. 5. 2005.

**6 § 1 ods. 1 advokátskej
tarify č. 177/1996 Sb.
o odmenách advokátov
a náhradách advokátov
za poskytovanie právnych
služieb:**

„Odmena advokáta za poskytovanie právnych služieb sa riadi jeho zmluvou s klientom; ak nie je odmena advokáta takto určená, riadi sa ustanoveniami tejto vyhlášky o mimozmluvnej odmene“.

**(Obdobne § 1 ods. 2
vyhlášky č. 655/2004 Z. z.
o odmenách a náhradách
advokátov za poskytova-
nie právnych služieb:**

„Odmena advokáta sa určuje na základe dohody medzi advokátom a jeho klientom; ak nedôjde k dohode, na určenie odmeny advokáta sa použijú ustanovenia tejto vyhlášky o tarifnej odmene“.)

vymedzená pohľadávka. Žalobkyňa nesúhlasila ani s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého právny nárok na odmenu advokáta vzniká až v súvislosti s ukončením právneho zastupovania, poukazujúc na § 11 ods. 1 advokátskej tarify č. 177/1996 Sb.³

Žalovaní navrhovali dovolanie žalobkyne zamietnuť poukazujúc na správnosť napadnutého rozhodnutia.

Najvyšší súd Českej republiky ako súd dovolací napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel k záveru, podľa ktorého „právo na zaplatenie preddavku na odmenu advokáta (§ 22 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii)⁴ je pohľadávkou spôsobilou na postúpenie; ustanovenie § 525 ods. 1 Občianskeho zákonníka jej postúpeniu nebráni“.

Najvyšší súd konštatoval, že výkladom § 525 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého nie je možné okrem iného postúpiť pohľadávku, ktorej obsah by sa zmenou veriteľa zmenil, sa Najvyšší súd zaoberal už v rozsudku uverejnenom v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. 42/2006,⁵ v ktorom vysvetlil, že postúpením pohľadávky nevstupuje postupník vždy do celého obligačného vzťahu a v tej podobe, v akom vznikol a existoval v pôvodnom vzájomnom pomere postupiteľa a dlžníka, ale iba v rozsahu, v akom bol alebo mohol byť postup uskutočnený, t. j. v rozsahu postupovaného práva na plnenie. V uvedenom rozhodnutí Najvyšší súd posudzujúc pohľadávku na zaplatenie zúčtovateľnej zálohy na členský príspevok členom záujmového združenia právnických osôb dovodil, že predstavuje v dobe postupu existujúce právo veriteľa na peňažné plnenie patriace veriteľovi, ktorý s ňou môže disponovať a môže ju i postúpiť. Jej postúpenie nemôže zbaviť postupiteľa (záujmové združenie) povinnosti vykonať vyúčtovanie zálohy a v prípade stanovenia preplatku tento započítať na členský príspevok nasledujúceho roku, resp. v prípade stanovenia nedoplatku práva vymáhať túto ďalšiu pohľadávku voči dlžníkovi s možnosťou práva na zrušenie členstva dlžníka v prípade jeho nezaplatenia postupiteľovi, i keď právo na zaplatenie zálohy prešlo na nového veriteľa – postupníka. Uvedené závery treba podľa Najvyššieho súdu *mutatis mutandis* aplikovať i v prejednávanej veci. Podľa Najvyššieho súdu nie je možné súhlasiť ani s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého právny nárok na zaplatenie odmeny a hotových výdavkov advokáta vzniká až ukončením zastupovania na základe splnomocnenia. Právo na zaplatenie odmeny advokátovi vzniká podľa Najvyššieho súdu v súlade s uzatvorenou zmluvou o odmene a ak nie je uzavretá, vykonaním úkonu právnej služby, ako to vyplýva aj z § 22 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii a § 1 ods. 1 advokátskej tarify č. 177/1996 Sb.⁶ a ustanovení advokátskej tarify o mimozmluvnej odmene.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala:

Mgr. Zuzana Fabianová
advokátska koncipientka

Študenti práva hľadajú zamestnanie

Bc. Ján Putz

tel.: 0944 531 044

putzjan@gmail.com

Absolvent I. stupňa PF UK v Bratislave, t.č. študent

II. stupňa 5. ročníka externej formy odboru Právo s 2-ročnou praxou v odbore (dražobná spoločnosť – správca dražieb). Ovláda aktívne nemecký a anglický jazyk.

Zaujíma sa o prácu v advokátskej kancelárii v Bratislave.

Bc. Mária Balčiráková

tel.: 0948 501 233

maria.balcirakova@gmail.com

Absolventka I. stupňa PF Trnavskej univerzity, t.č. študentka

II. stupňa 5. roč. odboru Právo s 2-ročnou praxou v odbore (dražobná spoločnosť – asistent správcu dražieb). Ovláda aktívne nemčinu (Deutsches Sprachdiplom Niveaustufe C1 – 2008,

Všeobecná štátna skúška z NJ – 2008) a angličtinu na komunikačnej úrovni. Zaujíma sa o prácu v AK Bratislave.

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo SAK zasadalo 12. apríla 2012 s pokračovaním 13. apríla 2012 v hoteli Sitno vo Vyhniciach. Rokovanie viedol – vzhľadom na uznesenie P SAK č. 1/4/2012 ods. 2 z 3. apríla 2012 – podpredseda SAK JUDr. Hrežďovič, ktorý na úvod navrhol, aby sa voľba predsedu SAK konala 12. apríla 2012 po prerokovaní ostatných bodov zaradených do programu riadneho rokovania. Všetci prítomní členovia predsedníctva súhlasili s navrhnutou zmenou v programe. Následne určili za overovateľa zápisnice JUDr. Biroščakovú.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie JUDr. Popovca o výsledkoch stretnutí vedenia SAK s advokátmi Trnavského kraja, na ktorom sa zúčastnilo asi 30 advokátov a doplňujúce informácie JUDr. Hrežďoviča zo stretnutia s advokátmi Banskobystrického kraja, kde rezonovala kritika ustanovovania obhajcov povinnej obhajoby. Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** správy o stave súdnych konaní v statusových veciach a vo veciach vypratania kancelárskych priestorov v budove SAK v Bratislave, správu spoločnosti Legium s. r. o. o stave súdnych konaní v súvislosti s vymáhaním pohľadávok SAK.

Na zasadnutí sa zúčastnila zástupkyňa agentúry DEVON pani Gačková, ktorá informovala o finálnom stave priprav

Dňa advokácie. Predsedníctvo SAK **odsúhlasilo** informácie a predložený program Dňa advokácie 2012 a mediálnu kampaň agentúry DEVON k tejto udalosti.

V samostatnom bode sa členovia predsedníctva venovali legislatívnemu a mediálnemu plánu komunikácie P SAK na ďalšie obdobie a **vzali na vedomie** informáciu o mediálnej kampani k problému neoprávneného poskytovania právnych služieb.

JUDr. Kerecman predložil návrh spracovania publikácie a filmového materiálu s pracovným názvom *Advokácia v spomienkach advokátov*, ktorý by obsahoval rozhovory s vybranými advokátmi, ich životopismi a fotografiami. Členovia predsedníctva **schválili** predložený zámer a **poverili** JUDr. Popovca uzatvoriť zmluvu so Slovenským syndikátom novinárov so základnými charakteristikami vyplývajúcimi z predloženého materiálu podľa reálneho počtu respondentov.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie odboru medzinárodných vzťahov o aktivitách SAK v zahraničí a informáciu o príprave stretnutia predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy a spoločnom stretnutí s Českou advokátskou komorou, **schválilo** jarné termíny seminárov advokátskych koncipientov v roku 2013, **súhlasilo** s vymenovaním JUDr. Aleny Poláčkovej za členku skúšobnej komisie SAK so začlenením do VI. skúšobného senátu a **schválilo** JUDr. Petra Kalatu za nominanta SAK do Legislatívnej rady vlády.

Po prerokovaní všetkých bodov programu riadneho zasadnutia P SAK sa konala voľba nového predsedu SAK. **Za predsedu bol zvolený** JUDr. Ľubomír Hrežďovič a za nového podpredsedu SAK doc. JUDr. Radoslav Procházka.

Zasadnutie pokračovalo **13. apríla 2012** druhým rokovacím dňom, kedy P SAK zasadlo ako odvolací orgán a rozhodovalo o odvolaniach v disciplinárnych konaniach. Taktiež rokovalo o zápočtoch inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta, **prerokovalo** návrhy na pozastavenie výkonu advokácie, žiadosti súvisiace so zoznamami advokátskych koncipientov, advokátov a obchodných spoločností vedených komorou. Zasadnutie sa skončilo o 16.00 h.

Zapísala –no–

Pyta(j)te sa predsedníctva

Môže advokátsky koncipient vykonávať prax v inom mieste, ako je sídlo advokátskej kancelárie?

Podľa § 31 ods. 2 Advokátskeho poriadku prijatého konferenciou advokátov 19. júna 2010, tretej vety, výchova a prax advokátskeho koncipienta na výkon advokátskeho povolania je možná len v advokátskej kancelárii advokáta zamestnávajúceho advokátskeho koncipienta, pričom advokátsky koncipient môže vykonávať prax mimo sídla advokáta maximálne tri mesiace v roku. Z tejto úpravy vyplýva, že advokátsky koncipient musí vykonávať prax v sídle advokátskej kancelárie, iba vo výnimočných prípadoch a na maximálne obdobie troch mesiacov v roku môže byť vykonávaná mimo sídla advokátskej kancelárie.

Advokátsky koncipient hľadá zamestnanie

Mgr. Michal Füzy

Ružomberok

tel.: +421 944 305 915

michal.fuzy@gmail.com

Absolvent PF UPJŠ v Košiciach (2009). Má 1,5-ročnú prax ako advokátsky koncipient, pracoval ako radca na správe katastra. Má prax najmä v oblasti občianskeho, rodinného a obchodného práva. Ovláda prácu s PC, dohovoriť sa po nemecky, má vodičský preukaz skupiny B. Zaujímá sa o prácu v Bratislave alebo v Žilinskom kraji.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Prenášanie a odovzdávanie korešpondencie klientovi vo výkone väzby

Advokát, ktorý ako obhajca obvineného, ktorý je vo výkone väzby, mu odovzdá pri návšteve v priestoroch ústavu na výkon väzby na jeho žiadosť osobnú korešpondenciu bez súhlasu príslušných orgánov ústavu na výkon väzby, resp. orgánov činných v trestnom konaní v rozpore so zákonom o výkone väzby, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 2 ods. 4 Advokátskeho poriadku SAK.

Prenášanie a odovzdávanie hoci aj osobnej korešpondencie nevzťahujúcej sa k trestnému konaniu advokátom klientovi vo výkone väzby je porušením všeobecne záväzných predpisov vzťahujúcich sa na trestné konanie a výkon väzby, a to obzvlášť v prípade väzby z kolúzných dôvodov, kde hrozí zmarenie účelu trestného konania, a preto advokát je v zmysle § 18 ods. 1 zákona o advokácii povinný odmietnuť žiadosť klienta o doručenie takejto korešpondencie ako pokynu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

(Rozhodnutie Predsedníctva SAK z 25. júna 2009, sp. zn. P-20/09:1465:2008

Rozhodnutie V. disciplinárneho senátu SAK z 20. januára 2009, sp. zn. DS V.-75/08:1465/2008)

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení
- § 2 ods. 4 Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 16. júna 2010 v platnom znení
- § 20 ods. 3 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v platnom znení

Rozhodnutím V. disciplinárneho senátu SAK z 20. 1. 2009, sp. zn. DS V.-75/08:1465/2008 v spojení s rozhodnutím predsedníctva SAK z 25. 6. 2009, sp. zn. P-20/09:1465:2008 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

ako obhajca klienta odovzdal osobnú korešpondenciu obvinenému klientovi, ktorý bol vo výkone väzby, pričom k odovzdaniu osobnej korešpondencie došlo bez súhlasu príslušných orgánov ústavu na výkon väzby počas konzultácie v čase od 8.55 do 9.55 hod,

čím porušil

povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii¹ a § 2 ods. 4 Advokátskeho poriadku SAK,²

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c.) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **590,85 EUR**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet Slovenskej advokátskej komory paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **295,42 EUR** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revíznej komisie SAK podal proti disciplinárne obvinenému advokátovi návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutok uvedený vo výrokovvej časti rozhodnutia, ktorým sa mal advokát dopustiť závažného porušenia povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 2 ods. 4 Advokátskeho poriadku SAK.

Navrhovateľ v odôvodnení návrhu uviedol, že Slovenskej advokátskej komore bola uznesením príslušnej okresnej prokuratúry postúpená vec podnetu podaného na disciplinárne obvineného advokáta pre podozrenie zo spáchania zločinu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d.) Trestného zákona na prejednanie podľa § 197 ods. 1 písm. b.) Trestného poriadku, pretože nebol dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Pred podaním návrhu sa k veci vyjadril disciplinárne

obvinený advokát tak, že nepoprel, že sa skutok stal. Navrhovateľ ďalej poukázal na to, že tento postup advokáta bol v rozpore aj s § 20 ods. 3 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby,³ ktorý jasne určuje práva obvineného vo väzbe pri prijímaní korešpondencie, a preto porušením tohto ustanovenia advokát vystavil nielen seba, ale aj klienta nebezpečenstvu disciplinárneho postihu, čoho sa mal ako obhajca vyvarovať.

K návrhu na začatie disciplinárneho konania sa vyjadril disciplinárne obvinený písomným podaním, v ktorom potvrdil, že skutočne klientovi, ktorý bol vo väzbe okrem iného aj pre kolúzne dôvody, v priestoroch ústavu na výkon väzby odovzdal dva listy od jeho matky a priateľky, avšak podľa neho týmto konaním neporušil žiadne ustanovenie predpisov upravujúcich výkon advokácie. Na svoju obranu uviedol, že nešlo o korešpondenciu týkajúcu sa trestnej veci klienta, čo osobne pred jej odovzdaním skontroloval, preto nedošlo k zmareniu účelu trestného konania. Disciplinárne obvinený mal za to, že toto jeho konanie bolo v záujme klienta, ktorý bol väzobne stíhaný prvýkrát v živote, väzba mu spôsobovala bolesť a psychickú traumu, pričom vyšetrovateľ mal spôsobovať jeho klientovi komplikácie pri vybavovaní návštev príbuzných a pri posielaní osobnej korešpondencie. K tvrdenému porušeniu § 20 ods. 3 zákona o výkone väzby uviedol, že toto ustanovenie neupravuje žiadne práva a povinnosti advokáta a podľa jeho názoru záujem klienta prevyšoval za daných okolností nejaké formálne porušenia predmetného ustanovenia, ktoré má za účel zabrániť ovplyvňovaniu vyšetrovania, k čomu rozhodne obsahom korešpondencie nemohlo dôjsť, o čom svedčí aj to, že klient nebol v danej veci ani disciplinárne stíhaný. Na preukázanie týchto svojich tvrdení disciplinárne obvinený predložil čestné vyhlásenie klienta a pre prípad pochybností ho navrhol vypočuť.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že podaný návrh na začatie disciplinárneho konania je dôvodný a uznal disciplinárne obvineného za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s návrhom na začatie disciplinárneho konania, uložil mu peňažnú pokutu vo výške 590,85 EUR a povinnosť nahradiť paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške 295,42 Eur do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Proti rozhodnutiu disciplinárneho senátu podal disciplinárne obvinený v zákonnej lehote odvolanie, ktorým žiadal zmeniť napadnuté rozhodnutie v časti uloženého disciplinárneho opatrenia tak, aby bolo upustené od uloženia disciplinárneho opatrenia za disciplinárne previnenie, pretože mal za to, že na postup podľa § 59 ods. 3 zákona o advokácii boli splnené všetky zákonné podmienky s poukazom na okolností prípadu, ktoré uviedol už vo svojom písomnom vyjadrení k návrhu.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdiť.

Predsedsníctvo SAK svojím rozhodnutím z 25. júna 2009, sp. zn. P-20/09:1465:2008 podľa § 59 ods. 3 zákona o advokácii v spojení s § 32 Disciplinárneho poriadku SAK napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdilo.

Predsedsníctvo SAK po oboznámení sa s obsahom odvolania a napadnutého rozhodnutia dospel k nasledovným záverom:

Po dôkladnej analýze prípadu predsedsníctvo SAK prijalo jednoznačný záver, že konanie prebehlo v súlade so zákonom a vnútornými predpismi SAK a disciplinárny senát rozhodol vo veci zákonne a správne.

Predsedsníctvo SAK sa nestotožnilo s dôvodmi, ktoré na svoju obranu uviedol disciplinárne obvinený o neporušení povinností advokáta ako aj iných právnych noriem (zákon o výkone väzby, Trestný zákon a pod.). V konaní bolo jednoznačne preukázané, že klient disciplinárne obvineného sa nachádzal vo väzbe z dôvodov, ktoré mali preventívny obsah a najmä kolúzny obsah. Tento samotný fakt musí advokát v postavení obhajcu rešpektovať a mať na zreteli všetky skutočnosti, ktoré by mohli jeho konaním viesť k zmareniu účelu väzby a tým aj trestného konania. Prenášanie a odovzdávanie hoci aj osobnej korešpondencie, nevzťahujúcej sa na trestné konanie je porušením všeobecne záväzných predpisov vzťahujúcich sa na trestné konanie a výkon väzby.

Podľa názoru predsedsníctva SAK aj disciplinárne obvinený počas konania, resp. v jeho závere uznal porušenie svojich povinností, keď v samotnom odvolaní žiadal zmeniť rozhodnutie v časti uloženia disciplinárneho opatrenia, nie vo výroku o vine. Predsedsníctvo SAK sa s jeho návrhom nestotožnilo a uzavrelo, že disciplinárny senát zohľadnil všetky okolnosti veci, konkrétne skutočnosti v súvislosti s obsahom odovzdanej korešpondencie a postupom disciplinárne obvineného pri postupe klienta, a preto napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí“.

2 § 2 ods. 4 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát nesmie prijať poverenie, ktoré by znižovalo dôstojnosť advokátskeho stavu a smie použiť len prostriedky, ktoré sú v súlade so všeobecne záväznými predpismi, dobrými mravmi a zásadami slušného správania sa“.

3 § 20 ods. 3 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby:

„Obvinený v kolúznej väzbe prijíma a odosiela korešpondenciu prostredníctvom orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu okrem korešpondencie uvedenej v odseku 4“.

*Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka*

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

DEŇ ADVOKÁCIE

Predsedníctvo SAK sa rozhodlo pripomínať si prijatie zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii, ktorým boli po dlhých rokoch reštrikcií zakotvené zásady slobodného výkonu advokátskeho povolania a tento dôležitý míľnik každoročne spájať s Dňom advokácie. Tohtoročné oslavy sa konali vo veľkolepejšom štýle a deň pred slávnostným odovzďávaním pamätných plakiet vybratým advokátom bol v budove SAK Deň otvorených dverí a v poradí už V. ročník Šachového turnaja ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA 2012 s podtitulom Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu. (Bližšie k podujatiu si prečítate v budúcom čísle bulletinu)

Deň otvorených dverí SAK

Vo štvrtok 26. apríla 2012 sa v sídle Slovenskej advokátskej komory uskutočnil v poradí prvý Deň otvorených dverí SAK. Dvere boli symbolicky otvorené deň pred dvadsiatym druhým výročím prijatia novodobého zákona o advokácii, ktorý bol schválený dňa 27. 4. 1990 a následne uverejnený ako zákon SNR č. 132/1990 Zb. o advokácii. Zmyslom tohto podujatia bolo sprístupnenie a priblíženie činnosti SAK, a advokácie ako takej, médiám a širokej laickej verejnosti.

Z hľadiska obsahu a tematického zamerania boli ťažiskovými štyri samostatné prednášky pre verejnosť.

Deň otvorených dverí SAK slávnostne otvoril a prvú prednášku o postavení a úlohách advokácie a advokátov v spoločnosti predniesol predseda SAK JUDr. Ľubomír Hreždovič (na fotografii hore). JUDr. Rudolf Manik, PhD. (dole),

člen pracovnej skupiny SAK pre históriu advokácie, vystúpil s prednáškou na tému *História advokácie na Slovensku*. Blok dopoludňajších prednášok uzatvárala prednáška členky predsedníctva SAK JUDr. Márie Chrenkovej a JUDr. Beáty Kaprinayovej (dole) o advokátskej etike a o otázkach súvi-

siacich s advokátskou praxou. Počas prednášok sa v auditóriu striedali predovšetkým študenti maturitných ročníkov bratislavských stredných škôl, čomu bol vhodne prispôsobený aj odborný výklad. Študentov zaujímali aj zárobky advokátov a ich uplatnenie v praxi.

V priebehu dňa využilo 29 občanov bezplatné právne poradenstvo, ktoré zabezpečovali advokáti JUDr. Peter Kerrecman, PhD., JUDr. Štefan Ondriš a popoludní sa pridala Mgr. Peter Serina. Ľudia si najčastejšie pýtali právne rady v otázkach pracovného práva, dedičského konania a reštitúcií a občianskoprávných sporov. Prostredníctvom propagačných materiálov boli verejnosti k dispozícii informácie o činnosti SAK, o jej vnútornej štruktúre a orgánoch. Podujatie sa stretlo s celkovo pozitívnym ohlasom a bolo ideálnou predzvesťou Dňa advokácie.

–fs– Foto Marcela Tóthová

Gala večer v Redute

Slávnostný gala večer v Redute otvoril predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Ľubomír Hreždovič, ktorý privítal vyše 130 hostí a poďakoval všetkým, ktorí prijali pozvanie a merali dlhú cestu z rôznych končín Slovenska, aby sa mohli osobne zúčastniť na slávnostnom odovzdaní cien, ktoré predsedníctvo SAK nevníma iba ako vyslovenie individuálnej vďaky za celoživotné dielo, ale aj ako vyjadrenie pocty celému advokátskemu stavu.

Na úvod pripomenul, že predsedníctvo SAK sa minulý rok pri príležitosti 21. výročia slobodnej advokácie rozhodlo založiť tradíciu Dňa advokácie a oceniť advokátov, ktorí prispejú k dobrému menu advokátskeho stavu v spoločnosti.

„Na Slovensku doteraz chýbalo ocenenie, ktoré by uznalo prínos práce advokátov a zároveň motivovalo mladšiu generáciu. Advokáti o svojej práci hovoriť nesmú. Jedinou možnou reklamou v našej profesii je dobre vykonaná práca. A práve tú chceme dnes oceniť.“

V spoločnosti JUDr. Antona Blahu, ktorý získal ocenenie minulý rok, pozval ocenených advokátov jednotlivo na pódium, kde odzneli ich stručné pracovné životopisy a odovzdal im pamätné plakety.

Za ocenených sa prihovril JUDr. Štefan Detvai, ktorý pripomenul, že každý z ocenených väčšinu svojho pracovného života prežil v advokácii. Mnohí jej zasvätili celý život.

Spájajú nás aj spoločné a do istej miery rovnaké spomienky, ktoré vystihujú podstatu advokátskeho povolania a ktoré slovami zvečnil spisovateľ a advokát Honoré de Balzac vo výroku: „Tak, ako lekár nedáva chorému najavo svoje obavy, aj advokát ukazuje klientovi tvár plnú nádeje.“ Lahodiace slová, vystihujúce námahu, ale zároveň krásu povolania, ktoré vnímame a prezentujeme ako poslanie.

Často počujeme názory iných, ale aj samotných advokátov, že advokácia sa mení, že dnes je už iná, že sa stáva podnikaním na trhu právnych služieb. Žiaľ, takýto pohľad prichádzajúci zvonka si našiel nasledovníkov aj u nás v advokácii a prejavil sa v spôsobe ich výkonu povolania. Čelíme situáciám, kedy sa vo vzťahoch stráca vzájomná úcta či slušnosť, o absencii noblesy už ani nehovoriac. Viem, žijeme v slobodnej dobe, vykonávame slobodné povolanie, každý má právo na názor a nikomu nemožno vnucovať názor iného.

Dovoľte mi v mene kolegov, ktorých advokácia profesijne sprevádza dlhú dobu a ktorí prežívajú zmeny politických a spoločenských podmienok, vysloviť názor, že bez ohľadu na politický kontext a podmienky výkonu povolania, ktoré boli mnohokrát ťažšie ako dnes, zostala podstata nášho po-

volania – snaha pomáhať iným, ktorí sa na nás obrátili, zmenami nedotknutá. Nepamätám si obdobie, ktoré tak prialo advokácii ako dnešok. Táto skutočnosť potvrdzuje elementárnu zákonitosť vývoja, že čím väčšia demokracia, tým väčší priestor na ochranu a presadzovanie práv jednotlivca (a naopak). Nikdy nebolo u nás toľko advokátov ako dnes. Demokracia sa v našich podmienkach konečne udomácnila, žiaľ, niektorí advokáti si ju mylia s liberalizmom. V advokácii vidia len prostriedok, formu na podnikanie a v takomto duchu sa nesie výkon povolania v ich podaní. Napriek všetkému som však presvedčený, že väčšina z nás cíti esenciu advokátskeho povolania a že aj keď je naším chlebíkom každodenným, zároveň stelesňuje poslanie pomáhať iným.

Dnešné ocenenie vnímame ako poctu našej doterajšej práci. Želáme si, aby advokácia zostala naďalej nezávislá, výkon povolania slobodný a aby si zachovala atribút poslania aj pre nasledujúce generácie advokátov.

V mene nás všetkých ďakujem za pocit advokátskej spolupatričnosti, za vzácnosť okamihu a za ocenenie, ktoré si každý uchová.

Riaditeľka Domova pre seniorov v Komárne
pani Hervayová preberá cenu pre dr. Lányiho

V závere „pracovnej“ časti večera prečítal podpredseda SAK doc. JUDr. Radoslav Procházka (na fotografii) príhovor prof. JUDr. Pavla Holländera, podpredsedu Ústavného súdu ČR, ktorý sa na gala večere nemohol zo zdravotných dôvodov zúčastniť, ale sprítomnil sa všetkým slovami:

Vážené dámy, vážení páni, pripadla na mňa úloha preklenúť v priebehu dnešného gala večera oblúk medzi peknou hudbou a očakávaním kulinárskeho zážitku. Nemajúc v tejto situácii odvahu vybočiť z tejto línie právnickým zamyslením, pokúsím sa aspoň o kompromis: neopustiť krásu umenia, zahľadieť sa ale do nej hodnotou práva.

JUDr. Štefan LÁNYI

(*24. 7. 1912) **V júli sa dožíva okrúhleho jubilea 100 rokov.** Absolvoval Právnickú fakultu na Karlovej univerzite v Prahe, kde bol v r. 1936 promován za doktora práv. Následne bol advokátskym koncipientom v Zlatých Moravciach, neskôr v Komárne, kde pôsobil až do roku 1982, kedy ako 70-ročný odišiel do dôchodku. Neskôr, ako 78-ročný, požiadal o opätovné zapísanie do zoznamu advokátov.

Počas advokátskej praxe pôsobil vo všetkých právnych odvetviach, no v poslednom období sa venoval najmä obchodnému právu a nehnuteľnostiam. Ovláda aktívne nemecký a maďarský jazyk, ktorý vo svojej praxi ustavične používal. S advokátskou činnosťou skončil v roku 2000 vo veku 88 rokov.

JUDr. Ivan BOROVSÝ

(*13. 4. 1938) Po ukončení vysokoškolského právnického vzdelania pracuje až dodnes ako vyhľadávaný a uznávaný advokát v Leviciach. Do advokátskej praxe nastúpil v roku 1961. Jeho školiteľom bol doktor práv Kazimír Bazovský, na ktorého s úctou spomína. Jeho kariérna dráha je pevné spätá s mnohými nezabudnuteľnými kolegami i učiteľmi, tu nezabúda na doktora Čendulu, doktora Trombauera z Liptovského Mikuláša a doktora Vaša z Levíc. Vo svojej doterajšej dlhoročnej advokátskej praxi sa venoval snáď všetkým právnym odvetviám. V súčasnosti uprednostňuje občianske právo, predovšetkým zmluvnú agendu.

JUDr. Štefan DETVAI

(*17. 12. 1945) Po absolvovaní vysokoškolského právnického vzdelania pracoval v Advokátskej poradni v Bratislave. V r. 1990 bol zvolený za predsedu Slovenskej advokátskej komory, kde zotrval 20 rokov. Zaslúžil sa o zachovanie nezávislosti advokácie a v r. 2003 tiež o prijatie zákona zlučujúceho Komoru komerčných právnikov a Slovenskú advokátsku komoru. Aktívne pracoval na tvorbe zák. č. 132/90 Zb. o advokácii. Pod jeho vedením bola realizovaná i výstavba budovy SAK. V roku 2011 mu bolo udelené vysoké maďarské štátne vyznamenanie Zlatý zaslúžilý kríž za dobrú spoluprácu na pôde Maďarského veľvyslanectva v Bratislave. JUDr. Detvai je vyhľadávaný advokát, ktorý sa venuje výchove advokátskych koncipientov. Dosiť je aktívny v prednáškach z advokátskej etiky a zároveň preveruje vedomosti adeptov na povolanie advokáta z trestného práva pri advokátskych skúškach.

Slávnostné oceňovanie kolegov poctil prítomnosťou aj minister spravodlivosti Tomáš Borec (vpravo) s manželkou Petrou. Vľavo predseda SAK Lubomír Hreždovič →

Podpredsedníčka NR SR Jana Laššáková s prof. Petrom Vojčíkom →→

Dr. Kerecman, Váš vážený kolega, v prvých troch číslach tohtoročného Bulletinu slovenskej advokácie uverejnil stať – esej „Advokát Janko Jesenský a advokáti v jeho diele“. Áno, Jesenský bol jedným z mála slovenských spisovateľov, dôverne poznajúci právnické prostredie, pasáže z jeho románu *Demokrati*, venované postavám advokátov, ilustrujú jeho zmysel pre vtip i jeho presný postreh.

Umenie a právo, umenie a právna veda – kde leží ich prienik a kde ich rozdiel? Prienikom sa často stáva hodnota, výsek života ľudí, ktorými sa zaoberajú. Umenie nemôže nahradiť vedu, veda je systematickým a systematizujúcim pozná-

vaním, utváraním pojmov, prenikaním do vnútorných väzieb. Umenie je ale iskrou, má schopnosť silou blesku vystihnúť v symbole, skratke, irónii, či myšlienkovvej hĺbke tú najpodstatnejšiu z podstat.

V svetovej literatúre sa stáva významnou témou problematika súdneho procesu, s ním spojených postáv, s ním spojeného konfliktu. Kľúčová osobnosť právnej vedy 19. storočia, Rudolf von Jhering, prichádza s originálnou interpretáciou Shylockovej postavy v Shakespearovom „Kupcovi benátskom“. Okrem toho, táto interpretácia je pre neho inšpiráciou na formulovanie kľúčovej tézy jeho slávnej knihy „Boj za

Cenu prevzal syn Libor Hetmer

prom. práv. Zdeněk HETMER

(*23. 4. 1933) Po ukončení vysokoškolského právnického vzdelania zasvätil svoj život advokácii. Počas jeho aktívnej advokátskej praxe bol dlhoročným vedúcim Advokátskej poradne v Nitre. Pracoval aj na poste člena výboru Krajského združenia advokátov v Bratislave. Rok 1990 ho priviedol k práci advokáta v Nitre, kde pôsobil ako uznávaný advokát do roku 2005.

JUDr. Roman HOŠOVSKÝ

(*8. 4. 1938) Po skončení Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave nastúpil do rezortu prokuratúry. Do roku 1991 pracoval na Okresných prokuratúrach v Košiciach, Spišskej Novej Vsi a Poprade a od roku 1975 na Generálnej prokuratúre v Bratislave. Od roku 1991 pracuje ako advokát. Venuje sa civilnej agende, najmä občianskoprávnym veciam, ale aj agende verejnej správy a ústavného práva. Momentálne vkladá svoju snahu do ukončenia starých prípadov svojich klientov. V Slovenskej advokátskej komore bol činný aj ako člen skúšobnej komisie a revíznej komisie. Je aktívnym členom redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie.

JUDr. Viera ČÁPOVÁ

(17. 1. 1941) Po absolvovaní vysokoškolského vzdelania, ktoré nadobudla na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, začala pracovať ako advokátka v Martine. Počas advokátskej praxe prešla viacerými funkciami: dvadsať rokov viedla ako vedúca Advokátsku poradňu v Martine a rovnako dlhý čas pôsobila aj ako členka bývalého Krajského združenia advokátov v Banskej Bystrici. Pôsobí ako advokátka v Martine. Vo svojej praxi sa venuje najširšej škále právnych odvetví, momentálne však uprednostňuje občianske právo.

←← Kolegovia zľava: Štefan Detvai, Ladislav Udvaros, Štefan Ondriš, Milan Valašik, Ján Smetana a Pavol Erben

← Podpredseda SAK, Jozef Olej a námestník generálneho prokurátora Ctibor Košťál

→ Štátna tajomníčka MS SR Monika Jankovská v spoločnosti podpredsedu ČAK Petra Poledníka, Jozefa Oleja a prof. Milana Čiča

právo“, tézy, ktorá je všadeprítomná práve vo Vašej, advokátskej profesii: „Cieľom práva je pokoj, prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa je však boj ... Všetko právo na svete bolo vybojované, o každý dôležitý princíp bolo treba bojovať s tými, ktorí mu odporovali ... Právo nie je pojem, ale živá sila. Preto bohyňa spravodlivosti, ktorá drží v jednej ruke váhy, ktorými právo váži, má v druhej ruke meč, aby ho ubránila. Meč bez váh predstavuje holé násilie, váhy bez meča symbolizujú bezmocnosť práva. Oboje patrí k sebe a dokonalý právny stav je iba tam, kde sila, s akou spravodlivosť vládne mečom, sa vyrovná zručnosti, s akou vie zaobchádzať s váhami.

Hodnota spravodlivosti je veľkou témou slovenského romantizmu: je prítomná v Kollárovej „Slávy dcére“, je prítomná v Dobšinského „Prostonárodných slovenských povestiach“ v jeho rozprávke „Múdra dcéra“. V slovenskej literatúre prvej polovice 20. storočia sú právnici skôr len pitoresknými posta-

vami, počínajúc rokmi šesťdesiatymi sa v nej začína umelecky vyjavovať dramatickosť právneho prostredia: Spomeňme knihu reportáží Romana Kaliského, „Obžalovaný, vstaňte!“, novely Jána Johanidesa „Trestajúci zločin“, „Zločin plachej lesbičky“, „Kocúr a zimný človek“ či román Dušana Mitanu „Koniec hry“. Súdna dráma sa objavuje i v slovenskom filme. Slávna éra rokov šesťdesiatych prináša vynikajúce filmové spracovanie scenára dramatika Petra Karvaša „Sedem svedkov“ režisérom Petrom Solanom, film Jána Kádara a Elmara Klosa „Obžalovaný“, spojený s hereckou osobnosťou Vladimíra Müllera, či vynikajúcu adaptáciu slávnej hry Reginalda Rosea, „Dvanásť nahnevaných mužov“ v réžii Miloša Pietora, v ktorej titulnú úlohu stvárnil Ivan Mistrík.

V jednom z rozhovorov Friedrich Dürrenmatt na okraj svojej divadelnej hry „Návšteva starej dámy“ poznamenáva: „Umenie, predovšetkým dramatické, musí vychádzať z kon-

JUDr. Danica OKRUCKÁ

(*3. 7. 1940) Po absolvovaní strednej školy v roku 1957 našla zamestnanie v Advokátskej poradni v Trenčíne ako administratívna pracovníčka. Keď došlo k politickému „otepleniu“, prihlásila sa na diaľkové štúdium práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Štúdium skončila v roku 1970. Advokátsku skúšku zložila v roku 1972. Momentálne pôsobí ako vyhľadávaná a uznávaná advokátka v Trenčíne.

JUDr. Ján SMETANA

(*9. 8. 1946) Po absolvovaní vysokoškolského vzdelania v odbore právo začal v roku 1970 pracovať najskôr v Advokátskej poradni č. 2 v Bratislave, kde bol jeho školiteľom mimoriadne erudovaný právnik – pán doktor Elan, ktorý ho ešte ako advokátskeho koncipienta viedol k pozitívnemu vzťahu ku klientom. V Advokátskej poradni neskôr zastával funkciu vedúceho. Po čase sa presťahoval do Banskej Bystrice, kde sa stal predsedom Krajského združenia advokátov. Od roku 1990 pôsobí ako advokát v Banskej Bystrici. Je aktívnym členom skúšobnej komisie Slovenskej advokátskej komory, kde skúša trestné právo.

JUDr. Rastislav STRAKA

(*7. 1. 1941) Do advokácie nastúpil v roku 1966 do Advokátskej kancelárie v Poprade. Jeho školiteľom na samom začiatku kariéry bol JUDr. Ján Studenka. V rokoch 1968 – 72 bol vedúci advokátskej poradne v Starej Ľubovni. Od novembra 1989 bol členom výboru Krajského združenia advokátov v Košiciach, následne pracoval ako predseda revíznej komisie SAK, v r. 1993 – 2007 bol členom predsedníctva SAK. Od roku 2007 až dosiaľ je členom revíznej komisie SAK. Pôsobí aj vo funkcii regionálneho zástupcu pre Prešovský kraj. Po mnohé roky je členom skúšobnej komisie na advokátske skúšky a preveruje vedomosti zo správneho a daňového práva.

štelácií, v ktorých je človek nútený odpovedať na otázky svedomia. Kantov kategorický imperatív sa stal spoločenskou, všeobecnou úlohou... Devízou už nie je: Som dobrý. Devízou je: Ostatní sú predsa tiež zlí... Pretože publiku nemožno predpisovať, ako má myslieť a cítiť, treba vytvárať konštelácie, v ktorých je obsiahnutá výzva.“

Je tento účel obmedzený na umenie? Som presvedčený, že to tak nie je. O „vytváranie konštelácií, v ktorých je obsiahnutá výzva“ sa usiluje a musí usilovať i právo, sa usilujú a musia usilovať svojím odborným pôsobením a svojím životom i právnici. Dôkazom toho sú aj vážení, dnešný večer Vami ocenení, kolegovia.

Celým večerom sprevádzal moderátor Matej Cífra Sajfa a do neskorého večera zneli melódie Bratislava Hot Serenaders. Dôstojne vyzdobené priestory Café Reduta prispeli k slávnostnému koloritu podujatia.

Foto Katarína Obermanová

JUDr. Peter ŽILINČAN

(*8. 10. 1940) Rozhodol sa študovať advokáciu v r. 1957 po vzore svojho strýka. Po skončení právnickej fakulty získal umiestnenku do krajského združenia advokátov v Banskej Bystrici, kam nastúpil v r. 1962. Jeho prvým a nezabudnuteľným školiteľom bol dr. Lovrant. Učil sa od dr. Bazovského a dr. Peťku a od školiteľov dr. Kresánka, dr. Vámoša a dr. Kubánskeho, ktorý bol podľa jeho slov knižný fenomén. Po absolvovaní vysokoškolského právnického vzdelania pracoval v advokácii až do r. 2010 v Trenčíne, kedy odišiel do dôchodku. Po mnohé roky v advokácii sa venoval všetkým právnym odvetviam, ale uprednostňoval trestné, neskôr občianske a obchodné právo. Aktívne pomáhal aj pri tvorbe a prijatí zákona SNR č. 132/90 Zb. o advokácii.

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 3/2012 českého *Bulletinu advokacie*

V **Úvodníku** člen predstavenstva ČAK JUDr. David Uhlří venuje priestor novému českému Občianskemu zákonníku, ktorý podpísal prezident ČR 20. februára 2012 a ktorý nadobudne účinnosť 1. januára 2014.

Číslo obsahuje informáciu o XX. konferencii Karlovarské právnické dni, ktorá sa bude konať 7. – 9. 6. 2012 v Karlových Varoch a pri tejto príležitosti obsahuje aj anketový lístok o najlepšom český, resp. slovenský právnický časopis.

V rámci **Aktualít** pokračuje seriál o dátových schránkach venovaný tentoraz prihláseniu do dátovej schránky, jej nastaveniu a samotnému používaniu, ktoré zahŕňa vytvorenie a odoslanie novej správy, prijatie a prečítanie novej správy a overenie pravosti dátovej správy. V oblasti zápisov do zoznamu advokátskych koncipientov obsahuje číslo informáciu o rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR č. j. 32 Cdo 583/2010-58 z 25. januára 2012, ktoré potvrdilo, že Policajná akadémia v Prahe nie je vysokou školou zameranou na štúdium práva a výchovu právnikov vo všetkých odboroch práva v celom rozsahu každého právneho odboru, ale ide o vysokú školu zameranú na vzdelanie v iných profesiách. Podľa odôvodnenia rozsudku Česká advokátska komora, ako subjekt zodpovedný za posudzovanie žiadostí o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov a do zoznamov advokátov má legítimne právo strážiť úroveň vzdelania uchádzačov o zápis.

Rubrika **Z advokácie** sa venuje niektorým aspektom rámcovej poisťovnej zmluvy uzavretej ČAK a partnerskou poisťovňou na účel hromadného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom povolania. Podľa uverejnenej právnej vety rozhodnutia kárneho senátu kárnej komisie ČAK zo 14. júna 2011, sp. zn. K 35/2011 „*ide o závažné porušenie povinnosti advokáta, ak po uzavretí zmluvy o poskytovaní právnych služieb a prevzatí zálohy ostane nečinný, a po skončení tejto zmluvy zálohu nevyúčtuje*“. Periodikum prináša aj stručnú správu zo zasadnutia predstavenstva ČAK konaného 16. – 17. januára 2012, informáciu o priebehu advokátskych skúšok a skúšok spôsobilosti v 2. polroku roku 2011.

V časti **Z Európy** sú obsiahnuté informácie od zástupcov Českej advokátskej komory v medzinárodných organizáciách, konkrétne IBA, UIA, FBE, ECBA a AIJA.

Výber z judikatúry obsahuje rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR z 30. 9. 2011, sp. zn. 8 Afs 31/2011 z oblasti verejného obstarávania právnych služieb, podľa ktorého právnej vety „*poskytovanie právnych služieb predstavuje jediný komplexný druh plnenia, ktorý, hoci dojednaný vo viacerých zmluvách, tvorí predmet jedinej verejnej zákazky. Charakter verejnej zákazky treba posudzovať podľa okolností prí-*

padu a podľa časovej, miestnej a vecnej súvislosti. Odbornosťou uchádzača nemôže byť vymedzený predmet verejnej zákazky, ide o hodnotiace kritérium pre výber uchádzača. Zadávanie verejných zákazok musí byť ovládané zásadou hospodárnosti, transparentnosti a nediskriminácie. Tieto zásady platia aj pre zákazky, ktoré nedosiahli finančný limit podľa zákona o verejných zákazkách“. Číslo sa venuje rozsudku Najvyššieho súdu ČR z 25. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1713/2008, judikujúcemu odškodnenie úrazov chodcov na neupratanom chodníku, rozsudku Najvyššieho správneho súdu z 30. marca 2011, č. j. As 21/2011-52, judikujúceho nevedomosť prevádzkovateľa vozidla o totožnosti vodiča vozidla, rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky z 27. júna 2011, sp. zn. 33 Cdo 702/2010, judikujúceho darovanie vkladnej knižky a uzneseniu Vrchného súdu v Prahe z 25. augusta 2011, č. j. MSPH 88 INS2030/2009, 1VSPH 926/2011-B-59 k transparentnosti insolvenčného konania.

V časti **Z odbornej literatúry** Bulletin českej advokácie uverejňuje recenzie publikácií, knihy *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou* autorov Jiří Jelínek, Jiří Herczeg a knihy *Přehled judikatury z oblasti samosprávy (územní a profesní)* autora Milana Podhrázkého. Z iných právnických periodik sú uverejnené rešerš článku JUDr. Martiny Karhanovej *Podpis, jeho forma a umístění jako podstatná náležitost právních úkonů (zejména závětí) ve světle judikatury* uverejneného v časopise *Právní rozhledy* č. 20/2011, rešerš článku *Předběžné opatření ve sporech z nekalé soutěže* autorky JUDr. Dany Ondrejovej, PhD., uverejneného v *Obchodněprávní revue* č. 10/2011, rešerš článku prof. JUDr. Naděždy Rozehnalovej *Návrh zákona o mezinárodním právu soukromém – dopady do obchodní oblasti*, uverejneného v časopise *Obchodněprávní revue* č. 10/2011, a rešerš článku JUDr. Lenky Řehákovéj *Institut zproštění povinnosti mlčanlivosti advokáta klientom*, uverejneného v časopise *Právní rozhledy* č. 11/2011.

Informácie a zaujímavosti prinášajú víťaznú prácu kategórie *Talent roku* súťaže *Právník roku 2011* autora Michala Majchráka *Hromadné vymáhání pohľadávok – na pomezí práva, spravodlivosti a businessu*, informáciu o **seminári na tému** *Ústavné sťažnosti a regulácia internetového práva v ČR a vo Francúzsku*, konaného 19. 12. 2011 a *VIII. konferencii o historii advokacie* a program plánovaných vzdelávacích podujatí.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

JUDr. Petr Hrachovec

Desať rokov dovolania podľa trestného poriadku (2. časť)
Príspevok je pokračovaním článku uverejneného v čísle 1 – 2/2012 Bulletinu advokacie. Autor sa venuje dôvodom dovolania, obsahu dovolania a späť vzatiu dovolania. V závere konštatuje, že kvalifikované podanie dovolania vyžaduje od obhajcu mimoriadne odborné nároky. Snahou autora je prispieť k tomu, aby si obhajcovia dokázali utvoriť konkrétnu predstavu o tom, čo sa od nich v súvislosti s dovolaním vyžaduje.

Mgr. et Mgr. Jan Parma

Zaisťovací prevod práva v judikatúre

Autor článku reaguje na rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávného a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR z 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, pričom sa zameriava na to, ako na toto rozhodnutie zareagovali ďalšie súdy. Zaoberá sa skutočnosťou, že zmluvy o zaisťovacom prevode práva sú často skúmané v insolvenčných konaniach, v konaniach o žalobách na určenie vlastníckeho práva, ako aj v iných konaniach, k čomu uvádza konkrétne rozhodnutia súdov. Konštatuje, že súdy majú vedomosť o vyššie citovanom judikáte Najvyššieho súdu ČR, nie všetky sa ním vždy riadia, často ho svojimi rozhodnutiami upravujú a rozširujú.

JUDr. Tomáš Plíhal

Niekoľko postrehov k dozornej rade v spoločnosti s ručením obmedzeným

Príspevok sa venuje dozornej rade ako orgánu v českom právnom poriadku, až na výnimky, zriaďovanému v spoločnostiach s ručením obmedzeným fakultatívne, na základe rozhodnutia spoločníkov. Venuje sa formálnym náležitostiam zriadenia dozornej rady, jej úlohám. Zaoberá sa tiež prípadom, kedy spoločnosť má v spoločenskej zmluve zriadenie dozornej rady upravené, nedošlo však k jej obsadeniu, resp. doplneniu, čo by v odôvodnených prípadoch mohlo viesť až k zrušeniu spoločnosti s likvidáciou.

JUDr. Oldřich Řeháček

Právnické osoby ako osoby navzájom si blízke

Článok reaguje na nedávne rozhodnutia Vrchného súdu v Prahe, ktoré podľa autora znamenajú ďalšie významné rozšírenie pojmu *blízka osoba* tak v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka, ako aj § 196a Obchodného zákonníka (oba v českom právnom poriadku). Jedná sa o rozhodnutie z 19. mája

2011, sp. zn. 88 ICM 1193/2010 (MSPH 88 INS 3636/2010, 102 VSPH 4/2011-60) a rozhodnutie z 18. apríla 2011, sp. zn. MSPH 99 INS 4962/2009, 3 VSPH 418/2011-B-54. V závere autor vyslovuje presvedčenie, že obe rozhodnutia vo vzájomnej väzbe dávajú podklad na záver, že dve právnické osoby môžu byť za určitých okolností osobami blízkymi nielen v zmysle ust. § 196a Obchodného zákonníka, ale tiež v zmysle ust. § 116 Občianskeho zákonníka, a to nielen v prípade zhody ich personálneho substrátu, ale tiež v prípade jeho vzájomnej blízkosti.

JUDr. Ladislav Louza

Skončenie pracovného pomeru po novele Zákonníka práce

Autor v príspevku reaguje na novelu Zákonníka práce, vykonanú zákonom č. 365/2011 Sb. s účinnosťou od 1. 1. 2012, upozorňuje na výpovedný dôvod, podľa ktorého môže zamestnávateľ dať zamestnancovi výpoveď, ak tento obzvlášť hrubým spôsobom porušuje režim dočasne práce neschopného poistenca, venuje sa súvisiacej možnosti zamestnávateľa vykonávať kontrolu dodržiavania liečebného režimu a povinnosti, resp. oprávneniam zamestnávateľa v prípade zistenia porušovania liečebného režimu. V ďalšom texte autor upriamuje pozornosť na výpoveď pre podstatné zhoršenie pracovných podmienok, zmeny pri dohode o skončení pracovného pomeru, moderačné právo súdu na návrh zamestnávateľa v prípade priznávania náhrady mzdy alebo platu pri neplatne zrušenom pracovnom pomere. Zaoberá sa aj zmenami v úprave zákazu výpovede a porušení pracovných povinností bez nároku na ochranu.

Spracoval: **JUDr. Peter Kalata**
kancelária SAK

Pozvánka

na jubilejnú XX. konferenciu

Karlovarské právnické dni

ktorá sa koná 7. – 9. júna 2012 v Hoteli Thermal v Karlových Varoch

Organizátori sa pri príprave konferencie zamysleli nad tým, že vývoj práva sa v mnohých ohľadoch vo všeobecnosti odvíja cestou jeho detailnejšej a výslovnejšej úpravy. Akoby sa pri posudzovaní a riešení problémov podľa základných princípov práva zužoval priestor pre samostatné myslenie bez toho, aby mal zákonodarca takýto zámer. Logickým a očakávateľným rizikom je častejšia iba formálna interpretácia zákona odporujúca jeho zmyslu a účelu. Prednášajúci si preto sami zvolili problematiku, ktorú považujú za vysoko aktuálnu a ku ktorej cítia potrebu určitým spôsobom sa vyjadriť, či vyvolať odbornú diskusiu.

Program XX. konferencie sa bude niesť v znamení princípu *effet utile*, demonštrovaného na rôznych prípadoch a v rôznych právnych oblastiach a krajinách, kde práve judikatúra ESD má mať v značnej miere zjednocujúci prístup a náhľad. **Na základe rozhodnutia predsedníctva KJT slovenskí advokáti majú zľavu 25 % z ceny účastníckeho poplatku.** Všetky informácie nájdete na stránke www.kjt.cz.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Informácie o výkone advokácie a reklama – k otázke premlčania disciplinárneho previnenia pri trvajúcom delikte

- 1) Je závažným porušením povinností advokáta, ak inzeruje svoju advokátsku kanceláriu na igelitových taškách, teda zvolí takú formu a prostriedky propagácie, ktoré vzhľadom na ich širokú použiteľnosť môžu byť použité spôsobom znižujúcim dôstojnosť advokátskeho stavu, pričom ich použitiu týmto nevhodným spôsobom nezabráni.
- 2) K premlčaniu disciplinárneho previnenia v dôsledku uplynutia jednoročnej objektívnej premlčacej doby nedôjde, ak ide o delikt trvajúci a návrh na začatie konania bol podaný včas v trojmesačnej subjektívnej lehote.

(Rozhodnutie predstavenstva Českej advokátskej komory z 29. novembra 1995 o odvolaní proti rozhodnutiu disciplinárnej komisie ČAK z 15. mája 1995, sp. zn. K 61/95)¹

Disciplinárne obvinený advokát bol uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

pri výkone advokácie dal zhotoviť a používal najmenej od jesene 1994 ako informačno-propagačný materiál igelitové tašky s vytlačeným nápisom „H. D., advokátska kancelária ... tel. ... FAX ...“, a tak spôsobom neprípustným a znižujúcim vážnosť advokátskeho stavu inzeroval svoju advokátsku kanceláriu,

čím porušil

§ 6 stavovského predpisu ČAK č. 15 o niektorých pravidlách súťaže a § 2 stavovského predpisu ČAK č. 19 – organizačného poriadku ČAK.

Podľa § 25 ods. 1 písm. a.) zákona č. 128/1990 Sb., o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **písomné napomenutie**.

Z odôvodnenia

Dňa 2. 1. 1995 bola proti disciplinárne obvinenému podaná disciplinárna žaloba pre skutok uvedený vo výrokovvej časti rozhodnutia. Disciplinárne obvinený sa k žalobe vyjadril tak, že igelitové tašky s uvedeným nápisom skutočne dal zhotoviť, avšak používal ich len pre vnútornú potrebu kancelárie. Z tohto dôvodu navrhol, aby žaloba bola zamietnutá a zároveň vzniesol námietku premlčania podľa § 27 ods. 2 zákona č. 128/1990 Sb. o advokácii.

Po vykonaní dokazovania bol disciplinárne obvinený rozhodnutím disciplinárnej komisie ČAK z 15. mája 1995, sp. zn. K 61/95 uznaný za vinného z disciplinárneho previ-

nenia v súlade s podanou žalobou a uložil disciplinárne obvinenému disciplinárne opatrenie – písomné napomenutie.

Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že disciplinárny senát sa najprv zaoberal vznesenou námietkou premlčania, ktorú však nemohol akceptovať, pretože disciplinárny žalobca sa o disciplinárnom previnení mohol dozvedieť najskôr dňa 23. 11. 1994, teda v deň, kedy sťažnostné oddelenie ČAK dostalo predmetnú igelitovú tašku. Ak teda bola disciplinárna žaloba podaná dňa 2. 1. 1995, stalo sa tak v trojmesačnej lehote, uvedenej v § 27 ods. 2 zák. č. 128/1990 Sb., o advokácii. Disciplinárny senát považoval konanie disciplinárne obvineného za delikt trvajúci, teda od doby vyrobienia predmetných igelitových tašiek až do doby ich používania, t. j. minimálne do jesene 1994. Disciplinárny senát ďalej dospel k záveru, že tašky s predmetným textom, ktorých bolo vyrobených 4 700 kusov, boli nepochybne spôsobilé plniť funkciu informačno-propagačného materiálu voči vopred neurčenej potenciálnej klientele.

Disciplinárny senát považoval konanie disciplinárne obvineného za neprípustné a mimoriadne nevhodné už len z toho dôvodu, že predmetné igelitové tašky sa mohli stať obzvlášť nedôstojnou inzerciou, napr. tým, že mohli byť použité ako výplň odpadkových košov a pod.

Proti tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený odvolanie, o ktorom rozhodlo predstavenstvo ČAK rozhodnutím zo dňa 29. novembra 1995 tak, že napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdilo.

V odôvodnení rozhodnutia predstavenstvo ČAK uviedlo, že sa nestotožnilo s námietkou premlčania objektívnej jednoročnej lehoty v zmysle § 27 ods. 2 zákona č. 128/1990 Sb., o advokácii a v tomto smere odkázalo na odôvodnenie

napadnutého rozhodnutia, s ktorým sa stotožnilo v tom, že v danom prípade išlo o trvajúci delikt. Protiprávny stav bol vyvolaný doručením igelitových tašiek do advokátskej kancelárie a ich nekontrolovateľnou dispozíciou. Protiprávny stav trval a nebol odstránený, napr. znehodnotením tašiek, o čom svedčil aj fakt, že ešte dňa 23. 11. 1994, kedy sa ČAK o existencii týchto tašiek dozvedela, boli tieto ešte v obehu. Disciplinárne obvinený protiprávnemu stavu nezabránil.

Predstavenstvo ČAK sa ďalej zaoberalo otázkou, či konaním disciplinárne obvineného bola naplnená skutková podstata disciplinárneho previnenia v dôsledku porušenia § 6 stavovského predpisu ČAK č. 15 o niektorých pravidlách súťaže medzi advokátmi. V tomto smere predstavenstvo ČAK konštatovalo, že už samotné množstvo tašiek nasvedčuje tomu, že nemali slúžiť len na vnútorné potreby kancelárie, ako je tomu pri iných bežných kancelárskych potrebách, za ktoré v súlade s obhajobou disciplinárne obvineného je možné považovať napr. písacie potreby a ďalšie podobné predmety s označením kancelárie alebo jej logom. Na rozdiel od týchto predmetov igelitové tašky svojou širokou použiteľnosťou dávajú priestor na to, aby boli používané na iné účely, napr. na nákupy a pokiaľ disciplinárne obvinený

nezabránil tomu, aby boli používané na bežné potreby, treba toto konanie vyhodnotiť ako závažné porušenie povinnosti advokáta, pretože advokát zvolil formu propagácie, ktorá ohrozuje dôstojnosť advokátskeho stavu.

Predstavenstvo ČAK sa taktiež stotožnilo s výrokom o uložení disciplinárneho opatrenia, ktoré považovalo za primerané vzhľadom na okolnosti prípadu, keď sa disciplinárne obvinený predsa len snažil zabrániť šíreniu igelitových tašiek medzi širokou verejnosťou, vďaka čomu nevznikli závažnejšie následky pre dôstojnosť advokátskeho stavu ako celku.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

Poznámky

- 1 Preložené a spracované z publikácie *Bulletin advokacie – Sbírka kárných rozhodnutí České advokátní komory 1991 – 1997* (zvláštní číslo/březen 1999). ČAK, Praha 1999, s. 57 – 59.

*Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka*

Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

Marcové zasadnutie Stáleho výboru sa uskutočnilo v Bruseli 30. 3. 2012 pod vedením Dr. Marcelly Prunbauer-Glaser. SAK zastupoval vedúci slovenskej delegácie Mgr. Michal Bužek a Mgr. Michaela Chládeková.

CCBE sekretariát prezentoval účet CCBE na sociálnej sieti Twitter. Slovenskí advokáti sú vítaní pripojiť sa a sledovať dianie v CCBE aj touto formou. Na stránke ccbe.eu, môžu záujemcovia nájsť brožúru s názvom *Standing up for Justice and the Rule of Law*, ktorá približuje hlavné ciele činnosti CCBE na rok 2012.

Predsedsníctvo CCBE vypracovalo **návrh zásad, ktorými sa CCBE bude riadiť pri angažovaní sa na strane národných advokátskych komôr** zasiahnutých legislatívnymi zmenami ohrozujúcimi základné princípy výkonu advokácie. CCBE môže zakročiť len na žiadosť národnej delegácie daného štátu ak ide o záležitosť, ktorá má európsky rozmer a týka sa základných hodnôt profesie, princíпов právneho štátu a slobodnej voľby klientov.

CCBE považuje v súčasnosti za najdôležitejšiu tému **hodnotiacu štúdiu smerníc o uľahčení voľného pohybu a poskytovaní služieb advokátmi s ohľadom na vývoj jednotného trhu**, ktorá sa týka Smernice o umožnení výkonu advokátskeho povolania na trvalom základe v inom členskom štáte ako v tom, v ktorom bola získaná kvalifikácia (Smernica č. 98/5) ako aj Smernice o uľahčení efektívneho výkonu

slobody advokátov poskytovať služby (Smernica č. 77/249). Európska komisia sa v štúdiu zameriava na ekonomické aspekty smerníc, resp. prínos voľného pohybu advokátov a poskytovania služieb pre jednotný vnútorný trh. CCBE predpokladá, že zásady advokátskeho povolania nebudú v centre jej záujmu a preto zadala vypracovať paralelnú štúdiu prof. Yarrowovi z Anglicka. Obe štúdie by mali byť pripravené do konca roka 2012, kedy sa rozhodne o prípadnej revízii právneho rámca.

CCBE získala možnosť podať **písomné vyjadrenie k prípadu Michaud** pred Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý sa týka súladu povinností vyplývajúcich pre advokátov z opatrní EÚ na boj proti praniu špinavých peňazí s ochranou súkromia na základe čl. 8 Európskeho dohovoru.

CCBE prijala stanovisko k plánovanému **Paktu o transatlantických pracovných miestach a raste medzi EÚ a USA**, ktorý by sa mal zamerať na bilaterálne investičné dohody, uvoľnenie trhu so službami, bilaterálne rozšírenie záväzkov vyplývajúcich z vládneho obstarávania, obmedzenie taríf na transatlantickom trhu. Z pohľadu CCBE je pre advokátov zaujímavá najmä otázka poskytovania služieb.

Ďalšie prijaté stanoviská sa týkajú návrhu smernice o verejnom obstarávaní a návrhu nariadenia a smernice o špecifických požiadavkách v prípade štatutárnych audítorov a audítorských spoločností vykonávajúcich audit subjektov verejného záujmu a nariadenia o vzájomnom uznávaní ochranných opatrení v občianskych veciach.

CCBE ponúkla členstvo advokátskej komore v Monaku a v Azerbajdžane (posledná krajina Rady Európy, ktorá nie zároveň pozorovateľom v CCBE).

Mgr. Michaela Chládeková

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Občiansky zákonník.
Veľký komentár**

FEKETE, I.: **Občiansky zákonník. Veľký komentár.**

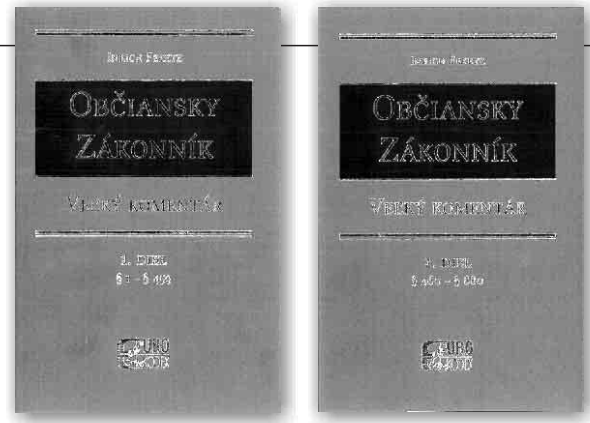
1. a 2. diel. Eurokódex, Bratislava 2011, 1288 a 1368 s.

Predstavovať autora, publikáciu ktorého má vo svojej knižnici azda každý právnik na Slovensku, by bolo zbytočným nosením sov do Atén. S neúnavnou energiou zásobuje odbornú obec vyhladávanými príspevkami a publikáciami zameranými na aktuálne problémy práva. Recenzovaný dvojzväzkový komentár k Občianskemu zákonníku predstavuje nepochybne vyvrcholenie jeho mnohoročnej akademickej práce v odbore občianskeho práva.

Po formálnej aj po obsahovej stránke ide o kvalitné dielo. Už náhodné otvorenie niektorého z dvoch hrubých zväzkov recenzovanej publikácie čitateľa presvedčí, že nemá v rukách komentár, na aký je v slovenskej právnej literatúre zvyknutý. Autor ponúka množstvo textu, ktoré muselo byť pre typografickú a redakčnú úpravu nočnou morou a jeho spracovanie je nepochybne daňou za potešiteľnú snahu o udržanie výslednej ceny publikácie v rozumnom rozsahu. Na prvý pohľad sa preto môže zdať spracovanie komentára neprehľadné, čitateľ si však naň veľmi skoro zvykne, a po prvom nahliadnutí už ocení rozumne usporiadané obrovské množstvo informácií.

Samotný komentár k jednotlivým ustanoveniam je spracovaný vhodnou formou. Obsahuje text komentovaného ustanovenia, súvisiace predpisy a ustanovenia vnútroštátneho a európskeho práva, rozsiahly zoznam súvisiacej odbornej literatúry a vysvetlivky, ktoré zahŕňajú aj praktické príklady na ilustráciu problému a jeho riešenia, grafické schémy, ale najmä rozsudky slovenských a českých najvyšších súdov. Čitateľa poteší, že tieto rozhodnutia už neostávajú iba vo forme zoznamu právnych viet za samotným výkladom, ale sú prevažne integrálnou súčasťou výkladu konkrétneho ustanovenia. Autor pritom reflektuje aj judikatúru Ústavného súdu SR a dokonca miestami aj judikatúru rakúsku či nemeckú (napr. pri výklade pojmu *spotrebitel'* v § 52). Poukazuje aj na ustanovenia iných európskych predpisov (nemecké, rakúske či francúzske právo). Komentár je zameraný predovšetkým na praktické problémy, preto prezentuje primárne prevládajúcu právnu mienku, ale umožňuje oboznámiť sa aj s názormi právnej vedy, a to nielen prostredníctvom zoznamu použitej literatúry, ktorý vcelku reprezentatívne informuje o súčasnom stave právneho diskurzu na Slovensku a v Čechách.

Recenzent osobitne oceňuje, že autor uviedol ku každému paragrafu kódexu aj neoficiálne označenie jeho obsahu v hranatých zátvorkách. Tento malý detail, spolu s podrob-

ným obsahom mimoriadne uľahčuje prácu s publikáciou, ktorá je navyše uzatvorená indexom gigantických rozmerov, ktorého spracovanie si muselo vyžiadať enormné úsilie a asi takto si recenzent predstavuje „google“ v papierovej forme.

Naprieč publikáciou je zjavná snaha o rovnocenné a vyvážené spracovanie jednotlivých častí. V texte pritom nájdeme aj veľké vsuvky súvisiacich tém (napríklad, pri komentovaní nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam ponúka autor rozbor úpravy katastra) vrátane otázok európskeho práva (pri výklade § 426 Občianskeho zákonníka nachádzame stať o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením európskeho práva).

Samozrejme, na každom výsledku ľudskej činnosti sa dajú nájsť nedostatky. Aj pri čítaní recenzovanej publikácie môžeme, ak skutočne chceme, nejaké nájsť. Uživateľský komfort by sa podľa recenzenta zlepšil, ak by bol pred vlastným výkladom k jednotlivému ustanoveniu (opäť po vzore rozsiahlych zahraničných komentárov) ponúknutý krátky obsah nasledujúcich výkladov, ktorý by hneď čitateľa uviedol do štruktúry výkladu. Pri tak rozsiahlom diele je pochopiteľné, že sa objavia aj preklepy, či určité nepresnosti. Vo vzťahu k rozsahu a obsahu diela ide ale o tak zástupné drobnosti, že nedokáže vplyvať na celkové pozitívne zhodnotenie diela.

Musíme však konštatovať, že aj recenzovaný komentár sa pridrža úzusu slovenskej komentárovej literatúry, že rozhodnutia slovenských súdov tvoria drvivú menšinu použitých rozhodnutí (bez snahy o presnú štatistiku ide zjavne o menej ako 10 % rozhodnutí, na ktoré sa autor odvoláva). Odhadom vyše 90 % z obrovského množstva uvedených rozhodnutí je českej proveniencie.

Záverom možno povedať, že Imrich Fekete možno čitateľovi nedoprial toľko pohody pri čítaní ako iní tvorcovia komentárov k zákonom a čitateľ strávi nad komentárom viac času, ako pri iných publikáciách. Autor ale ponúka azda najkomplexnejšie a najdetailnejšie spracovanie súčasného stavu právnej vedy a právnej praxe a navyše vo vhodnej a dostupnej forme. Recenzované dielo má nepochybne predpoklady na to stať sa miestom prvého (a často aj posledného) kontaktu pri problémoch s aplikáciou ustanovení Občianskeho zákonníka. Publikácia si nájde svoje miesto v knižnici praktika aj akademika a určite tam nezapadne prachom.

doc. JUDr. Kristián Csach, PhD. LL.M.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Ochrana osobnosti
a medicínske právo**

HUMENNÍK, I.: **Ochrana osobnosti a medicínske právo.**
Eurokódex, Bratislava, 2011, 288 s.

Problematika vzťahu medicíny a práva bola dosiaľ spracúvaná v Slovenskej odbornej právnickej literatúre prevažne iba torzovite, napriek tomu, že medicínske (zdravotnícke) právo čoraz viac nadobúda charakter relatívne samostatného právneho odvetvia. O to významnejší je autorský počín advokáta JUDr. Ivana Humeníka, PhD., ktorý pôsobí okrem iného aj ako sudca Rozhodcovského súdu pre medicínske záležitosti, je členom WAML, Komory pre medicínske právo, redakčnej rady Časopisu zdravotníckeho práva a bioetiky Ústavu štátu a práva AV ČR a v neposlednom rade sa venuje aj akademickému činnosti na PF UPJŠ, kde vedie predmet Medicínske právo.

Recenzovaná kniha prináša komplexný pohľad na problematiku medicínskeho práva, plynulo prepája medicínu s právom a na základe praktických skúseností autora oživuje odborný text príkladmi. Monografia obohacuje nielen právnu vedu, ale poskytuje odpovede aj na množstvo praktických otázok, ktoré pri svojej činnosti riešia aj advokáti zaoberajúci sa touto problematikou. Je rozdelená na dve základné časti – všeobecnú a osobitnú.

Všeobecná časť v prvej kapitole (*Medicínske právo*) najprv definuje pojem *medicínske právo* a vypočítava jeho domáce i medzinárodné pramene. Pokračuje kapitolou (*Fyzická osoba – subjekt a zároveň objekt záujmu medicíny*) venovanou právnej úprave otázok vzniku života (osoby), medicínskemu i právnemu vymedzeniu smrti, právnej povahy ľudského tela, jeho častí a možnosťami dispozície s nimi. V poslednej kapitole (*Základné práva fyzickej osoby pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti*) autor formuluje a vysvetľuje základné práva pacienta – právo na informácie o zdravotnom stave a zamýšľanej liečbe; právo rozhodovať o prijatí zdravotnej starostlivosti; právo na súkromie; právo na *lege artis* poskytovanú starostlivosť. Tieto kapitoly sú spracované výkladovo, neobchádzajú však ani (často ťažko zodpovedateľné) otázky a naznačujú praktické súvislosti (za akých podmienok môže advokát zastupujúci zdravotnícke zariadenie pred súdom získať chránené informácie o zdravotnom stave; ako je zabezpečená ich ochrana v súdnom spise; čo súd v občianskom súdnom konaní môže vyžadovať od zdravotníckeho zariadenia ako dôkaz atď.)

Po objasnení základných východísk právnej úpravy nasleduje osobitná časť. Vnútorne je štruktúrovaná podľa jednotlivých tém, ktorým sa autor venuje. Jednotlivé časti sú doplnené návrhmi *de lege ferenda*. Kapitola *Biomedicínsky vý-*

skum sa zaoberá nie len pojmom *medicínsky experiment, biomedicínsky výskum*, ale aj právami jeho účastníka. Kapitola *Právne aspekty asistovanej reprodukcie* po komparácii niektorých zahraničných úprav a výklade slovenskej právnej úpravy asistovanej reprodukcie neobchádza ani problematiku surogačného materstva a určovanie rodičovstva. Text venovaný *Prohibičným metódam kontroly ľudskej plodnosti* sa zaoberá interrupciou a sterilizáciou. Kapitola *Transplantácie, transfúzia a resuscitácia* rozoberá okrem problematiky právnych podmienok pre transplantáciu a transfúziu v kontexte darcovstva aj otázky resuscitácie. Posledná kapitola *Eutanázia, asistovaná samovražda a ich právne súvislosti* popisuje rozdiely aktívnej a pasívnej eutanázie, asistovanej samovraždy; obsahuje stručnú medzinárodnú komparáciu, ktorá prechádza do úvah ďalšieho smerovania slovenskej právnej úpravy.

V Závere autor pripomína, že „viac ako v ktorýchkoľvek iných vzťahoch je právo na poli biomedicínskych vied formované morálkou a etikou“ ako aj to, že základnou axiómou každého právneho predpisu v tejto oblasti musí byť úcta k životu, k človeku a ochrana osobnostných práv.

Kniha obsahuje vyše 500 odkazov na odbornú literatúru (slovenskú i zahraničnú). Tento bohatý poznámkový aparát svedčí o širokom zábere a prehľade autora. Poznámkový aparát a prehľad použitej literatúry v závere práce (zahŕňajúci 187 titulov) možno považovať za úplne vyčerpávajúco spracovanú tému. Obzvlášť cenné je, že použitá literatúra je nie len právnická, ale aj medicínska, čo je pre advokáta obzvlášť príťažlivé. Samotný text monografie je obohatený citáciami množstva súdnych rozhodnutí všeobecných súdov, ale aj súdov ústavných a Európskeho súdu pre ľudské práva.

Recenzovaná monografia podrobne mapuje oblasť medicínskeho práva, vytvára teoretické základy ďalšieho bádania, ale je aj užitočným pomocníkom pre praktického právnik, ktorého orientuje v tejto komplikovanej oblasti, ukazuje na ďalšie pramene práva, navádza ho k ich štúdiu, nekladie len otázky, ale pokúša sa na ne aj odpovedať a v neposlednom rade upozorňuje aj na problémy, ktoré dosiaľ teória a prax neriešila. Možno ju odporučiť preto do pozornosti nielen právnikom pohybujúcim sa denne v sférach medicínskeho práva, ale aj každému advokátovi.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2012

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez ..... 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia ..... 5 %

3 uverejnenia ..... 10 %

4 a viac uverejnení ..... 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom. Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Mesačník Slovenskej advokátskej komory
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 200 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

JUDr. Ing. Imrich Flassik (čestný podpredseda)

Mgr. Marek Benedik

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števček, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/5296 1236

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/5296 1556

darina.stracinova@sak.sk

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

tel.: 02/5296 1556, 5296 1236

fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 30. 4. 2012

Uzávierka redakčnej časti: 11. 5. 2012

Toto číslo vyšlo 31. 5. 2012

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

